

**MĚSTYS
BESEDNICE**

FRANTIŠEK SCHUSSER MĚSTYS BESEDNICE

Jihočeský kraj

Příspěvkový projekt „Městys Besednice – 100 let“ byl realizován s finanční účastí Jihočeského kraje.

FRANTIŠEK SCHUSSER **MĚSTYS BESEDNICE**

Městys Besednice leží na úpatí Slepíčních hor v místech starého osídlení slovanského kmene Doudlebů z období v 8. a 9. století. V lese Slabošovka byly nalezeny slovanské kruhové mohyly. Jméno Besednice je odvozenina od zakladatele obce Besedy. Besednice vznikla ve vyvýšené poloze při severozápadním úpatí Slepíčních hor v mělkém sedle, které tvoří rozvodí Malše a Stropnice, při cestě od hradu Pořešín do Nových Hradů.

PRVÉ PŘEDSTAVENÍ BESEDNICE

V době, kdy vládl v Čechách Václav IV., patřila osada k velešínskému panství. Poprvé je písemně připomínána až v roce 1387, kdy ji Jan z Michalovic prodal pánům z Rožmberka. V roce 1394 obdaroval Jindřich z Rožmberka farní kostel sv. Víta v Krumlově 98 kopami a 34 groši ročních příjmů a 13 jitry půdy z Besednice. Pečlivý Karel Kůča u Besednice uvedl nesprávně první písemnou zmínku, kterou položil až do roku 1395. Tento údaj převzala i obec Besednice, která nesprávně slavila 600. výročí až v roce 1995 místo správného roku 1987.

V roce 1396 rozšiřuje Jindřich z Rožmberka dotace kostelu sv. Víta v Krumlově o dalších 6 kop grošů a 5 jiter půdy z Besednice. Tyto odkazy Jindřicha z Rožmberka a jeho syna Petra pokračují až do roku 1406, kdy již téměř celá Besednice patří k majetku kostela sv. Víta v Krumlově, i když „desátky“ patřily i nadále k faře Velešín, která za to zařadila obyvatele obou obcí pod farnost v Soběnově, která byla ustanovena v roce 1359, a v době předání byl v Soběnově farářem Petr, který přišel z Miličína. Desátek byl rozdělen mezi faráře v Soběnově a kaplana ve Velešíně. Jen dva sedláci náležejí k farnímu kaplanství ve Velešíně. Tito dva sedláci jsou v roce 1541 uváděni v urbáři panství Nové Hradce. V roce 1409 jsou připomínány jako součást Besednice i dva osamělé dvory „Na zahrádce“, kde sedlák Mareš poskytoval úkryt lupiči. O této události se zmiňuje i Popravčí kniha pánů z Rožmberka. V roce 1454 dává král Ladislav po smrti jistého Pecha dvůr „Na zahrádce“ u Besednice jako dědictví Markvartovi z Hřebene, který dvůr však již v roce 1459 prodává sedláku Tetřevovi.

V roce 1622 se o lesy v okolí Besednice soudili bez výsledku hrabě Buquoy a krumlovský arciděkan Matyáš Thomas z Lusteneku. Velký úbytek obyvatelstva nastal po třicetileté válce. V roce 1757 se v Besednici vařilo pivo bez povolení vrchnosti. Při šetření bylo zjištěno, že hospodu Besedničtí provozovali patnáct let také bez povolení. Besedničtí byli přísnou komisí zbaveni i práv k lesům na Besednické hoře a museli podepsat, že „lesy provozovali protiprávně, protože lesy vždy patřily kostelu sv. Víta v Krumlově.“ Na konci třicetileté války v roce 1654 zde bylo 33 osedlých. Tedy 33 domů.

Až do 1738 nebyla v Besednici ani kaple a obyvatelé Besednice museli za bohoslužbami docházet do Soběnova. V roce 1738 byl na návrší nad Besednicí položen základní kámen ke stavbě barokní kaple sv. Prokopa. Kaple byla vysvěcena roku 1745 a již v roce 1786 byl vysvěcen v Besednici kostel svatého Prokopa. Farou však Besednice i nadále patřila pod Soběnov. Do zrušení poddanství byla Besednice poddanskou vesnicí českokrumlovské prelatury. V té době bylo v Besednici již 105 domů a 563 obyvatel. Roku 1850 byla Besednice začleněna do politického okresu České Budějovice. Z rozhodnutí Františka Josefa I. byla Besednice 24. května 1910 jmenována městečkem.

Snad nejvíce statistických a „oficiálních“ údajů soustředil Karel Kůča ve svých lexikonech Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V prvním dílu na stranách 103 až 105 je zde představena Besednice, a tak jistě neuškodí některé údaje zde shrnout.

Jméno a statut:

1395	Besednicze
1445	Besednicze, Bessenicze
1541	v Besednici
1654	ves
1720	Besenitz, ves
1757	Bezenitz, ves
1841	Bessenitz (Bezednice)
1847	ves
1854	Besednice
1910	městečko
1921	městečko
1939	Bessenitz /Besednice
1945	Besednice

Územně správní příslušnost:

	panství Pořešín
1397/1406	prelatura Český Krumlov
1654	Bechyňský kraj, arciděkanství Český Krumlov
1757	Budějovický kraj
1850	soudní okres Trhové Sviny
1868	politický okres Č. Budějovice
1949	okres Kaplice
1960	okres Č. Krumlov
2002	Jihočeský kraj

Počet domů a obyvatel

1654	33	
1757	43	
1843	105	563
1921	177	961
1930	205	820
1991	285	759
2010	326	874

BESEDNICE A KMEN DOUDLEBŮ

Na konci šestého nebo na počátku sedmého století přišel do jižních Čech slovanský kmen Doudlebů. Část badatelů uvádí, že kmen Doudlebů přišel z jihovýchodu, hnán Avary, kteří na jižní Rusi rozbili kmenový svaz doudlebsko-volyňský, a část obou kmenů došla až do Čech. Druhá část historiků předpokládá, že kmen Doudlebů postupně pronikal spolu s ostatními Slovany ze severovýchodu, z pravlasti mezi Vislou a Karpaty. Podle profesora Antonína Profouse byl původní tvar Doudlebi, což znamená tenký, hubený jako píšťala.

Nejstarším historickým pramenem o kmeni Doudlebů je Mamudiho Rýžoviště zlata z první poloviny desátého století. Zde mezi jinými slovanskými kmeny jsou uvedeni vedle Čechů a Charvátů i Doudlebi. Náš první kronikář Kosmas má ve své Kronice zmínku z roku 981, kdy při smrti knížete Slavníka jmenuje pomezí hrady jeho panství a z nich v jižních Čechách Chýnov, Netolice a Doudleby. Jsou to zřejmě „hradské okrsky sahající až doprostřed hvozdu.“ Tato zpráva svědčí, že v neznámé době a za neznámých okolností se dostal kmen Doudlebů do nadkmenového svazku knížat Slavníkovských. Doudlebský kníže byl snad mezi čtrnácti českými vévody, kteří byli pokřtěni v roce 845 v Řezně. Jisté však je, že kraj Doudlebů v roce 995 již definitivně patřil pod moc pražských knížat, pod moc Přemyslovců.

„Jádro“ území kmene Doudlebů, dle mého názoru, nejlépe charakterizuje profesor Josef Braniš. Na severu jej tvořila čára Boršov, Vidov a Borovany, na východě od Borovan přes Olešnici na okraj třeboňské pánve a na západě podél Vltavy zpět k Boršovu. Nás ale nejvíce zajímá jižní kmenová hranice Doudlebů. „Na jihu šla hranice osídlení jižně od Slepíčích hor, ale severně od nynější Kaplice na Přisečno a Rozpoutí.“ Rozpoutí znamená rozcestí. Prastará cáhlovská stezka od Dunaje měla v Rozpoutí rozcestí. Na sever k Doudlebům a na severozápad na Netolicko. Jan Petr ve své knize Doudlebským krajem píše: „Kolonizace postupuje na východ, přes Ločenickou a Todeňskou horu a dává vznik celé řadě dalších vsí po linii Borovany, Trhové Sviny, Olešnice, pak přes Mohuřice a Besednici, až k vrcholu Kohoutu.“ Zde mi dovoluje ocitovat Ladislava Stehlíka, „z mé bible,“ z knihy Země zamyšlená: „Toglašnja gora? Nebo dokonce Kodeň, z ruského koldování, čarování. Zeptejte se doktora Františka Jílka, růžovského rodáka a jazykozpytce, který vnikl hluboko do tajů naší mateřštiny a je nejpovolanějším znakem zdejšího nářečí. Jistě nám vysvětlí, zda osada Třebčice není staré třebské obětistě.“ Zatím pomím fyzické žárové hroby v těsné blízkosti dnešní Besednice, ale přesto si myslím, že jsem sebral dosti důkazů o tom, že území dnešní Besednice a jejího blízkého okolí bylo nedílnou částí osídlení kmenem Doudlebů nejpozději od osmého století. Jaroslav Kocourek píše, že „zdejší kraj byl osídlen již v 8. až 9. století, jak o tom svědčí nález 30 kruhových mohyl pod vrcholem Slabošovka. Jedná se o jednu z nejstarších osad bývalé doudlebské župy, i když konkrétní písemné zmínky o ní pochází až ze 14. století.“

Žárové slovanské mohyly u Besednice jsou uváděny jako lokalita Malče. V uších mi zní Malče-Malše a zase zpět Malše-Malče. Stejně bájně z dob, kdy se zde lidé klaněli bůžkům a ne ještě Bohu, zní samota Úchoz. Tudy někudy vedl brod přes Malči-Malši a tudy někudy vedla cesta k „centrálním hradištím“ Straňany a Doudleby. Kdo zná a prošel tenhle kraj, musí mi dát za pravdu, že stezka musela vést místy, kde je dnes Besednice. Musela obejít Chlumskou horu a Chlum, tedy nepropustný les, a kolem Malče-Malše to pro strmé skály a bažiny nešlo. Karel Plavec napsal, že byly budovány menší hrádky, strážní a opěrné body. Josef Salaba se domnívá, že byl vybudován ochranný a strážní systém proti levému břehu Podunají. Tady mi dovoluje úvahu o tom, že jeden z takových obranných dřevěných hrádků byl se vši pravděpodobností někde u brodu přes Malči-Malši. Míst je zde několik a jedno z nich by mohlo být i na místě pozdějšího kamenného hradu Pořešín, i když já bych dal přednost pravému břehu mezi Smrhovem a Chlumem. Soupis Archeologické nemovitě památky v okrese Český Krumlov od Jana Michálka a Petra Zavřela zde žádný hrádek z doby kmene Doudlebů ani zmínkou neuvádí.

Josef Salaba popisuje zdejší krajinu tak, že „mezi osadami Doudlebanů byly roztroušeny osamělé dvorce, mezi pozemky a poli větší či menší lesy a kolem všude hustý hvozd.“ Na otázku, zda byla dnešní Besednice osada či dvorec, neumím zatím seriózně odpovědět, i když dvacet devět žárových mohyl na Slabošovce předpokládá spíše osadu. Na druhé straně v té době mohla být dnešní Malče mnohem větší než dnešní Besednice a mohly jsou mezi oběma místy osídlení. Roku 1913 objevil J. Krych blízko vsi Chlum na pravém břehu řeky nové hradiště a popsal jej v článku Stará slovanská hradiště nad řekou Malší.

„BESEDNICKÁ PŘESEKA“

Doudlebané proti nepřátelským vpádům byli nuceni stavět hradiště a strážní stanoviště, která se v průběhu věků postupně přeměnila na osady a obce. Hradiště mohla sloužit jako útočiště pro obyvatelstvo napadeného území a strážní stanoviště měla za úkol varovat před překvapivým vpádem. Hradiště ani strážní stanoviště však nemohla zabránit zaplavení kraje nepřátelskou přesilou a vyplenění vsí. Vpádu cizích vojsk mohlo zamezit jen zastavení nepřítele na hranicích kmene. K tomu však často vojenské síly Doudlebanů nepostačovaly svým počtem, jestliže se nemohly opřít o přirozené nebo umělé překážky, jež by usnadňovaly i menšině obranný boj nebo zdržely nepřítele až do shromáždění celé vlastní hotovosti nebo do příchodu sil spojeneckých kmenů.

V osmém století proto začali Doudlebané vytvářet na kmenových hranicích „přesečky“. Původní prales, prostoupený vývratemi, divokým podrostem a doplněn přesečkami, byl prakticky téměř neprostupný i pro jednotlivce, tím spíše pro vojsko a jezdectvo. Zvláště bezpečnou ochranu tvořil tam, kde neschůdnost zvyšovala horská krajina a rozsáhlé močály s lužními lesy. V rovinách nebo v úvalech, kde toto přirozené zvýšení nepropustnosti hvozdu chybělo, bylo tedy třeba je nahradit zesíleným umělým pohraničním opevněním, přesečky.

Tyto „přesečky“ byly zřizovány na kmenových hranicích v pralese v šířce od padesáti až do 400 metrů, byly stromy ve výšce asi čtyř metrů zpřetrhány. Odřáté horní části stromů zvýšily přirozený zával vývratí a dolní větve po zmlazení byly tak propleteny navzájem, že spolu s novým prorůstajícím mlázím vytvořily naprosto neproniknutelnou clonu v celé šíři přesečky. Proniknout touto překážkou bylo pak možné jen po vykácení a prokletštění průchodu a odklizení kmenů, což vyžadovalo několikadenní velkou a namáhavou práci mnoha lidí. Tím bylo znemožněno jakékoliv překvapení a jestliže prokletstování zabráňoval i menší počet obránců, byl průchod přesečkou prakticky znemožněn.

Slovo „přesečka“ se vyskytuje vždy jako vyjádření pro těžkou robotu. Jde tedy o práci ve veřejném zájmu, a to podobně jako u budování hradů v zájmu obrany země. Jako pohraniční opevnění přímo ji charakterizují prameny německé: „lesní zábrany nebo bojovníci, určení k odstranění zábran, unavení jejich kleštěním“. Charakter přesečky, jako hraničního opevnění, potvrzují i místní jména tohoto druhu. Vyskytují se v kraji Doudlebů výlučně na pomezí a to v takových místech, kde konfigurace terénu by připouštěla snadnější možnost průchodu nepřátelských vojsk hvozdem, v krajinách méně zvlněných, zejména na úvalech a v údolích blíže říčních toků. Tedy ve směru možného útoku. Na Doudlebsku se osady s názvy tohoto druhu vyskytují na třech místech s velmi charakteristickými znaky a polohami: severovýchodně od Č. Krumlova, severovýchodně od Kaplice a severně od Třeboně. Když jsem všechny tři krajiny navštívil, tak jsem se přesvědčil, jak podobná to byla v osmém a devátém století krajina. Miroslav Hule píše, že „jméno Přesečka se odvozuje od dob, kdy první kolonizátoři káceli-přesekávali lesy a křoviny“.

Jihovýchodně od krumlovské přesečky bylo zřízení podobných obranných opatření zbytečné. Teprve prostor mezi Poluškou a Kohoutem poskytoval snadnější přístup do Doudlebska z jihu. Proto i tady nacházíme v místních jménech stopy starých obranných opatření. Severovýchodně od Polušky leží ves Strítěž, tedy staré stanoviště strážců. Rozpoutí ukazuje na větvení cesty z jihu na směry k vnitřnímu Doudlebsku a k vltavským brodům, jež procházela touto schůdnější krajinou. Za Malší leží opět pod úpatím kopců ve schůdném terénu ves Přísečno, které uzavírá pohodlný pravobřežní průchod mezi Malší a oblastí Kohouta. Také na této straně tedy bylo Doudlebsko zajištěno přesečkou táhnoucí se od Kohouta k Polušce s průchodem někde jižně od Rozpoutí směrem na Kaplici.

„Besednická přesečka“ se dá vymezit zhruba přímkou mezi dnešní Besednicí a Soběnovem. Tvoří jasnou hranici starého osídlení Doudlebany. Za ní směrem k Branišovu a Doudlebům leží mohyly u Malče, Besednice a Chlumu a před ní na jihu nemáme již žádné staré nálezy. Hradiště za Kohoutem u Kaplice je pro dobu staro a středohradištní problematické. Přesečky u Krumlova a Besednice plně odpovídají rozložení slovanských mohyl, jež patří nejvýše k devátému století. Vymezují tak jihozápadní a jižní hranici doudlebského území s předsunutým ostrovem téhož obyvatelstva na Boleticku. Souhlasí také se starým doudlebským územím, jak je určuje J. Braniš a Pavel Choc.

Datování „Besednické přesečky“ umožňuje archeologie. Na celém jihu se nevyskytuje keramika tzv. pražského typu a není zde asi ani slovanské osídlení před 7. stoletím. Horní hranici určují mohyly, jež nepřesahují 9. století. Potvrzují to i místní jména, že tato hranice je starší než

z 10. století. Besednická přeseka byla určena proti útokům Bavorů, budovaná možná již ve století osmém, jistě v devátém, a možná již i proti Avarům před koncem 8. století. Po Besednické přesece nezůstalo nic, i když bezpečně víme, že zde před více než tisíci lety byla. Budovali ji Doudlebané, po nichž v okolí Besednice zůstaly dodnes mohyly.

„LESNÍ BOŽIŠTĚ DOUCHŮV HÁJ“ U BESEDNICE

V lesíku Douchův háj mezi Besednicí a Dobrkovem se nachází místo, kterému se lidově říká „Vandlička.“ Je to skupina bochníkovitých žulových balvanů. Na horní ploše největšího balvanu se nachází mísovitá prohlubeň oválného tvaru a v puklině mezi balvany je drobná dřevěná kaplička s obrázkem Panny Marie. Pavel Kozák tvrdí, že je to kultovní a energeticky významné pohanské místo.

Dříve než já navštívil Douchův háj Ladislav Stehlík a Karel Hlubeček. Protože místo uměly popsat lépe než já, tak zde oba cituji. Ladislav Stehlík v Zemi zamyšlené píše: „Údery vodního kladiva ze starého dřevěného hamru dovedou tě až do Douchova háje. V prostředním ze tří balvanů je vyhloubena veliká mísa, v ní se leskne hladina hojivé vody i v nejparnějším létě a zelené světlo borovic upustí do modravých cípek i jas legendy, kterou mi vyprávěly ženy okopávající na poli mák. Svatá panna prý zde vykoukala Jezulátko a hle, po jejím kroku tu ještě paseka voní jahodami. Věneček z polního kvítí zavěšený na malé kapličce, bůhví již po kolikáté obnovené.“ Dnes již údery vodního kladiva Síkorova hamru nikoho nikam nedovedou, hamr již zmizel, ale pravdou je, že kaplička je opět obnovena.

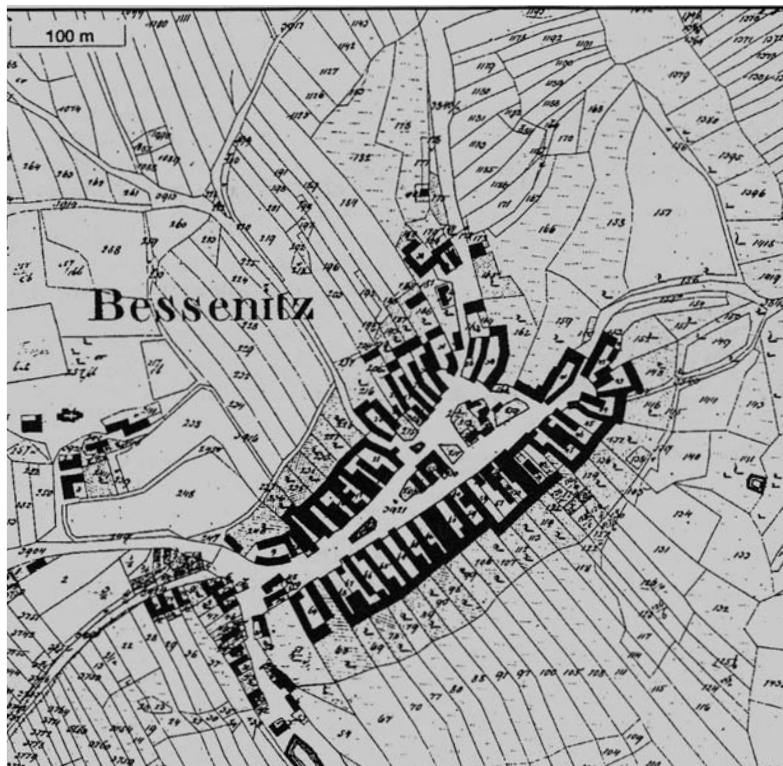
Konzervátor Karel Hlubeček toto místo popsal takto: „Tři obrovské balvany tisknou se tu k sobě, mezi nimi prostá dřevěná kaplička s obrázkem hledí přímo do veliké obětní mísy na jednom z balvanů, v níž i za nejparnějšího léta udržuje se voda zrcalící v tiché hladině koruny vysokých borovic. Od nepaměti splynula ta voda jako zázračný lék proti očním neduhům, když křesťanství obestřelo ji legendou, že v této vodě koupala Panna Maria Ježíška. Na dřevěnou kapličku věší dodnes zbožná mysl věnečky z lučních kvítek, jichž zvadlé lístky zanáší větrík do vody v pohanské míse obětní.“

Poslední Hlubečkova věta z popisu zní „Scenérie nezapomenutelná.“ I když Ladislav Stehlík i Karel Hlubeček se na Douchův háj dívají z beránek, které se zrcadlí v prohlubni plné vody, tak onu nezapomenutelnou scenérii jsem zažil i já, když jsem se řídil radami Pavla Kozáka. Přišel jsem s věnečkem, který jsem upletl z kopretin, neopomněl jsem rituální omývání a hledal jsem v odlesku bouřkových mraků v míse plné vody svou budoucnost. Dbal jsem i oné rady, že při vyslovení mé prosby k obrázku jsem stál půl metru před obrázkem, protože „již metr za ním je negativní bod, který může uškodit mému zdraví.“

Je zajímavé, že místa, která byla původně využívána pohany k uctívání jejich božstev, byla později využita i křesťany. Mísy se v okolí Besednice nacházejí na několika místech. Za význačnější považuji kamenné mísy na Vysokém kameni, který spíše znám jako Slepici a na hoře Kohout. V minulosti pravděpodobně sloužily i k chytání krve, při obětování zvířat a hora Kohout je prý dokonce pojmenována po obětině.

DRUHÉHO ŘÍJNA 1387

V době, kdy vládl v Čechách Václav IV., patřily dvory či malé vesničky Besednice a Malčín k panství Velešín, které vlastnil Jan Michalec z Michalovic. Ten se však potýkal s těžkou hospodářskou situací, a proto se rozhodl, že své panství prodá. Smlouva o prodeji panství Velešín mezi Janem Michalcem z Michalovic jako prodávajícím a Oldřichem z Rožmberka a jeho synem Jindřichem z Rožmberka jako kupujícími, byla stvrzena 2. října 1387. Mezi prodávajícím majetkem je také Besednice a Malče. Lze tedy prokazatelně prokázat, že první písemná

zpráva o Besednici a Malči lze určit přesným datem 2. října 1387.

Smlouva uvádí, že panství Velešín bylo oceněno trhovou cenou tři tisíce kop grošů českých. Prvou část trhové ceny, 1 150 kop grošů českých, dostal Jan Michalec z Michalovic 30. listopadu 1387 v Praze a zbytek 30. prosince 1387 na hradě Příběnice. Toho dne, 30. prosince 1387, se staly Besednice a Malče majetkem pánů z Rožmberka. I po tomto datu však v obou vsích zůstalo dřívější ustanovení o „desátku“ fary Velešín. O jak velký desátek se jednalo, smlouva neuvádí.

Oldřich (prvý) z Rožmberka byl čtvrtým synem Petra I. z Rožmberka a Kateřiny z Vantemberka. Datum jeho narození neznáme, ale rozhodně nebyl v roce 1387 mladý. Zemřel 4. března 1390 a pohřben je v klášteře Vyšší Brod. Pro stáří Oldřicha I. z Rožmberka hovoří i to, že spolukupujícím byl jeho syn Jindřich (třetí) z Rožmberka, který dle listiny z 16. listopadu 1384 byl jediný dědic rožmberského majetku.

Oldřich I. z Rožmberka, společně s dalšími příslušníky rodu, má podíl na založení kláštera minoritů a klaristek v Českém Krumlově. Jeho zbožný, ale ambiciózní syn Jindřich III. z Rožmberka, se rozhodl pojmout přestavbu kostela sv. Víta v Českém Krumlově vskutku velkoryse a proto již v roce 1394 věnoval tomuto kostelu 13 jiter půdy a roční příjem 95 kop 34 grošů z Besednice, která je zde uváděna jako Besednicze. O dva roky později, v roce 1394, rozšiřuje Jindřich III. z Rožmberka dotace kostelu sv. Víta v Českém Krumlově o dalších 6 kop grošů a 6 jiter půdy z Besednice. Dotace přebíral Hostislav, děkan Doudlebský, který byl představeným kostela sv. Víta v Č. Krumlově.

LETOKRUHY 1886 AŽ 1909

V okresním archivu v Českém Krumlově má fond Besednice 71 úředních knih a spisový fond zaplňuje 7 kartonů. Písemnosti převzal v roce 1956 okresní archiv Kaplice od MNV Besednice. Po zániku okresního archivu Kaplice v roce 1960 se stal fond součástí okresního archivu Český Krumlov a tam byl také v roce 1961 převezen. Za nejhodnotnější archivní materiál lze pokládat zápisy ze zasedání obecního výboru. V nich je zachycen veškerý život v obci. Význam mají i stavební spisy a plány, které jsou uspořádány podle domovních čísel.

Prvý „Protokol sepsaný na schůzi obecního výboru v Besednicích“ má datum osmého dubna 1886 a od té doby jsou zde pravidelné zápisy v pěti knihách až do roku 1948. Obecní výbor se scházel dle zápisů nejméně jednou měsíčně a navíc „dle potřeby.“ Poctivě jsem všech pět knih nejen přečetl, ale udělal z nich i výpisky pro budoucí badatele. Z roku 1886 jsem se mimo jiné dozvěděl, že 12. července obecní výbor jednal o hasičích v Besednici a bylo usneseno, že „se písemně vyzvaly sousední obce, aby přispívaly nějakou finanční podporou hasičskému

sboru, mají-li tito při vypuknutí požáru v té neb oné obci se stříkačkou a hasičským náčiním působiti.“ Když jsem hledal dál, tak jsem v Dějinách požární ochrany okresu Český Krumlov našel, že hasiči v Besednici byli založeni 12. května 1883 a tehdy patřili pod hasičskou župu Velešín.

Prvého března 1887 byla podána žádost o stavbě mostu od kaplického nádraží do Besednice. Dosud existovalo jediné spojení Besednice s levým břehem řeky Malše od Velešína přes most „U Kozáků“, kde býval mlýn, pila a hamr. Současně na jaře 1887 se začala stavět silnice

z Besednice k Ločenicím. „Prvá etapa“ stavby silnice vedla z Besednice do Drozdova a výstavba byla placena „akordem“, tedy od metru dokončené silnice.

Rok 1888 byl ve znamení nutného zavedení obecních poplatků. Byly zavedeny roční poplatky z dobytka, za vodu a za ponocného. Prvním ponocným byl František Sýkora z čp. 2. V květnu 1889 obecní výbor rozhodl, aby všichni, kteří nemají domovský list v Besednici, byli vystěhováni. Čtrnáctého září 1889 odsouhlasil obecní výbor roční plat starosty Františka Řídela ve výši 62 zlatých s tím, že „nutné služební cesty budou placeny zvlášť.“ Starosta byl neuvolněný a obecní písař „na plný úvazek“, kterým byl František Rosenkranz a měl roční plat 60 zlatých. V roce 1889 byl přijat i nový obecní kovář.

V roce 1891 se obecní výbor usnesl, že bude žádat „o zřízení lékaře v obci Besednice a navrhl, aby hasiči zdejší obce podali žádost na zemský výbor o udělení příspěvku ze zemské hasičské pokladny.“ Bývalý starosta František Řídel se zpovídá ze svého nešetrného hospodaření s obecní pokladnou. V roce 1892 byla k Besednici přiškolená Malče. Děti z Malče do té doby chodily do školy v Soběnově. Před Vánoce 1892 stanovil obecní výbor, že ryby z obecního rybníka se budou prodávat „v ceně vepřového masa.“ V té době byl v Besednici pekařem František Komench.

V závěru 19. století se vlekl dlouhý spor o tom, kdo bude mít hostinskou živnost a zda v Besednici povolit výčep kořalky jako samostatnou živnost. Spor byl vyřešen teprve v roce 1898, kdy byla povolena hostinská činnost Karlu Vaculíkovi z čp. 57. V této souvislosti je uváděno, že v tomto domě byla hospoda již od roku 1769. Obecní výbor stanovil otevírací dobu v tomto hostinci „do dvou hodin ráno a při taneční zábavě do šesti hodin ráno.“

V letech 1893 až 1895 byl opravován most „U Kozáků“ a obec Besednice na jeho opravu byla nucena přispět částkou 102 zlatých. Od roku 1897 byl pověřen vedením obecní kroniky Josef Španechl. Je to ona kronika, která je bohužel v současné době pro plíseň zcela nečitelná. Po několika letech je znovu řešena otázka domovského práva a bylo vystěhováno z Besednice 40 občanů, kteří neměli v Besednici domovské právo. V roce 1899 byla v Besednici zřízena četnická stanice.

V roce 1903 byl stanoven obecní poplatek za pasení dobytka na obecním pozemku a to z koní, hovězího dobytka, koz a husí. Obecní kovárna v čp. 51 byla na léta 1903 až 1906 pronajata kováři Josefu Španilerovi. V roce 1903 byl také jmenován „obecním vodákem“ František Jirkal z čp. 100. Je povinen až čtyři roury sám na svůj náklad vrtat a klásti a dbát, aby v kašnách bylo vždy vody dostatek.“ Za to dostával odměnu 80 korun, tedy, jak se stále ještě uvádělo 40 zlatek, i když koruny v Rakousku-Uhersku platily již od počátku 20. století.

V roce 1906 je obsazeno místo obvodního lékaře v Besednicích po urputném domáhání na příslušných místech, o něž největší zásluhu mají starosta František Šimák a farář Josef Uzel. Prvním lékařem byl MUDr. Ignác Popper. S opravou náměstí a s kanalizací bylo započato v roce 1907 tím, že byl zřízen kanál na Malé straně, chodník po Velké straně a kanál i chodník na Hvízdalce. Uprostřed náměstí byl založen sádek.“

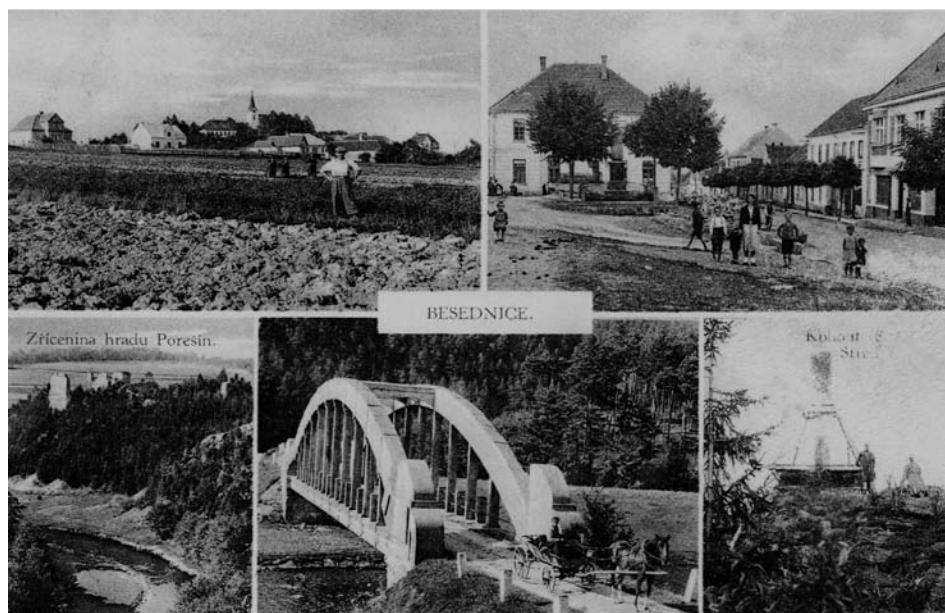
V roce 1908 slavili hasiči v Besednici čtvrt století od svého založení „na sadě obecním u Vachlů za účasti hasičů z celého okolí.“ Zatímco „Dějiny“ hasičstva uvádějí, že hasiči v Besednici byli založeni 12. května 1883, kronika říká, že to bylo již 7. května 1883. Několik dní rozdílů přičítám

poště. Při této slavnosti byli vyznamenáni „záslužnými medailemi“ velitel František Jirkal a hasiči Jan Vach, Josef Španiler a Josef Zeman. Po deseti letech na faře v Besednici odchází farář Josef Uzel, kterého 7. října 1908 nahrazuje Alfons Janák.

LETOKRUHY 1910 AŽ 1918

Rok 1910 neznamenal jen povýšení Besednice na městys, ale po 14 letech odchází ředitel školy Jan Petřík a nahrazuje jej p. Dvořák. Na silnici od Trhových Svinů se staví most „U Kříže“ a náměstí je osvětleno prvou, zatím jedinou, petrolejovou lampou. Prudký déšť a kroupy 20. června zničily úrodu. Obecní volby v roce 1911, které měly zvolit prvního purkmistra, byly prohlášeny za neplatné. Třicátého prvního srpna 1911 vypukl v pravé poledne požár v domě čp. 65. Toho roku bylo velké sucho.

Prvním primátorem Besednice byl zvolen v roce 1912 dosavadní starosta, rolník František Šimák z čp. 38. Současně byl jmenován i písař a první čestný občan, kterým se stal F. M. Čapek. V tomto roce dochází ke složitým jednáním o stavbě nové školy, která byla podmínkou pro zachování čtyřtřídní školy. V případě, že se nezačne se stavbou nové školy hrozí Besednici, že místní škola bude mít povoleny pouze tři třídy. V roce 1912 bylo i slavné birmování a kostelní věž se dočkala věžních hodin.

Dne 9. ledna 1913 byla v Besednici projednána stavba mostu přes Malši k nádraží Kaplice s tím, že se bude hledat banka, která „půjčí.“ Dosavadní spojení s nádražím Kaplice bylo oklikou přes město Kaplice nebo při malé vodě brodem u Schöplova mlýna. Pěší se nechávali převážet loďkou převozem U Brousků. V roce 1913 vyvíjel maximální snahu Spolek pro výstavbu mostu, inženýr Mysliveček zhotovil plány a byl vypsán konkurz na firmu, která měla most postavit. Chybělo však povolení ministerstva veřejných prací a především peníze. Povolení stavby mostu došlo z Vídně

do Besednice 16. září 1913 spolu s dotací na stavbu tohoto mostu. Stavitelem mostu byla vybrána firma inženýra Kalbáče. Samotnou stavbu mostu vedl inženýr Bukovský a již 15. ledna 1914 byla zatěžkávací zkouška nového mostu. Silnice pak byla dokončena a zkolaudována o půl roku později.

V neděli 21. července 1914 bylo slaveno koncertem třicáté výročí založení místní pobočky Národní Jednoty Pošumavské. Den po slavnosti, 22. července bylo v Besednici hodinové krupobití a kroupy velikosti holubích vajec zničily vše, co jim přišlo na ránu. Všechno obilí bylo ztlučeno. Příval vody byl tak prudký, že se v chlévě utopilo hříbě. Ovoce bylo ze stromů otlučeno, větvičky s listím sraženy, takže krajina měla najednou listopadovou tvářnost. V tomto roce se zde trvale usídlil holič a strojní zámečník.

V neděli 28. června 1914 byl v Sarajevu zavražděn následník trůnu František Ferdinand a zpráva se dostala do Soběnova následující den. O necelý měsíc později, 26. července, byla v Rakousku-Uhersku nařízena všeobecná mobilizace. „Byla neděle a všichni návštěvníci kostela stáli po mši ve skupinách a diskutovali o mobilizaci. Kolem 16. hodiny přijel posel z okresního hejtmanství v Kaplici, který přivezl mobilizační vyhlášky. Zaznělo víření bubnů. Výzva byla přečtena. Téměř všichni z Besednice a okolí byli povoláni k 91. pluku domobrany a k 29. dragounskému a dělostřeleckému pluku.“

V pondělí 27. července 1914 byl hustě naplněn kostel. Každý si přišel vyprosit boží ochranu, mnoho mužů bylo u zpovědi a ve dvě odpoledne předjely na náměstí dva žebříňáky: „Pláčící visely děti a ženy na mužích, kteří vzlykající objímaly tam ještě dlící své staré matky, které musí opustit. Ženy, děti, rodiče a přátelé obklopili vozy. Ještě poslední podání ruky – a vozy se rozjely...“ Druhá polovina srpna 1914 přinesla těžké boje v Srbsku. Nejdříve rakouská vojska postoupila až k Šabace a potom následoval ústup k Drině.

Hned po vypuknutí první světové války si každá rodina v Besednici začala dělat zásoby potravin „na horší časy.“ Ty přišly dříve, než kdokoliv mohl očekávat. Jako první bylo vydáno nařízení, že pekaři musí do chlebové mouky přidávat ječnou a kukuřičnou mouku. Koncem února 1915 pak obecní úřad vydal nařízení o odevzdání přebytečného zrní a mouky. Určení komisaři, učitelé, chodili dům od domu a kontrolovali zásoby. Každá osoba směla spotřebovat denně od 1. března do 15. srpna 1915 pouze 300 gramů zrní nebo 240 gramů mouky a zbytek musel být odevzdán do obecních zásob.

Od počátku března 1915 byl zastaven prodej u pekařů. „Kdo neměl doma chlebovou mouku, musel po několik týdnů jíst jen brambory. Nejhorší bída o chleba byla před Velikonocemi, ale poté začala mouku vydávat obec. „Tlačence byla veliká. Dlouhé hodiny čekali lidé, než na ně přišla řada. Během prvního týdne dostávali lidé ještě čistou, i když poměrně černou mouku, později byla smíchána s ječnou, ovesnou nebo kukuřičnou moukou. Koláče z kukuřičné mouky s borůvkami byly velmi oblíbeným jídlem. Pšeničná mouka byla jenom v omezeném množství pro nemocné a byla vydávána pouze na příkaz lékaře“. Kdo tedy neměl vlastní zásobu pšeničné mouky, musel péct z žitné nebo kukuřičné mouky. „A tak tu chodilo mnoho lidí, často v noci, do blízkých i vzdálených mlýnů, kde načerno měnili pšeničnou mouku za ošacení nebo husy. Peníze nikdo z mlynářů nechtěl.“

Mimořádné poměry, které přinesla první světová válka, způsobily, že „žena sáhla po pluhu a ženské ruce prováděly mužské práce. Stařec, který se již usadil na výměnku, dítě, které dosud znalo jen hru a radost, soutěžili s ženou, aby hrouda byla obdělána tak, jako dosud byla.“ Byl také stále větší nedostatek potahů, když spolu s muži byli do války odvedeni i koně. Nahradili je tažní voli, ale ani těch nebyl nadbytek. V roce 1915 slibovala pole dobré výnosy. V polovině června 1915 však přišla silná námraza a zmrzla téměř všechna žita. Také špatné počasí při žních opozdilo svoz obilí. Radnice po 15. srpnu 1915 přistoupila na vydávání chlebových lístků, které se vydávaly vždy v neděli na radnici. Na chlebový lístek bylo možno dostat týdně pro osobu 2,24 kg žitné mouky. Tato dávka byla postupně snížena až na 1,68 kg.

V roce 1916 byla velice oblíbená jídla z černé žitné mouky, často dokonce z otrub připravovaný perník, který jedli nejen s bílou kávou nebo čajem, ale také se zelím a řepou. Frymburský komisař napočítal toto jídlo ve více než třiceti domech. Na jaře 1916 byly zabavovány i brambory. Každý si směl ponechat jen 76 dkg na osobu a den. V té době již brambory přidávali i do chleba a „nacházely se v každém domě denně jako pokrm v poledne a večer.“ Zásoby rýže byly již dávno snědeny, hrách a čočku nebylo možno koupit a maso bylo moc, opravdu moc drahé.

Po nedostatku potravin přišly na řadu tabák a pivo. V roce 1916 dostávali hostinští v Besednici jediné procento množství piva, které čepovali před válkou, a tak pivo v hospodě bývalo jen v neděli. Cena piva stoupla na dvojnásobek a o jeho kvalitě se nedalo vůbec hovořit. Ječmen musel být použit jako chlebové obilí, a tak se pivo vařilo z rýže a brambor. Na počátku roku 1916 zmizelo z trafik veškeré kuřivo, a tak starci kouřili domácí byliny jako například mařinku vonnou a také uvařené a usušené bramborové slupky.

Situace se ještě více zhoršila v zimě 1917. Způsobila to špatná úroda brambor v roce 1916, kdy mnozí sklidili sotva tolik brambor, kolik zasázeli. Brambory se dostaly koupit jen v omezeném množství za velké peníze. Za pytel brambor se platilo deset až dvanáct korun. A tak se vařilo především ze zelí a postupně i z řepy, která se před válkou používala pouze jako krmivo. Upražená řepa dokonce nahrazovala žitnou nebo ječnou kávu a rýži nahradilo proso. „Před válkou stálo kilo prosa dvacet až třicet haléřů a bylo používáno jako krmivo pro malá kuřata. Nyní stálo kilo prosa dvě až tři koruny. Jedli jsme ho samotné a prosná kaše nám připadala jako velmi chutná. Byli jsme rádi, že jsme proso dostali koupit. Hrách byl k dostání velice zřídka a to v omezeném množství, stejně jako fazole.“

Koncem ledna 1917 uhodily kruté mrazy, které trvaly několik týdnů. „Nikdo by nepomyslel, že by zde mohlo dojít k takovému nedostatku potravin, k takové nouzi, jak zde poslední měsíce a týdny panovala před žněmi.“ Bída rovněž přinutila mnoho lidí ke krádežím. Byly ořezávány klasy žita a brambory vykopávány ze země. Úroda v roce 1917 byla dobrá, ale část brambor zakopávali sedláci v sadech i jinde, aby jim je vojenské komise nesebraly. Nastaly čtvrté válečné Vánoce a ještě stále nepřicházel mír. Realitou se staly již dvacáté válečné odvody, tentokrát ročníku 1900, tedy sedmnáctiletých, kteří již 6. února rukovali. V samotné Besednici chyběly sůl, ocet, petrolej a svíčky úplně. Za tabák, cukr a pšeničnou mouku bylo možné získat všechno. Sedláci jezdili často do Budějovic a vyměňovali tam za máslo tabák, látky a kůži. Výměnný obchod byl ve velkém a krásném rozkvětu.

Konečně nastal konec první světové války a 28. října 1918 byla vyhlášena samostatná Československá republika. Devátého listopadu 1918 se „politické organizace, spolky školní dívky a občanstvo seřadilo na Kaplické ulici a poté za zvuku místní hudby se slavnostní průvod ubíral na náměstí, kdež o významu našeho osamostatnění promluvil zdejší ředitel Jan Svoboda. Památná tato slavnost zakončena zazpíváním našich národních písní.“

LETOKRUHY 1919 AŽ 1937

V listopadu 1919 byla zahájena stavba okresní silnice z nádraží Kaplice do Trhových Svinů. Úsek od nádraží Kaplice k betonovému mostu na Malší hradila Okresní správní komise v Kaplici a od betonového mostu k Besednici Okresní správní komise Trhové Svině, které předsedal Jan Doucha z Besednice. Stavbu prováděla firma Karla Bukovského z Trhových Svinů.

Na počátku roku 1920 rozhodlo městské zastupitelstvo, že na místě, kde stála stará kovárna, postaví Obecní dům. Kovárna měla být zbořena a na jejím místě postaven patrový dům. Plány na tuto budovu vypracoval místní zednický mistr Jan Kyslík a stavět se začalo již na jaře 1920. Veškeré náklady spojené s Obecním domem hradila Besednice. Proti obecním volbám, které se konaly v Besednici 25. června 1920, vznesla Národně demokratická strana protest a tak nové zastupitelstvo se „ujalo své vlády až na konci srpna. Starostou se stal rolník Jan Doucha.“ V neděli 19. října 1920 byl odhalen pomník padlým v první světové válce. „Velkou zásluhu na jeho vybudování měli místní kameníci, kteří jej zhotovili téměř zadarmo.“ Třicátého října 1920 napadla v Besednici spousta sněhu a „dokonce i brambory, zelí a jetel některým hospodářům zapadly sněhem“ a jak napsal kronikář „není pamětníka takové katastrofy.“

Celostátní sčítání v roce 1921 ukázalo, že v Besednici bylo 177 domů a trvale zde bydlelo 964 obyvatel, i když obecní kronikář uvádí nadnesený údaj 1.101 obyvatel. Nadnesený se mi zdá i další kronikářský údaj, že „krátce před sčítáním lidu přestoupilo z církve římsko-katolické k církvi československé husitské 480 občanů a 160 občanů se nehlásí k žádné víře.“ Je však nezvratným faktem, že v roce 1921 přechází

řada věřících „od Říma k Husovi.“ Dne 26. června 1921 přichází do Besednice nový lékař Dr. Jindřich Bažant, který se do dokončení Obecního domu ubytoval v hostinci „U Kubínů.“ V červenci přichází tropická vedra a tak zatímco sklizeň obilí byla velmi pěkná, tak pícnin byl naopak velký nedostatek. V roce 1921 byla dokončena stavba silnice od nádraží Kaplice až po Besednici. „V obci zůstala silnice nedokončena, i když stavitel Bukovský měl smlouvu na stavbu silnice až k Šimečkům, to jest až k silnici vedoucí do Ločenic. Po dlouhém vyjednávání byla stavba zastavena. Jest to pro nás veliká škoda, poněvadž silnice uvnitř Besednice je velmi špatná.“

Rok 1922 začal mrazivým počasím a náhlým nuceným odchodem doktora Jindřicha Bažanta, který byl „přesunut“ na Podkarpatskou Rus. V únoru 1922 se na radnici (Obecního domu) stěhovala nejen úřadovna obce, ale i pošta, četnická stanice, prvá třída školy, kampelička a do dvou bytů lékař a domovník. V roce 1922 byla zahájena složitá jednání o výstavbě vodovodu pro Besednici a Nesměň, který měl ze tří čtvrtin financovat stát. V dubnu 1922 bylo započato se stavbou silnice od Šimečků po náměstí a současně bylo vysazeno sto stromů při silnici od

Besednice k Malši. Dne 21. června 1922 byla v Besednici založena „sokolská jednota“ jako odbočka Sokola Trhové Sviny. Po průvodu následovaly ukázky sokolských prostných a na ustanovující schůzi byl zvolen prvním starostou Sokola Besednice Václav Klein. Jaro i léto byly teplé a suché. Inženýr Lóbl z Prahy vyměřuje trasu budoucího vodovodu. Dosud byla voda do Besednice vedena dřevěným potrubím z návrší zvaného Hrb do dvou kamenných kašen na návsi. Voda se v otevřených nádržích znečišťovala a potrubí bylo třeba často obnovovat a chránit proti zamrznutí. Přes značné náklady na údržbu byl stále větší nedostatek vody a často netekla vůbec.

Na počátku roku 1923 byla v Besednici založena veřejná knihovna a prvním knihovníkem byl zvolen Šimon Dvořák. Od 1. září byla pro nedostatečný počet žáků zrušena jedna třída a tak obecní škola v Besednici měla jen tři třídy. Uvolněná třída v Obecním domě byla pronajata Československé církvi jako modlitebna. V podzimních obecních volbách byl zvolen starostou rolník Karel Smolík z čp. 38. Přípravné práce pro stavbu vodovodu pokračovaly zdlouhavě a tak projekt byl schválen až 13. prosince 1923. Ve spojitosti s výstavbou elektrárny na říčce Černá za obcí Soběnov se začala připravovat elektrifikace Besednice.

Na jaře 1924 se sázely stromy podél silnice z Besednice směrem na Ločnice a začalo se upravovat hřiště pod kostelem. Během léta 1924 byl vybudován hlavní přívod elektrického proudu od přehrady na Černé. Zemská správa politická v Praze rozhodla, že název městyse bude používán výhradně v rodě ženském. Tedy v Besednici a ne v Besednicích. Především však se naplno rozjela stavba vodovodu. Stavět se začalo 15. září 1924 a dozorem na stavbě byl pověřen autor projektu ing. František Doskočil. Protože podzim 1924 byl velmi teplý, tak se na stavbě vodovodu pracovalo až do Vánoc.

Na stavbě vodovodu v roce 1925 byly podchyceny prameny a proveden rozvod přípojek z hlavního potrubí do jednotlivých domů i napojení Nesměně a Ločenic na tento vodovod. V Besednici následně bylo zahájeno dláždění chodníků žulovými deskami, které od silnice oddělovaly žulové obrubníky. Na uvolněné místo lékaře nastoupil MUDr. Jan Hůlka. Doktor Jan Hůlka však v Besednici vydržel jen do dubna 1926 a od prvního května jej vystřídal MUDr. Ladislav Vaněk. Událostí byla kolaudace vodovodu 20. dubna 1926. Kolaudační komise zjistila, že „stavba vodovodu byla provedena správně dle projekce a způsobem solidním tak, že úplně vyhovuje účelu předpokládaného užití.“ Jaký měl vodovod význam pro Besednici pěkně charakterizoval tehdejší kronikář. „Oddechlo si obyvatelstvo a radostně bylo vzrušeno, když spatřilo první jiskrné proudění vody, neboť rázem zmizely obavy ze zakoušené obtíže z častým nedostatkem vody, které se již nebudou opakovat.“

V roce 1927 přišel do Besednice definitivně elektrický proud. „V obci samé zřízena elektrická síť vedení k osvětlení veřejného prostranství, domácností a k pohonu motorů. Práce ty trvaly do 10. září, kdy byly konečně namontovány elektroměry a ten den se poprvé svítilo.“ V tomto roce byla poprvé zpřístupněna kronika veřejnosti „ve dny úřední.“

V roce 1928 byl zvolen starostou opět Karel Smolík. Uvnitř Besednice se upravují místní komunikace a také silnice k Trhovým Svinům se dláždí až k božím mukám na rozcestí „K hamru.“ Pomník padlým v první světové válce dostává železné oplocení. Počasí v létě bylo „pro všechny kultury velmi příznivé, dařily se obiloviny, píce i okopaniny tak, že úroda byla dobrá.“ V tomto roce přišla i „katastrofa v Poříčí, kdy pod troskami domu, který se stavěl v Praze na Poříčí, zahynulo sedm zedníků z Besednice.“ Měli společný pohřeb 18. října 1928.

Na začátku roku 1929 bylo nejen hodně sněhu, ale především velké mrazy. Desátého února ukazoval teploměr mínus 38 °C a pomrzly všechny stromy. Pokračovalo se v zemních pracích na úseku silnice k Hamru směrem k Trhovým Svinům a obětem z Poříčí byl odhalen pomník. Čtvrtého července byla vichřice, „ale podzim byl příznivý.“

Od počátku roku 1930 se i v Besednici začala vážně projevovat světová hospodářská krize. Obec požádala stát o finanční podporu a nezaměstnaní budovali nejen místní cesty, ale především cestu k Soběnovu. „Byly podniknuty kroky u prelatury Krumlovské o přiděl Besednické hory zdejší obci změnou za poleší, jež bude státem vystavěna z panství schwarzenberského. Na naši žádost převzaly okresy Budějovice a Kaplice most přes řeku Malši, vybudovaný Besednicí.“ O to vše se zasloužil senátor Gustav Habrman, který navštívil Besednici 30. března. Dvacátého září se provádělo sčítání ovocných stromů a já byl překvapen výsledkem. Bylo zde u 157 pěstitelů nalezeno „jabloní 1 151, hrušní 375, třešní 132, višňi 23, švestek 1 182, sliv 170, ořechů 25.“ Na druhé straně keřů rybízu bylo jen 17 a keřů angreštu jen 16. Oficiální celostátní sčítání uvádí, že v Besednici je 169 domů a 685 trvale bydlících obyvatel. Kronika má opět vyšší počty, se vši pravděpodobností jsou zde uváděny i přičleněné osady a samoty. Dle kroniky zde bylo „442 katolíků, 340 osob náboženství církve československé husitské a 93 osob bez vyznání.“ Dohromady tedy 875 obyvatel. V tomto roce vystřídal faráře Antonína Švejnohu u československé církve husitské v Besednici Mojmír Beneš a škola uspořádala vánoční besídku.

Na počátku roku 1931 bylo v Besednici provedeno sčítání dobytka. Bylo zde 138 telat do jednoho roku, 65 jalovic, 288 krav, 8 býků a 80 volů. Vepřů zde bylo 264, jediný kanec, 38 prasnic, 167 koz a 53 koní. Václav Kavalír zahájil autobusovou dopravu z Besednice do Trhových Svinů vždy ve středu a v neděli. Pravidelnou každodenní autobusovou dopravu z Besednice do Českých Budějovic zajišťoval již od roku 1926 Tomáš Vaněček z Ločenic.

Třináctého března 1932 byly volby do obecního zastupitelstva a starostou se stal Václav Řídel. Z bývalého majetku panství Buquouů z Nových Hradů koupily společně Trhové Svinu a Besednice poleší Kohout. Správu poleší vykonávaly společně, celková plocha byla 480 hektarů a průměrná stáří lesa bylo 42 let. Doktor Ladislav Vaněk odešel do Trhových Svinů a do Besednice přišel MUDr. Josef Bezecný.

V roce 1933 „byly zahájeny kroky k zřízení telefonní linky do Trhových Svinů a do obecní kanceláře koupěn psací stroj. Desátého října zemřel obecní strážník, válečný invalida Jan Marek, jež byl ve službách obce od státního převratu. Místo po něm nebylo již obnoveno, obecní zastupitelstvo usneslo se na ustanovení obecního sluhu. Stal se jím Jan Marek mladší, syn zemřelého strážníka.“ Dne 17. července byl zasažen bleskem a na místě zemřel František Jirkal, „když si šel do obecní úřadovny pro lístky na chléb pro nezaměstnané.“

V noci z 28. na 29. června 1934 vypukl požár na Hrbě, kde shořela střecha stavení Jana Friše. V noci z 11. na 12. července vypukl požár na Bídě u Anny Vrážkové, které shořela stodola a střecha nad chlívem. Veřejné osvětlení mělo v roce 1934 „11 světel půlnočních a 4 celonoční.“ Na Silvestra 1934 byla zprovozněna telefonní hovorna. Rok byl velmi suchý a například škola byla bez vody od poloviny října až do konce roku.

Hospodářská krize a nezaměstnanost v Besednici nekončila ani v roce 1935. Nezaměstnaní vykonávali veřejně prospěšné práce a za to dostávali od Státní péče pro nezaměstnané každý týden lístky na potraviny. Z Německa uteklo před Hitlerem několik německých antifašistů, kterým poskytla Besednice ubytování a domovské právo. Byla podána žádost na zřízení újezdni měšťanské školy, vody bylo opět málo a obecním hajným byl jmenován 15. června Maxmilián Hubený.

Další tři požáry v roce 1936, kdy hořelo v čp. 56, 54 a 60, urychlily nákup nové motorové stříkačky s tím, že stávající ruční stříkačka byla prodána. Posledního května se konala na vrcholu Kohout slavnost převzetí Slepíčních hor do majetku Besednice a Trhových Svinů. Byla zde odhalena pamětní deska. Spor o tom, zda na místním hřbitově mohou být vedle sebe pohřbíváni křesťané a „jinověrci“, se nedařilo urovnat. Rok byl deštivý a zejména pro žito neúrodný.

Zápisy z roku 1937 se v kronice zejména týkají návštěvy presidenta Dr. Eduarda Beneše 7. května v Kaplici a úmrtí T. G. Masaryka 14. září. Pokud se týká úrody, tak „rok 1937 byl poměrně suchý, ale úrodný. Obilí dobře sypalo, byla velmi dobrá úroda brambor a též ovoce je hojně.“

LETOKRUHY 1938 AŽ 1945

Napnutá situace po obsazení Rakouska Hitlerem si vyžádala v Československu vyhlásit 21. května 1938 částečnou mobilizaci. Z Besednice bylo povoláno 18 záložních vojáků, ze kterých byla vytvořena četnická hlídka, která po dobu více než měsíc konala službu na hranicích poblíž Malont a Cetvin. V době velkého napětí se konaly 12. června obecní volby a starostou se opět stal Václav Řídel.

„V polovině září 1938 se zdála válka neodvratitelná. Mnozí u nás byli již připraveni na útěk. Několik lépe situovaných rodin odstěhovalo svůj nábytek do vnitra Čech, také několik dětí a starých lidí bylo dopraveno do vnitrozemí. Lidé chodili jako mátožní nevědouce, co přinesou další hodiny a dny. Večer a v noci bylo slyšet střelbu československých hlídek a německých ordnerů. Pozdě večer stáli lidé na návrší u kostela a poslouchali. Ozbrojení civilisté konali strážní službu na mostech a důležitých komunikacích a civilní protiletectká obrana měla pohotovost. Mnoho uprchlíků přicházelo do měst a vesnic, bylo viděti stěhovací vozy, naložené velké povozy, ba i stěhovaný nábytek. Současně ustupovaly četnické hlídky, finanční stráž a menší oddíly vojska. Na ty dny věru nezapomeneme!“

Přišel potupný Mnichovský diktát a obsazování pohraničí Hitlerem. Bezprostředně Besednice se dotklo až „šesté pásmo“, které nastalo 24. listopadu 1938. Nad Kohoutem zavlála německá nacistická vlajka a také nádraží Kaplice bylo obsazeno nacisty. Besednice ztratila polesí Kohout a doprava do okleštěné „druhé československé republiky“ byla možná pouze auty. Tady roční zápisy končí, protože „12. listopadu 1940 byla pamětní kniha odevzdána a v zemském archivu byla až do konce německé okupace.“ Po roce 1945 byly zápisy pečlivě doplněny.

Devátého ledna 1939 byla do Besednice přesunuta z fašisty obsazené Kaplice státní měšťanská škola. „Nadešel 15. březen 1939, den našeho největšího pokoření. Venku řádila sněhová víchřice, jakých je málo a Hitlerovo žoldáci se hrnuli ze všech stran do naší Besednice. Ženy pláčí, muži zatínají zuby. Němčina zaujímá všude první místo. Všechny české nápisy nahrazují se německo-českými, slovo československý se škrtná a zamazává. Každý, kdo zastával nějakou funkci ve státní nebo autonomní správě, musel složit Hitlerovi slib věrnosti.“

Pro učitele a četníky se konaly kurzy němčiny a bylo uloženo nacvičit a zpívat německou hymnu. Dne 24. dubna 1939 byla poprvé na četnické stanici v Besednici vyvěšena fašistická německá vlajka s hákovým křížem. Majitelé domů byli nuceni si opatřit vlajku s hákovým křížem i protektorátní vlajku, která však bez fašistické nesměla být vyvěšena. Pátého července 1939 se konala poslední Husova oslava u památníku na náměstí.

„Dne 23. srpna 1939 byl uzavřen mezi Německem a Sovětským svazem pakt o neútočení. Že nás to úplně deprimovalo netřeba připomínati. Leč mraky nad Evropou se znovu zatahují a dochází na Polsko.“ Začíná druhá světová válka a již 2. září 1939 byly zavedeny potravinové lístky a šatenky. Současně byly zavedeny povinné dodávky zemědělců, kteří odvádějí

hovězí a vepřové maso, obilí, mléko nebo máslo, olejiny, vejce, píce a slámu. Pro neoprávněný odběr potravinových lístků byl odsouzen František Tonner do pracovního tábora v Německu. V Besednici se vyskytly dva případy slintavky a kulhavky. Rok 1939 byl deštivý, zvláště v době květu. Proto se neurodilo ovoce, okurky a rajčata. Následující zima byla velmi tuhá.

Rok 1940 se vyznačoval především tažením fašistického Německa na západní frontě. Padla Francie a začala bitva o Anglii. V Besednici byla 24. března vidět nádherná polární záře a 17. dubna začal inženýr Kolář vyměňování silnice z Besednice do Soběnova. V květnu byla nařízena sbírka pro německý Červený kříž, a výsledek byl chudý. V průměru na každého obyvatele pouhá koruna.

V březnu 1941 byl rozpuštěn Sokol Besednice a jeho tělocvičné náradí a jeviště bylo zabaveno. Čtvrtého května 1941 se v Besednici ubytovala autokolona asi 150 německých vojáků, kteří byli ubytováni v hostincích a důstojníci v soukromých domech. Byla to jednotka, která bojovala ve Francii a v Jugoslavii a v Besednici trávila odpočinek a výcvik až do 15. června 1941 a „poté prý odjela k sovětským hranicím.“ Dvacátého druhého června 1941 napadlo Německo Sovětský svaz.

Dne 7. září 1941 ztroskotalo za bouřkového počasí, zřejmě pro špatnou viditelnost, německé letadlo na úpatí hory Kohout, v prostoru Těžák. Při havárii zahynuli tři němečtí letci. Přídělové hospodářství „fungovalo sice bezvadně, ale příděly pro české obyvatelstvo byly nedostačující a tak bujel černý trh přes všechna úřední opatření. Čím bylo méně zboží, tím závratnější byly ceny na černém trhu.“

Třináctého března 1942 byly odevzdávány zvony. Nakonec zbyl ze tří kostelních zvonů pouze nejmenší a musel být odevzdán i obecní zvon na hasičské zbrojnici. V květnu se konalo v Obecním domě jednání o zřízení německé školy. „Předvolání byli rodiče, kteří měli německého předka nebo alespoň německé jméno. Někteří čeští lidé se chovali přímo hrdinně a prohlásili, že jim stačí česká škola a že si německé školy nepřejí. A tak Němci nepochodili a k zřízení německé školy u nás během okupace nedošlo.“

Když byl 27. května 1942 skutečně úspěšný atentát na Heydricha, tak nastala krvavá odplata Němců. „Jednoho rána přijeli němečtí vojáci do našeho městečka a prohledávali domy na náměstí, neskrývaj-li se někde podezřelé osoby. Bylo štěstí, že nehledali též na periférii. V domě č. 167 našly útulek dvě osoby pronásledované okupanty.“ V průběhu druhé světové války nastává zásadní zlom a Němci utrpěly porážky nejen v Africe, ale zejména u Stalingradu.

Protože ani nejtvrďší tresty nezamezily poslechu zahraničního rozhlasu, tak v dubnu 1943 došlo k odstranění krátkých vln z rozhlasových přijímačů. Sedmého května 1943 navštívil Besednici německý okresní hejtman Strobl, provedl inspekci obecního úřadu a několika statků. Výsledek jeho návštěvy se projevil již od 1. července, kdy byla v Besednici jmenována místo voleného zastupitelstva „obecní správní komise“ a předsedou byl jmenován rolník Jan Marek. O týden později byla rozpuštěna v Besednici Národní matice, která byla následnicí po Národní jednotě Pošumavské. Rozpuštění prováděli němečtí četníci. V tomto roce došlo k vylovení spojeneckých vojsk na Sicílii, kapitulovala Itálie a Rudá armáda pokračovala ve svém vítězném postupu.

Na počátku roku 1944 měla Besednice čtyři půjčky a to na elektrifikaci, na stavbu chudobince, stavbu vodovodu a na koupi poleší Kohout, které však bylo násilně připojeno k nacistické Říši. V lednu 1944 byl zatčen a měsíc vězněn gestapem nezletilý syn řídicího učitele z Besednice Zdeněk Tetenka za poslech londýnského rozhlasu. „Brzy nato byl zatčen zdejší občan Jan Bícha pro přechovávání zbraně staršího typu a vězněn v Č. Budějovicích až do převratu.“ V tomto roce došlo nejen k invazi na západní frontě, ale i k postupu protinacistické koalice na všech frontách. Kruh kolem fašistického Německa se začíná uzavírat.

Besednici projížděla před koncem druhé světové války kolona 180 krytých vozů Němců z Olomoucka, které byly naloženy tím nejnужnějším. „Mnoho povozů řídily ženy, muži byli patrně na vojně. Kolona přijela k nám z Trhových Svinů a směřovala přes Kaplici a Dvořiště k Američanům.“ Od druhého týdne dubna 1945 byla v Besednici silná německá posádka o síle 180 mužů, která byla vystřídána štábem „pevnostního velitelství“ v čele s generálem Bocterem, kde bylo 10 důstojníků a 50 vojáků.

V sobotu 5. května 1945 odpoledne se na domech v Besednici objevily československé vlajky a „došivaly se spojenecké vlajky.“ Občané se sešli na návsi a v Obecním domě, kde byl ustanoven revoluční národní výbor, jehož předsedou se stal řídicí učitel František Tetenka. Deputace revolučního národního výboru se odebrala do budovy školy, kde bylo sídlo německého štábu.

„Velitelství souhlasilo s vydáním zbraní, ale nechtělo vydat všechna auta, jelikož jich bylo třeba k odvezení vojáků. Po dalších vyjednáváních, konaných i v noci, bylo konečně vyjednáno, že zde zůstane pět osobních automobilů, ostatní že si Němci vezmou s sebou na západ. Odevzdávání zbraní nedělo se bohužel organizovaně. Zbraněmi ozbrojili se ihned naše hlídky, které byly umístěny na silnicích a křižovatkách.“

V neděli 6. května 1945 opustila německá vojska Besednici. Na nádraží Kaplice je opustil generál Bocter a když odzbrojená jednotka přijela do Kaplice, tak bylo rozhodnuto potrestat Besednici „za potupu německé armády“ trestní výpravou, kterou povedou esesáci. Sedmého května 1945 u silnice nedaleko Malče vystřelila československá hlídka na jednotku SS, která jela od nádraží Kaplice do Besednice a pak se stáhla do lesa. Nešťastnou náhodou sem přišlo několik občanů Soběnova. „Občané ti, celkem pět, přilákala střelba, přiběhli víc ze zvědavosti než s úmyslem na nějaké dobrodružství na místo přestřelky, byli SS-many odvedeni přes Trhové Sviny a Nové Hrady na rakouskou půdu a tam postříleni. Tato hra na vojáky neopatrných a nezkušených lidí měla tedy smutný konec.“

V Kaplici však Němci připravili další trestní výpravu do Besednice. „A tak ráno 9. května přijela výprava na čtyřech vojenských autech do Besednice. Vojáci zastavili před Obecním domem, vnikli do četnické stanice, odvedli četníky do obecní kanceláře a dali vybuchovat, aby zbraně byly odevzdány.“ Byli zatčeni členové revolučního národního výboru, do sklepních oken byly uloženy nálože a Obecní dům byl strážěn německým trestním oddílem. Většina ozbrojených Čechů z Besednice utekla do blízkých lesů a tak byly odevzdány jen čtyři pušky.

„Ale jak hrozivě situace vypadala, neobešla se od komičnosti. Paní Matějčková přiběhla rozčileně na náměstí, lomila rukama a volala hledíc k Obecnímu domu: Pane starosto, k obci se blíží po silnici od nádraží americké vojsko. Byl to od paní Matějčkové skvělý trik. A Němci nalétli, odjeli směrem k Svatému Jánů, ale vzali s sebou i několik rukojmích. Všichni se báli o jejich životy, ale vše dobře dopadlo. Brzy se však Němci vrátili do Besednice a propustili rukojmí.“

Kronikář připomíná i občany Besednice, kteří byli za okupace „opatrní a v prokazování loajality k německému režimu víc než bylo třeba.“

„Že jsme se těšili na osvoboditelské armády je pochopitelné. Najednou jsme čekali jak na Američany, tak na rudoarmějce buď u slavobrány na silnici k Ločenicům, buď u slavnostně vyzdobené radnice s růžičkami a s kyty, ba i s tlumočnickem. Američané, přes všechny zprávy o jejich příchodu, nepřijeli a Rusové přišli, když jsme se také nejméně nadáli. Bylo to ráno 11. května. Přišli od Vitoraze a bylo jich plné městečko.“

Rudá armáda se v Besednici ubytovala téměř ve všech domech. „V některých domech měla Rudá armáda kuchyně, které budily pozornost hospodyň. Udivovala značná spotřeba skopového masa, kterého se používalo k plnění pirožek a solení piva. Velmi rádi popíjeli Rusové vodku. Sovětští vojáci se vyznačovali dobrosrdečností a velkou láskou k dětem.“ Rudá armáda v Besednici odpočívala jen dva dny a 13. května 1945 ji čekalo další čištění kaplického okresu až po demarkační čáru, kterou tvořila železniční trať z Českých Budějovic do Horního Dvořiště. V oblasti Kohouta se v té době skrývaly ještě početné zbytky německých vojáků a SS-manů i Vlasovci, což byli sovětské válečné zajatci, kteří se přidali k německé armádě. Každý Vlasovec byl pro Rudou armádu vlastizrádce a tak se k nim i chovali.

„Po 9. květnu 1945 proudily dnem i nocí přes Besednici větší či menší německé vojenské jednotky. Táhli do amerického zajetí. Šli bez zbraní, zaprášení, zapocení, unavení, někteří s obvazy na hlavě nebo na ruce, někteří i bosí a s výrazem zděšení.“ Prchající německá vojska zanechávala po sobě střelivo, motorová vozidla a pobíhající vojenské koně. „Koně byli tak bídní, že je bylo nutno utratit. Maso se snadno rozpadalo.“

Ihned po 9. květnu přišly do Besednice stovky repatriátů z koncentračních táborů Mathausen a Dachau. Byli to převážně Rusové. Byli zubožení a tak v Obecním domě byla pro ně zřízena „stravovací stanice“, kde jim bylo podáváno mléko, chléb a další potraviny. Současně se repatrianti z koncentračních táborů v Besednici zbavili svých vězeňských šatů a oblékli se do šatů, které jim věnovali občané Besednice. Většinou zde nocovali a druhý den byli odvázeni nákladními auty do Velešína, kde byl zřízen sběrný tábor pro repatrianty. Z koncentračních táborů se do Besednice vrátili Václav Marek, starosta Václav Řídel a Jan Bícha. Z totálního nasazení v Kielu se také vrátili všichni.

V neděli 20. května 1945 byla v Besednici slavnost „nabytí svobody“ a 25. května ukončil svou činnost revoluční národní výbor. Novým předsedou MNV Besednice byl zvolen Václav Šimák a národní výbor převzal téhož dne mírovou správu obce. Měšťanská škola v té době

byla v sedmi domech a tak bylo rozhodnuto měšťanskou školu soustředit v obecné škole, kde se uvolnily dva byty a obecná škola byla z části umístěna v Obecním domě a v hostinci U Kelblů. Obecní knihovna v létě 1945 měla 555 svazků „schopných půjčování.“ Po osvobození Besednice zde byl založen Český svaz mládeže a Sokol spolu s Dělnickou tělovýchovnou jednotou uspořádali společnou tělovýchovnou slavnost na cvičišti v Hořici.

Sedmého srpna 1945 bylo na slavnostní schůzi uděleno čestné občanství Besednice místnímu rodáku Vojtěchu Smolíkovi, nadporučíku československého letectva za jeho „velké zásluhy v zahraničním odboji.“ Vojtěch Smolík pod svou fotografií při podpisu připsal: „V duchu Jana Žižky z Trocnova a pod ochranou svatého Václava jsme zvítězili.“

Osmnáctého srpna se konaly v Besednici první poválečné odvody, při kterých bylo odvedeno 35 odvedenců z „válečných ročníků.“

V polovině listopadu 1945 došlo k měnové reformě, kdy všechny dosavadní úspory byly znehodnoceny v poměru 1:50 a uloženy na „vázaných vkladech“, ze kterých bylo možno vybírat jen v zákonem vyjmenovaných případech. Startovací rovinou se stala nová měna, vytištěná v Londýně. Každý obyvatel dostal pět set korun a vše ostatní bylo prakticky znehodnoceno.

LETOKRUHY 1946 AŽ 1968

Rok 1946 znamenal nejen odsun Němců, ale i dosídlení jejich statků a domů. Z Besednice odešlo v tomto roce téměř dvě stě občanů, zejména do Kondrače, Rychnova, Benešova nad Černou, Malont, Velkých Skalin, Líčova, Kaplice, Horního a Dolního Dvořiště. Ze zemědělství v Besednici utíkají další, zejména mladí, za prací do Jikovu Velešín a tak je rázem v Besednici nedostatek zemědělských pracovníků. Dne 28. května 1946 se konaly celostátní volby do Ústavodárného národního shromáždění. V Besednici zvítězili komunisté (249 hlasů) před národními socialisty (118 hlasů), sociálními demokraty (100 hlasů) a lidovci (89 hlasů). Dle tohoto výsledku byl rekonstruován MNV Besednice a novým starostou se stal komunista Václav Mařík. V závěru roku bylo zahájeno pravidelné promítání filmů v hostinci V. Kavalíra.

Rok 1947 se vyznačoval katastrofálním suchem. Neurodilo se téměř nic a „ještě nikdy v historii nebyly v Besednici takové problémy se zásobováním jako letos.“ Místní národní výbor se 31. srpna 1947 rozhodl, že ve vlastní režii začne s výstavbou nové školy, do které by se vešla obecná i měšťanská škola.

V únoru 1948 se ustavil v Besednici Akční výbor obrozené Národní fronty. Výbor časem pozbyl na významu, jelikož se politické dění omezovalo na stranu komunistickou a strany národně socialistické a lidová neprojevovaly žádnou činnost. Strana komunistická přirozeně vykazuje značný přírůstek členstva a jelikož někteří členové nevyhovovali, byla ve straně provedena čistka.“ Volby do Národního shromáždění v Besednici dopadly tak, že „z odevzdaných hlasů bylo pouze 37 bílých (proti vládní koalici a 19 neplatných).“ Plán nové školy vypracoval inženýr Bárta z Prahy a na podzim 1948, po zakoupení pozemků, byla zahájena stavba školy, kterou prováděl Jihočeský stavební podnik z Českých Budějovic.

Přes značný odpor byla Besednice přeřazena z okresu České Budějovice do okresu Kaplice. Cílem Besednice bylo připojení k nově tvořenému okresu Trhové Sviny. V rezoluci z 19. listopadu 1948 se mimo jiné psalo: „Obec Besednice od nepamětných dob byla soudním

okresem vždy připojena do Trhových Svinů. Z tohoto stanoviska všechen hospodářský a obchodní styk naší obce jest přirozeně inklinován do Trhových Svinů, jakož i komunikační spojení tvoří nerozlučnou součást a je přirozenou podmínkou pro zapojení.“

Od 1. ledna 1949 byl mimo přidělového systému „na body“ zaveden i „volný trh s vysokými cenami.“ Některého zboží je však tak málo, že je nedostanete vůbec. Mezi toto nedostatkové zboží patří ložní prádlo, žárovky, žiletky a velké hřebíky.“ Během tohoto roku se vystřídali v Besednici čtyři starostové. Tomáš Klícha, Karel Veselý, Michal Otenschläger a Čeněk Jirkal. Stavba školy pokračovala rychle a do podzimu byla „pod střechou.“

V zimě se pracovalo uvnitř budoucí školy a jednotlivé místnosti byly vytápěny otevřenými ohni, kde v železném koši se topilo koksem. Místní dozor nad stavbou měl Adolf Janů. Od 1. října 1949 byly v Besednici poprvé po válce prodávány chléb, mouka, pečivo a brambory bez lístků. Od Jaroslava Smolíka byla koupena louka při silnici k Trhovým Svinům na stavbu rybníka, ze kterého vzniklo koupaliště. Na závěr roku byl v Besednici rozsvícen Vánoční strom republiky.

Rok 1950 byl v Besednici především rokem, kdy se pokračovalo ve stavbě nové školy. Zatímco hrubá stavba pokračovala rychle, vnitřní práce se brzdily a často i zastavovaly pro naprostý nedostatek materiálu. Především chyběl materiál na elektroinstalace a rozvody vody. Původně měla být škola otevřena k 1. září 1950, ale na konci roku 1950 byl ohrožen i termín 1. září 1951.

Také v roce 1951 se měnil předseda MNV a Čeňka Jirkala vystřídal Jan Novák („Prokop“). Prvého září byly konečně dokončeny učebny v nové škole a tak se zde začalo učit. Ředitelem školy byl jmenován Josef Lávička a na škole vyučovalo 10 učitelů. Přiškolené jsou obce Soběnov, Chlum nad Malší, Svatý Ján, Mokřý Lom, Ločenice, Nesměň a Dolní Lhotka. Mateřská školka, ve které bylo 24 dětí se přestěhovala do staré školy. V tomto roce se narodilo 18 dětí, bylo uzavřeno 11 sňatků a zemřelo 11 osob. Zajímavé jsou údaje o autobusovém spojení Besednice „se světem.“ „Do Kaplice 2x denně mimo neděle, do Trhových Svinů 2x denně a v neděli 1x, do Velešína 3x denně v pracovní dny a do Českých Budějovic 6x denně a v neděle a svátky 3x.“

V roce 1952, „po uvedení hlavní budovy do provozu byla dokončena křídla – tělocvična, divadelní sál a byt školníka. Zbývá ještě zřízení hřiště a oplocení parcely.“ Dnes nepochopitelné je usnesení MNV: „Plénium MNV se jednomyslně usneslo zrušit čestné občanství udělené v roce 1946 zdejšímu rodáku, bývalému štábnímu kapitánu letectva Vojtěchu Smolíkovi z čp. 60, který tajně překročil hranice a emigroval do západních států.“

Ani v roce 1953 se nepodařilo v Besednici založit Jednotné zemědělské družstvo. „Hospodáří se stále postaru. V důsledku záporného stanoviska a trvajících nedůvěry většiny zemědělců ku společnému hospodaření na scelené půdě, nebylo založení JZD uskutečněno.“ V průběhu roku 1953 byly dvě živelné pohromy. Prvého srpna se přehnala nad Besednicí vichřice a předtím, 30. května měnová reforma, která zlikvidovala všechny úspory, které vznikly po měnové reformě 1945. Byly vydány nové peníze a každý opět začínal od nuly. Peníze v hotovosti předkládané k výměně byly měněny tak, že za padesát korun se dostala jedna koruna. Současně byl zrušen lístkový systém.

V roce 1954 „není celkový vzhled obce uspokojivý. Velká část domů po mnoho let není obléno a opravováno. Dobrovolné brigády začaly opravovat kanalizaci v úseku od čp. 66 do čp. 218. Jelikož s pracemi bylo započato v nevhodnou dobu na začátku žni, práce pokračovala po-

malu.“ Na druhé straně byla na jaře zahájena stavba kaple církve československé husitské a před zimou byla „pod střechou.“ Jednota začala s budováním prodejny v čp. 80 a Jaroslav Šimák si postavil rodinný domek při silnici za školou. Ve volbách byl zvolen za předsedu MNV Besednice Jan Novák.

Teprve 21. prosince 1955 se podařilo v Besednici přesvědčit devět zemědělců, aby založili Jednotné zemědělské družstvo o celkové výměře 102 hektarů. Předsedou JZD byl zvolen Jan Trajer, který současně byl i vedoucím živočišné výroby. Rostlinnou výrobu měl na starosti Jaroslav Smolík. V tomto roce vznikají v Besednici i Státní statky „aby převzaly do obhospodařování úpadkové zemědělské závody v obci. To jest takové, na kterých bylo málo pracovních sil a které nestačily plnit dodávky.“ Celkem bylo do Státních statků začleněno šest zemědělských usedlostí. Pro potřeby družstva i statků byla v Besednici zřízena společná Strojní traktorová stanice. Na konci roku 1955 byl „stabilně instalován první televizní přijímač v obci u Jiřího Trajera (čp. 209). Příjem byl nestabilní s částečným únikem obrazu i zvuku.“

V roce 1956 má JZD „ve starých stájích“ 9 koní a 65 kusů hovězího dobytka, pro které začíná stavět nový společný kravín. Během roku dochází k technické úpravě pozemků a po žních již sejí na „scelených honech.“ Na počátku školního roku 1956/1957 bylo na osmileté střední škole v Besednici zapsáno 225 žáků. Byl založen divadelní kroužek pod vedením Jana Hubeného. Výborných výsledků dosahoval místní Sokol, který měl 150 členů a byl hodnocen jako třetí nejlepší v kraji České Budějovice. U školy bylo vybudováno antukové hřiště na odbíjenou a mimořádného úspěchu dosáhlo družstvo mladších dorostenek v odbíjené, které nejen vyhrály krajský přebor, ale v celostátním finále skončily čtvrté.

Ve volbách v roce 1957 byl zvolen předsedou Místního národního výboru v Besednici Karel Špaček. „Na podzim do JZD vstupují téměř všichni střední zemědělci. Téhož podzimu jsou v Besednici zlikvidovány Státní statky, jejichž hospodaření se ukázalo nevýnosné a dále neudržitelné. Kravín, který měl být 15. května dokončen, nestačí a hovězí dobytek musí být opět provizorně ustájen v usedlostech.“ Na místě bývalého sokolského cvičiště byla zahájena výstavba sportovního stadionu. Rozšířená plocha byla srovnána buldozery a zahájena zde výstavba kabin a klubovny. Z Besednice odchází studovat na vysokou školu elektrotechnickou v Plzni Josef Marek.

Na konci roku 1958 měla Besednice 762 obyvatel a nově byly kolaudovány tři rodinné domky. A kultura? Během roku 1958 bylo šest zájezdů do divadla v Českých Budějovicích a zájezd na otáčivé hlediště v Českém Krumlově. Do knihovny chodilo pravidelně 70 čtenářů a v obecní knihovně přibýlo v tomto roce 294 nových knih. Kino promítalo v sobotu a v neděli večer pro dospělé a v neděli odpoledne pro děti.

Jednotné zemědělské družstvo v roce 1959 přijímá šest nových členů, od traktorové stanice kupuje dva traktory, staví nový kravín pro ustájení 118 kusů hovězího dobytka a mimo chovu slepic zavádí i chov kachen, kterých pro začátek koupilo pět set. „Bohužel, lesy – polesí Besednické hory a Kohouta přebírají od Besednice Státní lesy. Po dobu trvání lesního družstva bylo jeho hospodaření aktivní.“ Hasiči, tehdy nazývaní požárníci, se dočkali nové hasičské zbrojnice, která vznikla adaptací pravé strany budovy Vachlovec se zvoničkou. Nesmím zapomenout na prodejnu potravin, která se přeměnila na třetí samoobsluhu na okrese Kaplice. Na konci roku 1959 bylo v Besednici již 22 vlastníků televizních přijímačů.

Rok 1960 je pro Besednici rokem velkých změn. Po sloučení okresů Kaplice a Český Krumlov se stává Besednice součástí okresu Český Krumlov, ve volbách byl zvolen předsedou MNV Martin Charvát a k obci je nově přiřčena osada Malče. Tím se zvýšil počet obyvatel na 810. Z tohoto počtu bylo 217 mužů, 322 žen a 191 dětí. Dochází ke sloučení JZD Besednice a JZD Malče a v Besednici zaniká traktorová stanice. V obci je však stále ještě 23 soukromě hospodařících zemědělců.

V roce 1960 byly již v lednu započaty práce na hlavní kanalizaci a náves byla přeměněna v park s lavičkami. V místním lomu je zaměstnáno deset kvalifikovaných kameníků. Dosavadní ředitel Jan Kubát byl jmenován okresním školním inspektorem a novou ředitelkou školy se stává Jana Rybáková. Po několikaleté přestávce byla 28. února provedena Besednická masopustní koleda a zdařilá byla i výstava ovoce, kterou uspořádali místní včelaři. Na výstavě vystavovalo své výpěstky ovoce 109 vystavovatelů z Besednice a okolí. Byl by hřích nepřipomenout již pátou výhru v řadě dorostenek v odbíjené v krajském přeboru. Úspěchy však slavili i mladí lyžaři a spartakiádní skladby v Besednici cvičilo na krajské spartakiádě 18 dětí a 6 dospělých.

V roce 1961 se konalo celostátní sčítání. V Besednici bylo pro 816 obyvatel 265 obydlených bytů, z toho bytů 1+1 bylo 109, 2+1 bylo 95, 3+1 bylo 23 a 4+1 a více bylo 7. Byly zde tři kamenolomy. Jeden Na Hrbě a dva na Besednické hoře. V obci bylo kadeřnictví a krejčovství. Praktický lékař ordinoval tři dny v týdnu a zubař jeden den v týdnu. Z prodej zde byla samoobsluha potravin a prodejna masa, průmyslového zboží a obuvi. Besednice měla jednu hospodu. „Autobus do Českých Budějovic odjíždí a přijíždí denně 6x, do Kaplice 8x, do Trhových Svinů 4x a do Velešína 3x. Spojení do okresního města Český Krumlov je velmi obtížné a jen 2x denně tam a zpět.“

Ze složek Národní fronty byly v Besednici v roce 1961 Sokol (107 členů), Svaz československo-sovětského přátelství (91 členů), Červený kříž (80 členů), Svazarm (30 členů), požárníci (28 členů), svazáci (24 členů a Svaz žen (17 členek). Ze zájmových organizací v Besednici v roce 1961 byli myslivci, včelaři a důchodci. Rozloha Besednice byla 1 826 hektarů a z toho bylo 782 hektarů zemědělské půdy. Celkem bylo v obci 499 hovězího a 396 kusů vepřového dobytka.

V roce 1962 žilo trvale v Malči padesát obyvatel, z toho 22 mužů, 20 žen a 8 dětí. Pod nadpisem Projevy třídního boje se v kronice mimo jiné píše: „Obavy před nebezpečím války se začaly znovu projevovat ve skupování potravin a MNV musel nakonec zavést přiděl potravin.“ Na „kulturní frontě“ bylo v roce 1962 v Besednici vydáno 18 čísel vesnických novin, 24 nástěnných novin, 10 bleskovek a bylo vysíláno 14 rozhlasových relací.

V roce 1963 byla provedena první etapa spojovací cesty do osady Bída, na prostranství před pohostinstvím Jednota bylo upraveno nástupiště autobusů a pokračovalo se ve stavbě hřiště. V JZD aktivně pracovalo 47 mužů a 68 žen. „Velmi málo je mladých družstevníků ve věku do 25 let, jenom 13. Ve srovnání s tím je počet členů nad 60 let vyšší téměř o třetinu, celkem 21.“ Ze školy se dovídáme, že „vzhledem k nedostatku uhlí byly pololetní prázdniny prodlouženy na tři týdny.“ První besednický občan, který ukončil vysokoškolská studia, je Josef Marek, který byl promován inženýrem.

Ve volbách 14. června 1964 byl zvolen předsedou MNV Besednice Josef Hanuš. Do školy chodí 234 dětí a byly zde nově upraveny a vybaveny prostory školních dílen. V osadě Malčí bylo zavedeno výbojkové osvětlení a do osady Bída byla dokončena spojovací cesta. „V posledních čtyřech letech se zdržují v našem okolí v polesí Kohout a Besednická hora jeleni. Podle zprávy členů Lidové myslivecké společnosti se zde pohybuje 10 až 12 kusů.“

Událostí roku 1965 bylo dvacáté výročí „Osvobození Československa slavnou Rudou armádou.“ V Besednici se konal slib pionýrů, lampionový průvod a ohňostroj. Vyvrcholením těchto oslav bylo divadelní představení hry Půlnoční mše od Petra Kalvaše. V roce 1965 se v Besednici narodilo 10 nových občánků. Ve věku do tří let je v Besednici 45 dětí a dalších 21 je ve věku od 4 do 6 let.

V roce 1966 mělo JZD Besednice jeden kombajn a dvanáct traktorů, 414 kusů skotu, 13 koní, 499 prasat a 1 200 kusů drůbeže. Nejvíce se pěstovaly brambory, a to na 180 hektarech a průměrný výnos byl 102 metráků z hektaru. Na akcích „Z“ bylo při úpravách Besednice odpracováno celkem 6.278 hodin, z toho 2 551 hodin zdarma. Na podzim byla zahájena jednání o výstavbě nového, velkého objektu pohostinství.

Kronikářský zápis z roku 1967 mimo jiné uvádí: „Počet obyvatel v obci se postupně dále snižuje. V obci není žádný průmyslový podnik a jediný obor, kamenictví, ve kterém nacházejí místní občané uplatnění, postupně zaniká a v dohledné době zanikne úplně. Příčina úbytku obyvatel je tedy odchod mladých lidí do průmyslových středisek a podstatnou roli hrají i otázky bydlení.“ Staré pohostinství mělo řadu závažných hygienických závad, a proto bylo zbořeno, aby „uvolnilo místo pro výstavbu nového objektu pohostinství, který má být dokončen v roce

1969.“ Pravidelné cvičení Sokola nemohlo zahájit kvůli tělocvičně, která kvůli špatnému vytápění nebyla schopna provozu. Myslivci v roce 1967 stříleli 13 divokých prasat, 27 kusů srnčí, 40 zajíců a 25 bažantů. Do revíru vysadili 7 zajíců a 41 bažantů.

Události roku 1968 v Besednici jsou popsány v obecní kronice na stranách 323 až 326 a v ročním zápise 1989, na stranách 527 až 529 je „doplňek.“ V zápise z roku 1968 se mimo jiné píše, že „Změnami, které nastaly v politickém vedení ÚV KSČ v lednu, nebyl nikterak ovlivněn směr práce orgánů MNV. V květnu byla poprvé svolána schůze výborů masových, zájmových a hospodářských orgánů. Pořadatelem byla ves-

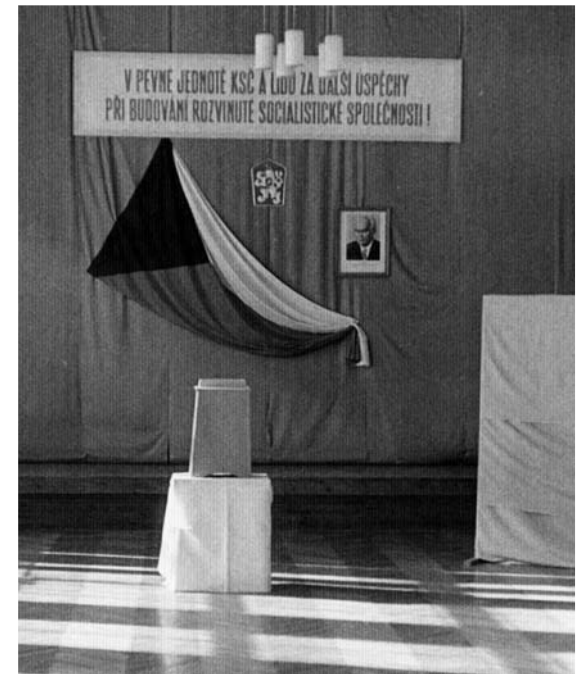
nická organizace KSČ a MNV. Cílem bylo vytvoření Národní fronty v obci. Podařilo se to však až při druhé schůzi svolané v červenci. Předsedou byl zvolen Jan Hubený. Poměry se vyhroutily do té míry, že z řad občanů došlo k osočování funkcionářů JZD, MNV i KSČ, ke zbytečnému rozdmýchávání projevů nenávisi. Hlavním objektem se stal Jan Novák, bývalý předseda MNV, v tu dobu předseda JZD. Jen zásluhou Františka Havlíčka nedošlo k výtržnostem. Někteří extrémisté využívali nebývalé svobody projevu i v tom smyslu, že v soukromí napadali osoby, veřejně v obci činné. „Srpnové události v Besednici jsou v kronice popsány všeobecně a svým způsobem „smírně.“ „Srpnové události celá obec vzrušeně prožívala.“ Doplněk zápisu o událostech z roku 1989 dosti podrobně popisuje cestu k Pražskému jaru 1968, vstup vojsk Varšavské smlouvy, okupaci Československa i léta normalizace. Žádné „zásadní“ novinky z Besednice 1968 jsem tam však nevyčetl.

LETOKRUHY 1969 AŽ 1989

V roce 1969 pokračoval Okresní stavební podnik pro Jednotu Kaplice s výstavbou nového kulturního domu Besednice. Na stavbě pracovalo i pět občanů z obce. Započalo se s rekonstrukcí domu čp. 56 pro podnik Koh-i-noor Trhové Sviny, který měl v Besednici zřídit svůj provoz. V březnu 1969 bylo v Besednici založeno bytové družstvo. Osm jeho členů se rozhodlo pro stavbu dvou domů, každý o čtyřech bytech. Každý člen bytového družstva musel na stavbě odpracovat dva tisíce hodin. Vydařené byly plesy Červeného kříže a Svazu žen, který také uspořádal kurz šití pro 17 žen.

Událostí roku 1970 bylo slavnostní otevření nového kulturního domu, který v kronice obce hezky nazván „Křčma pohostinná a jizba pro rej taneční.“ To byl první zápis nového kronikáře Jana Hubeného z čp. 224, který se nazval kameníkem ve výslužbě. Z jeho zápisu roku 1970 ještě vyjímám: „Po letech 1968 a 1969 někteří poslanci MNV přestali aktivně pracovat nebo se zřekli funkcí, a bylo proto nutno za tyto navrhnout a kooptovat nové. Funkcí poslanců se zřekli Jaroslav Šedivý, Václav Veselý ml. a Jan Šimák. Další tři poslanci MNV odešli ze zdravotních důvodů nebo pro pracovní vytížení. V říjnu podal rezignaci na funkci předsedy MNV Josef Hanuš a novým předsedou MNV se stal Václav Odl.“ Tak byla dokončena „normalizace“ i v Besednici.

V roce 1971 byly volby, ve kterých bylo v Besednici zapsáno 562 voličů a pro kandidáty odevzdáno 567 hlasů. Tedy sto procent a dalších pět hlasů na voličský průkaz. Staronovým předsedou MNV se stal Václav Odl. V novém kulturním domě byly v roce 1971 uspořádány 3 plesy, staročeská koleda, 10 tanečních zábav včetně dožínkové, 9 tanečních čajů a 2 dis-

kotěky. Jednotné zemědělské družstvo Besednice mělo 499 kusů skotu, 387 prasat a 5 koní. JZD dokončilo výstavbu mechanizačního střediska a také výroba Kohi-noor v Besednici byla již v plném provozu. Bylo dokončeno osm družstevních bytů a zahájena výstavba dvou rodinných domků.

Nový národní výbor v Besednici vstoupil do roku 1972 „s jasným konsolidačním programem. Jako nejdůležitější bude zkvalitnit masově-politickou práci členů a složek Národní fronty. V politickovýchovné činnosti bylo celkem uspořádáno 39 přednášek, kterých se celkem zúčastnilo 1 020 občanů a na náměstí bylo zbudováno deset propagačních skříněk.“ Na druhé straně bylo v Besednici v roce 1972 celkem 24 tanečních zábav, vítání občánků, tři výstavy, za zábavou se jelo

i do Prahy a Sokol uspořádal turnaj v kopané. Místní knihovna měla 1 937 knih a 49 čtenářů si za rok 1972 vypůjčilo 3 032 knih.

V roce 1972 bylo započato s přestavbou „staré školy“ na mateřskou školku a ze staré budovy zůstalo jen obvodové zdivo. Dále byly zřízeny dvě jímky, z nichž jedna byla čerpací. V družstevní výstavbě je stavěn ve Školní ulici dům se 4 byty a současně se staví 4 rodinné domy a důkladnou rekonstrukcí procházejí domy čp. 37 a čp. 45.

V roce 1973 existuje v Besednici čtrnáct složek Národní fronty. Z politických stran jsou to komunisté a lidovci a z „politických složek“ Socialistický svaz mládeže, Svaz československo-sovětského přátelství, Svaz pro spolupráci s armádou a Svaz žen. Z ostatních složek Národní fronty v Besednici pracovaly Červený kříž, Sokol, spotřební družstvo Jednota, požárníci, včelaři, myslivci, chovatelé drobného zvířectva a zahrádkáři. V roce 1973 uspořádali požárníci, v rámci oslav 90. výročí založení, staročeskou besedu, soutěže žákovských a dorosteneckých družstev a výstavku.

Rok 1974 byl v Besednici věnován mladé generaci. „Většina komisí MNV byla doplněna novými aktivisty z řad členů Socialistického svazu mládeže a mladých občanů. MNV tím chce dosáhnout zvýšení účasti mladých na veřejném politickém životě. Doplnění komisí se ukázalo jako velmi šťastný tah MNV.“ V tomto roce byly i významné oslavy 25. výročí založení Pionýrské organizace, ale MNV nesplnila slib daný pionýrům, dát jim k dispozici vlastní klubovnu. Žáci šesté třídy absolvovali plavecký výcvik a sedmá třída byla na lyžařském výcviku. Byly zavedeny „mléčné přesnídávky“ a školní rok 1973/1974 ukončilo ve škole v Besednici 194 žáků, z nichž 34 prospělo s vyznamenáním a propadli dva žáci. Z deváté třídy odcházelo 19 žáků, z nichž 6 šlo studovat.

Celý rok 1975 byl i v Besednici věnován 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou. V kronice je široce rozvedena vedoucí úloha Komunistické strany Československa: „Vesnická organizace KSČ v naší obci má 31 členů. Předsedou je již dlouho soudruh Karel Komenda. Vedoucí úlohu uplatňuje zejména prostřednictvím svých členů, kteří pracují jako poslanci MNV. Těchto pracuje v radě MNV pět a v celém MNV celkem jedenáct. Předseda MNV je členem vesnického výboru KSČ, takže spolupráce obou organizací je velmi dobrá.“ Na náměstí byl postaven pylon se srpem a kladivem. Oslavy vyvrcholily 8. května večer, „kdy asi 450 občanů a mládeže se zúčastnilo tradičního lampionového průvodu od školy na náměstí. Slavnost byla zakončena ohňostrojem a taneční veselí.“

Rok 1976 byl rokem volebním do Místního národního výboru v Besednici. Hlasovací lístky byly vydány 579 oprávněným voličům a k volbám se nedostavili celkem čtyři voliči. Předsedou se opět stal komunista Václav Odl, kterému bylo 34 let a mezi 24 poslanci MNV bylo 14 komunistů a žádný člen lidové strany. Myslivci měli v roce 1976 celkem 35 členů, Sokol mimo jiné uspořádal Běh Mladé fronty za účasti 65 zá-

vodníků, požárníci nejen zasahovali u třech požárů, ale dostali i nový požární vůz a novou stříkačku. Osmdesát členek svazu žen odpracovalo 351 hodin zdarma na úpravě obce. Poznámku si zaslouží i manželé Šafránkovi z čp. 59, kteří na ploše ne větší než dva ary ve smrkovém mlází našli 156 krásných hříbků. Ještě větší úlovek, 180 hříbků našel Václav Šafránek z čp. 55 během krátké lesní cesty.

Od jara 1977 pokračovala výstavba rekreačního rybníka a hřiště u školy. „Celkem odpracovali občané na dokončení rybníka 3.882 bezplatných hodin. V srpnu byl konečně rekreační rybník zkušebně napuštěn a přesto, že ještě plavaly po hladině zbytky dřevěného stavebního materiálu, mnozí odvážlivci již využili příjemného osvěžení za teplých letních dnů. Na hřišti se dokončovala kanalizace a drenážování hrací plochy. Celkem zde bylo odpracováno 908 hodin a celé hřiště bylo stavebně dokončeno.“ V tomto roce také prodal Jan Síkora hamr „U Síkorů“, který přestal pracovat již v roce 1948 a rod Síkorů zde měl svůj rodový hamr, který je po čtyři generace živil.

Rok 1978 především přinesl zánik JZD Besednice, které bylo začleněno do státního statku Malonty, které bylo součástí Oborového podniku Šumava. Na zahajované výstavbě nákupního střediska se podílelo brigádami 220 občanů Besednice. Sokol měl 81 členů a nejlépe pracovali oddíly badmintonu, turistiky a šachů. V květnu začal pravidelný provoz na rekreačním rybníku, 29. července požární sbory Besednice, Kaplice a Českého Krumlova dlouho do noci likvidovali lesní požár a 7. října byl obnoven na hřbitově pomník obětem tragedie na Poříčí.

„Dne 29. března 1979 bylo silně zataženo, přes den pršelo a k večeru začal drobně a hustě padat sníh. Již večer přestal jít elektrický proud. Ráno ležela silná, těžká a mokrá sněhová vrstva do výše 68 centimetrů. Autobusy do Kaplice uvízly pod pořešinským kopcem. Přes silnici ležely vyvrácené stromy a v obci na náměstí před samoobsluhou se rozlomila vrba. Do školy přišla jen hrstka místních žáků a dodatečně dorazily děti z Bídy. Sníh padal potom celý druhý den a způsobil obrovské škody v lese.“ Úroda borůvek byla velmi dobrá a v místní výkupně jich bylo vykoupeno 5 665 kilogramů. Není to chyba, bylo to opravdu více než pět a půl tuny. „Děti i dospělě lákala ke sběru i cena 16 Kčs/kg.“

Naproti tomu padaná jablka se vykupovala za jedinou korunu a třešně prvé jakosti za 7,50 Kčs/kg.

V roce 1980 proběhlo celostátní sčítání. V Besednici bylo celkem 286 domů, z toho bylo 272 domů trvale obydlených. Převažovaly rodinné domky, kterých bylo 209. Dle stáří domů jich bylo 93 postavených v 19. století a dalších 68 domů bylo postaveno do roku 1945. Mezi léty 1946 až 1980 bylo v Besednici postaveno 125 domů. V Besednici v roce 1980 bylo 339 bytů, z toho 240 v rodinných domcích. Dle velikosti mělo 52 bytů jedinou místnost a dalších sto bytů bylo „kuchyň a pokoj.“ Ekonomicky aktivních osob bylo 423, z toho mužů 223 a přímo v Besednici pracovalo 174 občanů. K české národnosti se hlásilo 758 občanů, ke slovenské 49 a minimální zastoupení měly i německá, maďarská a polská národnost.

Třináctého března 1981 bylo slavnostně otevřeno nákupní středisko. „Bylo zde možno v tento den nakoupit různé nedostatkové zboží, pro tuto příležitost zvláště uvolněné.“ V přízemí nového nákupního střediska byla prodejna potravin a v prvním patře byla prodejna průmyslového zboží. Současně byly zrušeny rozptýlené obchůdky včetně prodejny masa. „Byl zaveden prodej balíčkového masa v úterý a ve čtvrtek, uzenin a výsekového masa ve středu odpoledne.“ V Besednici byla výroba lahůdek a „výrobna se těší výborné pověsti pro vynikající kvalitu svých výrobků.“ V dílně Koh-i-noor Besednice se v tomto roce vyrobilo 319 tisíc hraček setrvačkových autíček. Toto množství hraček vyrobilo 45 pracovníků a z tohoto počtu jich 6 pracovalo doma.

U roku 1982 mne zaujaly tyto věty: „Převážnou většinu občanů tvoří starousedlíci a jejich mladá generace. Někdy se někdo do obce přichází nebo přivádá, přibývá i několik manželských párů, kteří našli zaměstnání u státního statku nebo u lesní správy. Tito lidé se zde většinou stabilizují, splynou s životem obce a někteří se zapojují i do veřejné činnosti. Počet těch, kteří z obce

odcházejí jinam, nebývá velký, ročně se pohybuje kolem dvaceti, takže počet občanů, přihlášených nově k trvalému pobytu tento úbytek většinou vyrovná. Větší výkyvy nebývají ani v počtu nově narozených a zemřelých, každým rokem však přibývá vdov, protože se ženy obecně dožívají většího věku.“

V roce 1983 navštěvovalo mateřskou školu v Besednici ve dvou odděleních 40 dětí. V tomto roce byla nově přistavěna krytá vchodová chodba, celá budova byla vymalována, natřena okna i dveře a v kuchyni vyměněny obklady stěn. Zahrada mateřské školy byla doplněna novými prolézačkami a také zde byly vysazeny mladé stromky. Novým ředitelem osmileté školy se stal Jan Ondřích a na konci školního roku 1982/1983 ukončilo osmý ročník 35 žáků, z nichž 10 jich bylo přijato ke studiu. Do první třídy však nastoupilo jen 18 prvňáčků. Součástí oslav stého výročí založení hasičů byl průvod, soutěž, ukázka staré i nové techniky a taneční zábava. V tento den bylo v Besednici 97 dobrovolných požárníků.

V roce 1984 byly zahájeny přípravné práce pro rekonstrukci místních komunikací v obci. Bylo položeno 920 nových betonových obrubníků a 333 původních kamenných obrubníků. Původní zděný kanál byl nahrazen 115 betonovými rourami o průměru 50 cm. Byly položeny další nové kanalizační roury o průměru 30 cm a řada dalších zemních prací v hloubce až tři metry. V osadě Malše bylo dokončeno dětské hřiště a vyčištěn rybník na návsí. Během roku 1984 bylo v Besednici 7 plesů, 11 tanečních zábav, setkání heligonkářů, 6 přednášek, 15 besídek a 21 výstav. V knihovně si čtenáři vypůjčili 5 354 knih.

V roce 1985 byla dokončena druhá etapa stavby vodovodu včetně vodojemu o objemu tisíc kubíků, který je umístěn v lese nad myslivnou. „Kvalita vody z nového vodojemu je však horší než byla. Nepodařilo se dokončit vodovod Bída. Osada Malče již několik let prosazuje řešení vodojemu a jímacího zařízení. Státní statek Malonty, kterému zařízení patří, však nemá prostředky.“ Svépomocně byly opraveny domy čp. 94 a 135, které slouží jako náhradní provozy místo stávající budovy MNV, kterou čeká generální oprava. Pro nedostatek živice byla pokryta asfaltem jen třetina plánovaného povrchu komunikací. „Ještě na konci dubna byly noční mrazíky. Zima byla opravdu dlouhá a ani léto se moc nevyznamenal.“

Na konci roku 1986 má Besednice 813 stálých obyvatel: „Populace je však nižší, narodilo se pouze 10 dětí, zemřelo 8 občanů.“ Na tradičním a oblíbeném Setkání heligonkářů bylo nejen více než 50 helingokářů důchodců i mladých z jižních Čech, Prahy, Příbramska, Berounska a jižní Moravy, ale i heligonkáři z Německa. A jejich hře naslouchalo více než pět set spokojených posluchačů. Ve volbách 23. a 24. května byl opět zvolen za předsedu MNV Václav Odl a v Malči se stal předsedou občanského výboru Pavel Dvořák.

V říjnu 1986 byl dokončen vodovod Bída a pokračováno na investiční akci čistička odpadních vod i na generální opravě budovy MNV. V besednické provozovně Gama Trhové Sviny byl zaveden nový setrvačkový model auta Fiat Ritmo turbo a další nové modely montují domácí pracovníci. Na každou připadá montáž 3 400 modelů autíček za měsíc. Provozovna zaměstnává 36 dělnic, z nichž 15 jsou domácí pracovníci. Do důchodu odešla dlouholetá ředitelka mateřské školy Vlasta Kleinová, kterou nahradila Milada Šafránková. Školní docházku dokončilo 24 žáků, z nichž jeden nastoupil do vojenské školy, devět na střední odborné školy a zbytek do tříletých učebních oborů.

Z roku 1987 mne zaujalo hodnocení: „Největšímu zájmu se těší akce sportovně branné, malý zájem je o přednášky a besedy. Mládež pochoptelně celkem velmi navštěvuje taneční zábavy, při nichž hraje některá populární hudební skupina. Nadále se pokračuje v návštěvách u důchodců – v uplynulém roce celkem 72 krát.“

V roce 1988 se na generální opravě budovy MNV „udělalo hodně málo. Stavební práce byly zahájeny 19. dubna a ukončeny 21. září. Na stavbě pracovalo v průměru pět dělníků a tak původní termín dokončení byl posunut z konce roku 1988 na konec roku 1990.“ Jen Lišovský nábytek respektoval objednávkou a vybavení obřadní síně a kanceláří dodal v roce 1988. Kvůli skluzu stavby „byl nábytek uskladněn v bývalém hostinci u Kelblů.“

Na konci roku 1988 měla škola 225 žáků, 12 učitelů a 2 vychovatelky. Bylo zahájeno vyučování „volitelných předmětů“, ale největší změny byly celostátně v hodnocení prvňáčků, kteří v pololetí nedostali žádné vysvědčení a na konci školního roku místo známek jen slovní hodnocení. Ve škole pracuje řada zájmových pionýrských oddílů a kroužků. Z nich nejlepších výsledků dosahuje kroužek výpočetní techniky pod vedením inženýra Libora Schrenka, bývalého žáka školy. O prázdninách se stala školní budova na dva týdny táborem pionýrů z Vyššího Brodu. Do Besednice dochází 7 druhů deníků a pro mne neuvěřitelných 128 druhů časopisů. Přihlášeno je 230 rozhlasových přijímačů a 234 televizorů.

Na počátku roku 1989 pracovalo v Besednici sedm „zájmových organizací.“ Nejvíce členů měl Český svaz žen, kterých bylo 116, druhý Sokol, měl 102 členů a na třetím místě byli požárníci, kterých bylo 90. Za nimi byla „velká díra“ a tak chovatelé měli 35, Svaz pro spolupráci s armádou 28, myslivci 26 a svazáci 25 členů.

U roku 1989 je v kronice věnována velká pozornost pádu železné opony v Československu, ale situace v Besednici je zde stále „nejistá.“ Prvá schůzka Občanského fóra v Besednici je svolána až 15. prosince 1989 a výsledkem jednání byla rekonstrukce rady Místního národního výboru, ze které odstoupil předseda vesnické organizace KSČ a tajemník MNV. Jiné změny OF nepožadovala, neboť k nim nebyly důvody. Dosavadní funkcionáři plnili dobře své povinnosti, takže došlo k dohodě.“

LETOKRUHY 1990 AŽ 2008

Celostátních voleb v červnu 1990 se v Besednici zúčastnilo 95 procent zapsaných voličů. Také v Besednici s převahou zvítězilo Občanské fórum, které z 543 platných hlasů jich získalo 376, tedy nadpoloviční většinu. Na druhém místě byli komunisté se 75 hlasy a jen o jeden hlas před lidovci. Ostatní politické strany a volební seskupení „jen paběrkovaly.“ Listopadové volby do obecního zastupitelstva Besednice měly jen dvě desetičlenné kandidátky, a to od občanského fóra a od komunistů. Občanské fórum získalo celkem 2 874 hlasů a komunisté 1 652 hlasů. „Kandidát OF s nejmenším počtem hlasů měl více hlasů než komunista, který měl nejvíce hlasů.“ Starostou obce Besednice byl zvolen Miroslav Fikar.

V roce 1990 byla konečně dokončena generální oprava budovy radnice a v nové obřadní síni byli jako první oddáni Helena Zemanová a Miroslav Daniel. V Besednici 1990 se zlepšil stav silnic, dokončeny zemní práce v okolí biologického rybníka, posudek ukázal, že v pitné vodě je mnoho manganu, značně poruchové bylo veřejné osvětlení a nedostatek vody vyvolal zákaz zalévání. František Hokr sice dostal zpět svou truhlárnu, kterou mu komunisté „znárodnili“ v roce 1951, ale dříve než mohl obnovit výrobu, tak zemřel.

Rok 1991 se vyznačoval velkými změnami ve složení obecního zastupitelstva. Postupně se vzdalo svého mandátu 5 členů KSČ a 1 člen OF. Z části byli nahrazeni náhradníky, ale na konci roku mělo obecní zastupitelstvo jen 9 členů. Družstvo Jednota si v obci udrželo restauraci, výrobu lahůdek a prodejny potravin a průmyslového zboží. Nově vznikly soukromé provozovny holičství a kadeřnictví, zámečnictví, broušení skla, truhlárna, cukrárna a hospoda. Řada dalších soukromých služeb v obci fungovala „po zaměstnání.“

„S otevřením dolního obchodu (Malpo) vyrostla Jednotě konkurence, která prodávala za nižší ceny, a Jednota se musela přizpůsobit. Celkové zdražení ve státě se však projevilo například v menším prodeji masa, kterého v roce 1990 bylo v Besednici prodáno 15 398 kg a v roce 1991 jen 7 910 kg.“ Na konci roku 1991 bylo v Besednici rozestavěno 22 bytů, z toho 10 v rodinných domech. Byl proveden pokus o obnovu lomů, ale na základě výsledků ankety občanů byl tento pokus odložen. V únoru 1991 bylo pro nezájem uzavřeno v Besednici kino.

Státní statky měly v Besednici 480 hektarů půdy, 61 zaměstnanců, bramborárnu a nedostavěné bytové domy, které nikdo nechtěl koupit. „Vedení statku začalo také podnikat a to tak, že několikrát prodalo pro občany maso. V Nových Hradech nechali porazit 5 krav a 6 telat a balíčkované maso za nižší ceny prodávalo. Na konci roku 1991 byli všichni bývalí majitelé půdy vyzváni vedením statku, aby pokud mají zájem, se o půdu přihlásili. Zatím to vypadá tak, že většina majitelů půdu zpět chtít nebude, ale pravděpodobně ji pronajme vznikajícímu družstvu.“

V červenci 1991 ukončil pan Jaroslav Kyslík stavbu nové pekárny a začal péct. V pekárně se upeče denně 400 chlebů a dva tisíce kusů pečiva a dále se zde pečou koláče a vánočky.

V roce 1992 „mezery v legislativě způsobují, že se rozmáhá nelegální těžba vltavínů soukromníky na území obce. Les při silnici k hájovně je plný jam, těží se hlavně v noci.“ Velká horka a dlouhotrvající sucha způsobují v Besednici nedostatek vody. Pod čistírnou odpadních vod

byla postavena pila, která zaměstnává 12 dělníků. Ve výrobně lahůdek se vyskytla salmonela, a tak musela být část provozovny na čas uzavřena.

Obnoven byl provoz spořitelny a nově byl otevřen Music bar. V obci jsou prvé 3 hrací automaty. „Dva v hospodě a třetí pro mládež v chodbě obchodu. Ten je stále obležen školáky a někteří chlapci na něm utratí všechny peníze vydělané na borůvkách.“ Pokračovala transformace státního statku do zemědělského družstva vlastníků. Od poloviny roku byla v Besednici otevřena provozovna jatek. Tři řezníci zde za týden porazí a zpracují 35 vepřů a 5 krav. Maso je dodáváno do obchodů v Besednici, v Kaplici i v Českých Budějovicích.

V roce 1993 byla v plném proudu restituce. Byla vrácena původní budova pily s přilehlými pozemky, dalším soukromníkům byly vráceny jejich lesy, byly zaplacené pozemky, na kterých byla postavena čistírna odpadních vod a rodinné domky. Třináctého ledna 1993 se změnil státní statek Besednice na družstvo vlastníků a majitelé půdy, kteří ji pronajali tomuto družstvu, dostali od družstva vlastníků nájem z půdy. „Demokracii si vykládají někteří lidé po svém. Dvakrát byla vykradena hospoda, krade se i v obchodech. Děti z Besednice zdemolovaly tábor skautů a vandalsky si počínaly i u chat na Malši.“

V roce 1994 byly volby do obecního zastupitelstva, kde 76 % oprávněných voličů zvolilo 11 zastupitelů, a ti si zvolili za starostu Jaroslava Kleina z ODS. Společný vodovod byl na konci roku fyzicky předán k provozování VAK Č. Budějovice, ale i nadále zůstává v majetku Besednice. Nově je řešen problém sálu v pohostinství Jednoty, na jehož stavbě se obec finančně podílela. V družstvu vlastníků pracuje 52 stálých zaměstnanců, ve 4 kravínech je 300 kusů dobytka, 60 prasnic odchovalo 1 200 selat a několikrát do roka vyprodukuje družstvo po 12 tisících brojlerů. Družstvo vlastníků převzalo bramborárnu, ale protože byla postavena za státní peníze, musí ji družstvo splácet. Brambor bylo málo a tak bramborárna byla využívána jen z části. V roce 1994 byly uspořádány pro děti 2 karnevaly, celá řada diskoték a z tradičních akcí to byly Masopustní koleda a Poslední leč. Škola uspořádala zájezd do Rakouska.

V roce 1995 bylo v Besednici slaveno šestisté výročí od prvé písemné zprávy, i když výročí bylo již v roce 1987. Hlavním dnem oslav byl 19. říjen 1995. Od rána na terase před hospodou vyhrávala hudba Lesanka a vlastní oslavy zahájil starosta v 9 hodin. Nejprve se zdálo, že bude lidí málo, ale při řazení se jich vyhnulo tolik, že jsme se všichni divili.“ Součástí oslav bylo odhalení pamětní desky Vojtěchu Smolíkovi, položení věnce u pomníku padlých a obětí poříčské katastrofy na hřbitově a mše svatá. Během dne byla prohlídka školy, výstava pamětihodností obce, výstava chovatelů drobného zvířectva, výstava loveckých trofejí, prohlídka Smolíkova statku, občerstvení a lunapark. Oslava byla ukončena večerní taneční zábavou, která byla spojena s prodejem posvícenských koláčů, vepřovými hody a bohatou tombolou.

V roce 1995 bylo dohledáno 107 hektarů lesa, který kdysi patřil obci a až na malé výjimky byly tyto lesy obci vráceny. Navrácené lesy již v tomto roce přispěly do obecní pokladny 307 tisíci korun. Stavba 2 domů s 8 byty byla zahájena již v roce 1988. Obec zakoupila rozestavěné byty. Na obnovu stavby získala vládní dotaci i půjčky u spořitelny, a tak Lesostavby Třeboň mohly obnovit práce na stavbě, které byly zastaveny v roce 1990. Družstvo vlastníků vypořádalo všechny restituce a počet stálých pracovníků klesl na 34. Pokračoval pokles žáků školy

a zatím se zastavil na počtu 118 žáků.

V roce 1996 získala Besednice v celostátní soutěži Vesnice roku třetí místo za rozvoj společenského a duchovního života a udržování tradic. Byla dokončena stavba 17 bytů, které byly předány do užívání 19. října. Živo bylo na koupališti, kde byl postaven srub, prodávalo se zde občerstvení, u dětského bazénu byl zřízen dětský koutek a dále zde bylo zřízeno hřiště na plážový volejbal. Turnaje v plážovém volejbalu se zde zúčastnilo 8 družstev.

Mateřská škola měla zapsáno 30 dětí a do školy chodilo 132 žáků. Zvýšení počtu žáků však bylo způsobeno prodloužením školní docházky a tak „nikdo nevyšel.“ V Besednici byl zřízen kulturní a zábavný spolek Vltavín, který měl 6 zakládajících členů a od samého počátku převzal „do svých otěží“ veškerou starost o kulturu a zábavu v Besednici včetně tradičního Setkávání heligonkářů. V tomto roce byly také zřízeny rezervace Vysoký kámen a Ševcova hora.

Z bohatého kulturního programu Besednice v roce 1997 připomínám Pokličkovou kapelu na Den matek a taneční soubor Doudleban při předvánoční besídce s důchodci. „Plesy byly dva a pořádaly je škola a hasiči. V květnu se uskutečnil první obecní country bál, který pro velký úspěch se opakoval v létě po volejbalovém turnaji na koupališti. U diskoték klesá zájem mladých pro vysoké vstupné. Do Trhových Svinů se pravidelně jezdí na koncerty Klubu přátel hudby. Prvé číslo Besednického zpravodaje vyšlo 25. dubna 1997. V srpnu přijel do Besednice rodinný cirkus Berousek. I přes vysoké vstupné byla návštěva velká, nejvíce se líbil cvičený medvěd.“ Jinak rok 1997 byl mimořádně úrodný na ovoce, zvláště švestky, a počasí přálo i houbám.

Rok 1998 byl rokem voleb do obecního zastupitelstva. Bylo zapsáno 644 a volit přišlo 398 voličů, tedy 62 procent. Starostou se stal opět Jaroslav Klein. Dosavadní ředitel školy Jan Hubený odchází do důchodu a výběrové řízení určilo za nového ředitele školy Josefa Kerneru. Žáci 9. třídy byly na školním výletu v Salzburku. V pěvecké soutěži Jihočeský zvonek to „nejdále dotáhla Markéta Soldátová a úspěšná byla i účast na fyzikální olympiádě.“

Mimořádný úspěch měl hasičský bál: „Plný sál, 130 cen v tombole a plný autobus nadšených rakouských hasičů.“ Obdobně úspěšné byly i dvě další akce. „Po velmi úspěšném 2. ročníku volejbalového turnaje hrála večer na koupališti country kapela Šárka spokojeným tanečníkům až do tří hodin rána. Poslední leč byla 5. prosince. Bylo plno, výborná nálada i tombola. Zdá se, že občané opět začínají potřebovat společnou zábavu.“ Jen posvícení se nevydařilo. Pršelo.

V roce 1999 byl zaveden na obecní úřad veřejný internet, který mohou využívat i občané. Byla vydána videokazeta Pomalší, kde je zachycena i Besednice. Kazeta se prodává za 200 korun. Do první třídy přišlo 16 prvňáčků a z 9. třídy vyšlo 11 žáků, z toho 6 jich šlo do středních škol. Prvého května byl slavnostně otevřen nový tenisový kurt pod kostelem turnajem v tenisu. Další soutěžení bylo při Pouťovém turnaji v minikopané o pohár starosty, kde hrálo 8 družstev. „Celé prázdniny, dokonce i v září, bylo krásné slunečné počasí, teplo, které přímo vybízelo ke koupání. Na naše koupaliště se sjížděli dospělí i děti ze široka daleka. A tak se začalo vybírat od cizích vstupné 10 Kč za dospělého. Například 6. srpna bylo na koupališti čtyři sta platících, dále děti a místní, kteří neplatí.“ O prázdninách a na podzim byly uspořádány v hospodě dva turnaje v šipkách a také volejbalový turnaj se vydařil.

Poslanecká sněmovna v roce 2000 propůjčila Besednici znak a prapor. Při biřmování 26. května 2000 řekl mimo jiné českobudějovický biskup František Liška: „Besednice je jméno, které se mi líbí. Připomíná mi besedu, přátelské posezení sousedů a sousedek. Ať to v Besednici takhle znovu je.“ Obecní zastupitelstvo mimo jiné řešilo jak zlepšit vzhled obce, zejména opadané omítky na několika domech na náměstí. Na koupališti byl dokončen třetí kurt na volejbal, bylo započato se stavbou 5 nových rodinných domů a ve škole byla provedena rekonstrukce ústředního topení. Uskutečnila se oslava půlstoletí od stavby nové školy. Během této doby se vystřídali jako ředitelé školy Josef Kasík, Josef Lávička, Jan Kubát, Jana Rybáková, Josef Tomášek, Marie Kozlová, Jan Ondřích, Jan Hubený a Josef Kerner.

Celostátní sčítání v roce 2001 zjistilo, že Besednice měla 804 obyvatel, z toho 40 obyvatel bydlelo v Malči. Děti do 14 let bylo 139, ekonomicky aktivních bylo 228 mužů a 167 žen a ve věku nad 60 let je převaha žen nad muži v poměru 82:55. Za „věřící“ se v Besednici přihlásilo 377 občanů, z toho 315 občanů se přihlásilo k římsko-katolické církvi. V roce 2001 bylo v Besednici celkem 281 domů, ve kterých bylo 379 bytů.

Během roku 2001 byl zbourán dům s čekárnou proti hospodě a zahájena stavba 15 nových bytů. Zemědělské družstvo vlastníků má již jen 19 členů, počet dojnic snížilo na sto a dále má 180 kusů skotu na maso. Již 7 let nepěstuje brambory „protože dají moc práce“ a pěstuje jen pšiciny a obiloviny. Obecní úřad dal souhlas k přípravě, otvřice a dobývání vltavínů, proti kterému 180 občanů podalo petici.

V listopadu 2002 se konaly volby do obecního zastupitelstva, ve kterých kandidovala Občanská demokratická strana a dvě sdružení nezávislých kandidátů. Na veřejném hlasování nově zvoleného zastupitelstva byl zvolen starostou Besednice Jaroslav Klein těsným poměrem hlasů 6:5 nad inženýrem Pavlem Pöschkem. Byly opraveny komunikace nad školou, v ulici Slabošovská a kolem nákupního střediska. Bohatá byla činnost spolku Vltavín. Při povodni hlídali hasiči most a povodeň způsobila velké škody chatařům a poškodila mlýn „U Plachů.“ „V družstvu vlastníků byly veškeré pozemky pronajaty, dobytek rozprodán a budovy jsou prázdné.“ V Besednici je padesát nezaměstnaných a po souhlasu ministerstva životního prostředí byla podepsána nájemní smlouva s firmou Bohemia Deposits na těžbu vltavínů, která postupně přinesla obci tři miliony korun.

V roce 2003 byly spojeny základní a mateřská škola „pod jedno vedení.“ Základní škola má 148 žáků a pracuje zde 9 zájmových kroužků. Za posledních 20 let ukončilo vysokoškolské studium 13 občanů Besednice. Místní knihovnu pravidelně navštěvuje 81 čtenářů, kteří si vypůjčili 4 381 knih. Spolek Vltavín pořádá zájezdy na 5 divadelních představení a z vlastních akcí bylo úspěšné pálení čarodějnic, kdy přišlo 70 malých diváků a slétlo se 30 čarodějnic.

Výrobní lahudek v Besednici v roce 2004 zaměstnávala 19 žen a z bohatého sortimentu vybírá 18 druhů pomazánek. Dlouhou dobu byla hospoda společným majetkem obce a Jednoty. Nájemce se však o její provoz staral minimálně, a tak bylo rozhodnuto o jejím prodeji. Se zájmových organizací v obci fungují myslivci, ochotníci a hasiči. Římsko-katolický kostel v Besednici dostal nový zvon.

V roce 2005 mne především zaujal zápis o ženách z Besednice. „Besednické ženy, ty aktivní, nepotřebují žádnou organizaci, ale jednou do roka zorganizují zájezd do různých končin republiky. Zájem je obrovský a autobus plný. Hlavními organizátory jsou Helena Zemanová a Miluška Příbylová. V posledních letech i Maruška Brunová. A hlavně vymýšlejí trasy.“ Následuje výčet zájezdů od roku 1993. V roce 2005 směřoval zájezd do Nepomuku a dále přes Zelenou horu, Plasy a Hracholusky.

Událostí roku 2006 bylo rozhodně povýšení obce Besednice na městys, které se stalo 10. října v Parlamentu České republiky. Po mnoha letech byla tak odčiněna komunistická křivda a bylo navrženo označení udělené roku 1910. Gratulaci k tomuto povýšení zaslal i hejtman Jihočeského kraje. V roce 2006 byly i volby do obecního zastupitelstva, kterých se zúčastnilo 57 procent oprávněných voličů. Starostou se stal nestraník Petr Trajer, který byl na kandidátce ODS, která je jedinou politickou organizací v obci a má 16 členů. Bývalý starosta Besednice, Jaroslav Klein, se stal poslancem Parlamentu.

V roce 2007 sice firma Bohemia Deposits ukončila těžbu vltavínů, „nelegální těžba však pokračuje hned za Besednicí směrem na České Budějovice.“ V jihočeském rozhlase byl hodinový pořad o Besednici, který ukázal tu hezčí tvář městyse. Ale každá mince má dvě strany a tu druhou mi dovoluňte poodhalit: „Po zdražení elektřiny, plynu a koksu topí lidé dřevem. Skoro u každé chalupy je pořádná hromada dřeva. Topí se ale vším možným a tak je někdy Besednice zavalena oblakem smogu.“ A ještě malá poznámka ke krádežím: „V letošním roce byly vykradeny hrací automaty v hospodě, v mateřské školce byly ukradeny peníze a počítač. Obchod byl vykraden dvakrát a ukradeny byly cigarety, alkohol a peníze.“

V roce 2008 bylo ve škole 144 žáků, z toho jen 14 prvňáčků. V obci je zemědělský závod Biotop, „ale práce v zemědělství lidi neláká.“ V Besednici je také strojírenská výroba Kučera, která vyrábí z nerez plechu zařízení pro školní kuchyně a potravinářské podniky. „Hospoda U Martínka dobře a lacině vaří, zájemců o obědy má dost a sál pro obec poskytuje zdarma.“ Dvakrát týdně dopoledne se scházejí v čekárně dětské doktorky maminky se svými dětmi v nově založeném Čtyřlístku. Pan Jaroslav Klein na 2 hektarech založil chov 18 muflonů. Posledního prosince 2008 má Besednice 863 občanů, narodilo se 13 dětí, 15 občanů zemřelo. Mezi zemřelými byla i nejstarší občanka Besednice, paní Zemanová, které bylo 95 let.

KATASTROFA NA POŘÍČÍ V PRAZE

Devátého října 1928 v 15 hodin odpoledne se na nároží Poříčí a Biskupské ulice v Praze zřítla novostavba o sedmi podlažích. Tato katastrofa nebyla v této době ojedinělá. Rok před tím na rohu ulice Vodičkovy a V Jámě spadl roh domu v době největší ranní frekvence. Několik málo měsíců před katastrofou na Poříčí se zřítla novostavba v Rytířské ulici, kde zahynulo několik lidí. O dva dny později, 11. října 1928, došlo ke zřícení novostavby čtyřpatrového domu v Libni, kde z celé stavby zůstala jen halda cihel a trámů. Naštěstí nikdo nepřišel o život, neboť stavba spadla před půlnocí. Katastrofa na Poříčí byla o to hrůznější, že se sesula budova, která byla téměř hotová, se všemi pěti patry nad zemí, střechou a lešením. V době neštěstí pracovalo na stavbě 87 osob. Na místě stavby během několika málo hodin zůstala jen hromada trosek a betonu.

Stavbu budovy prováděla stavitelská firma Ing. T. Pražák a Ing. P. Morávek z Prahy XII. pro obchodní firmu Jakesch na místě zbouraného starého dvoupatrového domu. Stavba byla prováděna ve své nosné části jako železobetonová, konstrukce rámová, postupně vyplňovaná lehkým cihlovým zdívkem. Stavba měla mít pět pater a dva suterény a sahala do hloubky asi 8 metrů pod úroveň ulice. Cihlové výplně obou zdí byly již provedeny. Pracovalo se na rovné betonové střeše.

Pod troskami zahynulo celkem 46 lidí a 30 bylo zraněno. Z Besednice, Soběnova, Nesměně, Chlumu a Chodče zahynulo celkem 17 lidí – z toho 15 zedníků, 1 dělník a 1 polír. Josef Řídel, Josef Dousek, Tomáš Lošek, Prokop Kozel, Jan Kozel, František Kuchař, Václav Brabec, Jan Soukup, František Soukup, František Lukeš a Matěj Benda byli z Besednice a Nesměně, Martin Kroneisl byl z Chodče, František Pudivít, Michael Pudivít, Jan Mikeš, Václav Štěpán a Ludvík Šaršoun byli ze Soběnova a Chlumu. Zranění byli Václav Plza a Tomáš Plza. Zůstalo 11 vdov a 25 sirotků.

Pohřeb se na rozhodnutí Městské rady v Praze konal v úterý 16. 10. 1928 a o den později byly rakve se zemřelými převezeny drahou na Kaplické nádraží. Pohřeb 11 občanů z Besednice a Nesměně se za velké účasti lidí ze širokého okolí konal 18. října 1928 v Besednici. Na zdejší hřbitově je umístěn památník 11 obětem této katastrofy a u příležitosti tohoto smutného výročí je každoročně k pomníku kladena kytička. U příležitosti 50. výročí katastrofy 7. října 1978 byl odhalen na místním hřbitově znovuobnovený pomník.

Po konfiskaci druhé, opravené vydání.
V Praze v úterý dne 16. října 1928.

RUDÝ VEČERNÍK

ROČNÍK IX.
Číslo 244.

30h

Redakce a administrace
Praha-Karlín, Jeronýmova 25. Číslo 244. Účinná cena 200.-s. Kč. Místní úřady povolené číslo 244. Číslo přílohy 1. Vydání denního listu 1928. Vydání denního listu 1928. Vydání denního listu 1928.

Přehledka smrti.

Josef Mikeš.	František Lukeš.	Josef Dousek.	Prokop Kozel.	František Kuchař.
Jan Kozel.	Tomáš Lošek.	Josef Řídel.	František Soukup.	Jan Soukup.
Matěj Benda.	František Pudivít.	Václav Štěpán.		

Václav Brabec. - Josef Dězál. - Antonín Eisenhammer. - Jar. Hrnčíř. - František Hrnčíř. - Augustin Konstein. - Martin Kroneisl. - M. Krtilová. - Josef Meisner. - František Novák. - Karel Podářil. - Karel Prokop. - Michal Pudivít. - Václav Pulcman. - Václ. Ryba. - Jos. Škořepa. - Stojanovic. - Václ. Strejce. - Alois Suchan. - Ludvík Šaršoun. - Jaroslav Tichý. - Josef Tučník. - František Uher. - František Vaníček. - Marie Vášová. - Karel Veis. - J. Weiss (P).
Jeden neznámý.

41 mrtvých. **20 pohřešovaných.**

ZABAVENÁ BROŽURKA

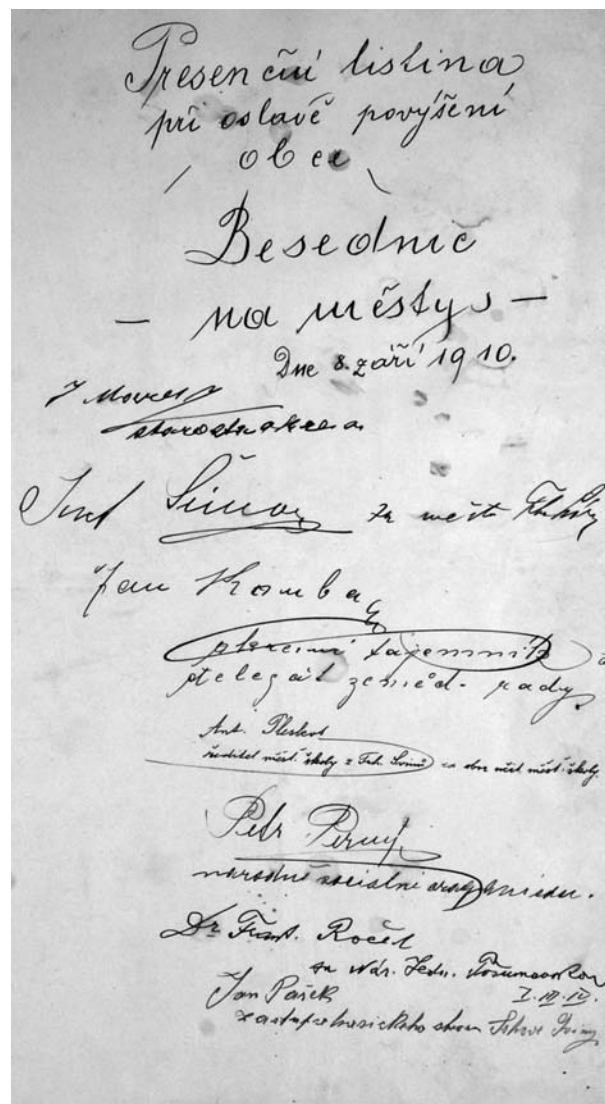
Ve Vědecké knihovně v Českých Budějovicích je pod číslem P18376 maličká brožurka, vlastně otisk z novin Jihočeské Listy. Má rozměr 150x100 milimetrů, jmenuje se Jihočeský městys BESEDNICE a je to „upomínka na oslavu povýšení Besednice na městys“. Mne zaujala především nadpisem ZABAVENO na titulní straně. Začíná „Významná a povznášející slavnost konala se dne 8. září 1910 v české obci Besednicích. Besednice jsou místem uvědoměným a po stránce národnostní velmi důležitým. Význam povýšení jejich na městys ukáže se v době nejbližší a to zejména v ohledu hospodářském, kulturním i politickém. Ode dneška jsou nejnižším českým městysem a stávají se baštou a oporou české národnosti na ohroženém pomezí jihočeském.“

Jsem přesvědčen, že právě ono velmi časté zdůvodňování české národnostní bašty způsobilo ono zabavení. Z téměř reportážního popisu jsem se dověděl, že „předcházející dny byly deštivé a chladné.“ Již ve středu před oslavou byl v Besednici lampionový průvod, hudba a slavnostní ohně na okolních návrších. „Ve čtvrtek ráno vysvitlo slunko“ a Besednice tonula v záplavě praporů národních.“ A velká sláva začala. Spolky, zejména hasiči a Sokolové, byly vítány u slavnostních bran, „od nichž pak doprovázení místní hudbou na náměstí, kde u tribuny meškal od časného jitra obecní výbor.“

Z náměstí šel průvod do kostela. Následuje dlouhý seznam hostů. „Slavnostní mši v čistém a pěkném kostele sv. Prokopa provedl pěvecký sbor za podpory osvědčených zpěváků, pánů i dam z Trhových Svinů řízeným panem Bryndáčem, řídícím učitelem z Besednic a Č. Štojdla z Trhových Svinů. V pěkné zvuky varhan mísily se jemné i mohutné hlasy, vše ucelovalo se v jediný souzvuk, z něhož nesla se velebně po celé svatyni dojemná věta Na Čechy, Bože, pamatuj.“

Zahajovací proslov měl starosta Besednice František Šimák. V odpovědi tajemníka místodržitelství doktora Vysokého zazněl i slib na postavení mostu přes Malší, neboť „Besednice, jsouce vzdáleny od nádraží celé dvě hodiny a odříznuty k tomu ještě řekou Malší, jsou v situaci, zvláště v době deštů, skutečně hrozná.“ Za zvuků hymny Kde domov můj? vystoupil slavnostní řečník František Miroslav Čapek, který přednesl „nadsenou a vlasteneckou řeč na téma Český jih v dějinách českého národa.“ Dalšími řečníky byli poslanec Krž a zástupce Národní jednoty Pošumavské z Prahy dr. Roček. „Řeči všech řečníků vyzněly v ten smysl, že Besednice jsou dnes baštou a tvrzí Čech nejnižnějších.“

Odpoledne, kdy měla být velká zahradní slavnost, přišlo a tak se všichni účastníci slavnosti uchýlili do hospod. Banket pro pozvaných šedesát hostů se uskutečnil v hospodě pana Smolíka. Ve všech besednických hospodách byla nejen řada slavnostních přípitků, ale především zábava až do rána.

Cihelna pana Laštovičky při výpalu 4. 9. 2010

KAPITÁN VOJTĚCH SMOLÍK

Nutno však zmíniti se též o těch, kteří bojovali za naší svobodu. K nim patřil především Vojtěch Smolík, dnes štábní kapitán letectva in memoriam. Při studiu nižší průmyslové školy v Č. Budějovicích byl vzburzen jeho zájem o létání, které se stalo jeho životní zálibou, ba povoláním. Sloužil jako voják u letectva, kde získal hodnost četaře. Známým se stal v r. 1938, kdy se při akrobacii srazilo jeho letadlo s dvěma jinými. Letci těch dvou letadel zahynuli, ale Vojtěch Smolík se zachránil padákem. V roce 1939 překročil s jinými bývalými letci hranici, aby v cizině bojoval za naši svobodu. Přes Polsko, Francii a Afriku se dostal do Velké Británie, kde se zúčastnil letecké bitvy o Anglii. Po jejím úspěšném zakončení byl účastníkem bojů na západním pobřeží Evropy a též leteckých výprav nad kontinent. Za tuto bojovou činnost získal řadu vyznamenání, mimo jiné Československý válečný kříž, Československou medaili za chrabrost a nejvyšší britské letecké vyznamenání Distinguished Flying Cross. Koncem července 1945 se, tehdy ještě nadporučík Smolík, vrátil do naší obce. Obec pro něj, hlavně přičiněním Sokola, uspořádala večírek.

VLTAVÍNY

Besednice je jedním z nejznámějších jihočeských nalezišť vltavínů. Území o rozloze 28 hektarů, kde se toto přírodní sklo, také nazývané slzy hvězd, vyskytuje, je sice od roku 1995 chráněno jako přírodní památka. Ani tato ochrana jej však neuchránila devastace od amatérských i profesionálních hledačů a na části přírodní památky byla povolena průmyslová těžba.

Jako první popsal tyto minerály v roce 1787 profesor Josef Mayer. Uváděl, že „krásné kusy temně zelené sklovité hmoty jsou čisté, průhledné, svou tvrdostí se vyrovnají českým granátům a jsou prodávány jako chryzolity. Velikost kusů převyšuje často holubí vejce a byly nalezeny exempláře, z nichž byly vytroubeny hlavice u holí. Chryzolity jsou podle všech domněnek sopečného původu a nalézají se v horninách podobných lávě.“ Profesor Mayer pojmenoval zmíněné zelené kamínky moldavity, protože nejznámější naleziště ležela u Vltavy, německy nazývané Moldau. Česky se jim potom začalo říkat vltavíny.

Protože profesor Mayer byl světově uznávaným odborníkem, tak se ujalo, že vltavíny jsou sopečného původu. Časem se však vyjil problém v tom, že v Českobudějovické pánvi se žádná sopka nevyskytuje. Již v roce 1792 vyšel článek, ve kterém autor tvrdil, že vltavíny jsou odpadem ze starých, dávno zaniklých skláren. Ale i tato teorie měla trhliny. Ve schwarzenberské továrně na kameninu pokusně tavili vltavíny v peci a zjistili, že roztály teprve při teplotě tisíc čtyři sta stupňů Celsia a tehdejší tabulové sklo tálo při teplotě o 200 stupňů nižší.

Bylo to paradoxní. Na Jubilejní výstavě v Praze v roce 1891 prožívaly vltavíny konjunkturu jako šperkové kameny, vědci se nemohli shodnout, kde se vlastně vzaly. A tak se vynořila myšlenka, že vltavíny nám spadly z nebe a že jsou tedy kosmického původu. Postupně se názory sjednocovaly v tom, „že někdy koncem třetího, tedy asi před patnácti miliony let, prolétl nad naším územím veliký, asi tisíc tun těžký meteorit. Silným třením o atmosféru se rozžhavil, z jeho povrchu začala na zemský povrch odkapávat sklovitá křemičitá hmota, která prý dala vzniknout asi dvaceti milionům vltavínů o celkové váze sta tun.“

Někteří geologové zase namítali, že pruh nálezů mohly vytvořit pozdější řeky, splavující vltavíny z jednoho původního místa výskytu do nižších poloh. Podle jiné teorie došlo nad jižními Čechami ke srážce dvou obrovských sklovitých meteoritů a výbuch rozmetal jejich v atmosféře rozžhavenou hmotu a úlomky, které se úplně nevypařily, dopadly na zemský povrch a vychladly do podoby vltavínů. Nad Českobuděj-

jovickou pávní se tedy mohlo odehrát něco, co bychom mohli přirovnat k výbuchu atomové pumy. A kdy se to stalo? Bylo to před 14 miliony let. „Tento letopočet byl napočítán pomocí radioaktivní metody vltavínům.“

Další (kolikátá již?) teorie říká, že vltavíny by mohly být hmotou z měsíčních sopek, která vytryskla až na zem, nebo horninou, kterou vymrštil dopad obrovského kosmického tělesa na měsíční povrch. Zkrátka, dle této teorie pocházejí vltavíny z Měsíce. Není proto divu, že se vltavínům přisuzují různé zázračné vlastnosti. Prý ochraňují svého nositele před zlem, dodávají harmonii umožňující vnímat krásu přírody a umění a také pomáhají zahánět únavu. Jak by ne, když mají tak vzácný původ.

Úplně na konec jsem si nechal hypotézu, že vltavíny vznikly rozžhavením pozemských hornin při startu kosmických raket mimozemšťanů, kteří kdysi, patrně před 15 miliony let navštívili naši planetu u dnešní Besednice. Mne osobně se líbí představa, vypůjčená od Ericha von Dänikena, jak „někde u Besednice, za ohlušujícího rachotu a pekelného žáru se zvedají k obloze stříbrné trupy raket.“ Lákavá a fantastická představa. Bohužel, záhada vzniku vltavínů zůstává, alespoň pro mne, stále záhadou a mohu se i nadále vzrušovat svými představami. Vždyť nejkrásnější jsou nevyuštěné záhady.

BESEDNICKÁ ŽULA

Tak nazval v roce 1960 svůj článek Bohumír Pletzer. Začíná poeticky: „Do ticha besednických lesů zaznívá bezpočet ran, čilý ruch, rachot kompresorů a ojediněle výbuchy odstřelů. V Besednici najdeš ob dům kameníka. Do práce daleko nemají, je za humny.“ V blízkosti Besednice bývalo několik kamenolomů s tvrdou, vyhledávanou žulou. Lamači pracovali za slunečního žáru i za zimních mrazů, v kleku nebo v sedu, roztroušeni po výškách, tak jak vedou vrstvy kamene. Jejich náradí se snadno vešlo do malé dřevěné bedýnky, kterým se říkalo basa. Dvě tři různé těžké paličky, kolem třiceti kusů špičáků, sekáčů a dlát, několik klínků, hromádka drobných plíšků.

Těžší kusy převalovali sochořem nebo odsazovali pomocí starého automobilu nebo hřebenového zvedáku. Velkým palicím říkali švihálky nebo houpačky, byly nasazeny na pružných násadách, nejčastěji lískových. Měly tu výhodu, že alespoň částečně šetřily a zmírňovaly únavu svalů i rukou. Přes lom vedlo dvěma směry lano s kladkou na spouštění kvádrů. Čas od času, když bylo několik kvádrů připraveno k přepravě, spouštěly se dolů k čističům. Ruční kladkostroj a kompresor byly jedinou mechanizací.

„Je radost pohledět s jakou zručností kameník pracuje. Laik by nevěřil, jak snadno si poradí i se sebevětším žulovým kvádrem. Zde, v Besednici, lámají a štípají kámen jako by byl z cukru. To se musí vidět. Pochopitelně je to práce snadná pouze na pohled, vyžaduje roky praxe a zkušeností.“ Když byly navrtány otvory a uloženy nálož, provedl střelmistr odstřel. Někdy se povedlo odsadit od skály kvádr gigant, s nímž zápasil lamač i celý rok. Lamač kvádr proměřil, prohlédl, označil si body a potom špičákem vysekával asi centimetry hluboké otvory. Vyhlobil

jich několik v jedné přímce a pak do jamek vložil klíny z obou stran podložené nasliněnými plíšky. „A pak přišla na řadu palice. Míhala se vzduchem a rány dopadaly střídavě na jednotlivé klínky. Ne-trvalo dlouho a kámen poskočil, rozpůlil se a přitom lom byl rovný a čistý.“ Někdy se také čistá práce nepovedla a z kamene býval „jen“ základový kámen do podezdívek.

Na rozdíl od lamačů byli „leštiči“ v dřevěné otevřené kůlně pod střechou. Foukalo na ně, ale nepřešlo a v létě byli kryti stínem. Od lamačů přebírali nahrubo opracované kameny. Občas žulu navlhčili smrkovou větví, která byla namočená do vody a tvrdili, že se kámen zatáhne a snáze opracuje. „Když začistili dlátem okraje, přišla na řadu tříkilová palička, která měla obě plochy zdrsněny jehlanovými hroty, a které se říkalo pemrlice. Za pomoci pemrlice se plochy srovnávají a jemný prach se stírá kartáčem. Opracování jednoho schodu nebo obrubníku trvalo zručnému kameníku od pondělí do pátku.“

Lom expedoval především silniční a chodníkové obrubníky, schody, soklový a základový kámen. Odpad se prodával jako makadam a šetř pro opravy cest. V lomu byla i jednoduchá, chudě vybavená kovárna. Kovář měl jednodušnou práci. Jeho rukama za jediný den prošlo až 450 špičáků, dlát a sekáčů. V rohu kovárny bylo srovnáno kovářské uhlí a dále zde mimo výhně byla i kovadlina a bruska. Snad již to ani jinak nemohlo být, i sklad byl pod širým nebem.

ROZHLEDNA SLABOŠOVKA

Obecní úřad Besednice počítal po roce 1990 s výstavbou rozhledny na nedalekém nejvyšším vrcholu Slepíčích hor na 865 metrů vysokém Kohoutu. Při vyměřování v letech 1860 – 67 byl vrchol tohoto kopce stanoven jako bod prvního řádu trigonometrické sítě. Z toho důvodu byla na Kohoutu vybudována dvoupatrová triangulační věž, která zanikla po roce 1960. V letech 1965 – 1993 zde stála vojenská pozorovatelna, která později sloužila i jako rozhledna. Od roku 2003 stojí na Kohoutu, z rozhodnutí ministerstva vnitra, nepřístupná telekomunikační věž, stejně tak jako na nedalekém kopci Poluška u Kaplice.

Když plán výstavby rozhledny na Kohoutu neprošel schvalovacím řízením, přistoupil obecní úřad v Besednici na návrh společnosti T-Mobile postavit věž spojenou s rozhlednou na nevýrazné, 624 m vysoké vyvýšenině Slabošovka asi jeden km západně od obce. Stavba čtyřboké příhradové věže o výšce 36 metrů se zde uskutečnila na jaře 2002 a týž rok na podzim byla volně zpřístupněna. Z výšky 24 metrů, kam návštěvník vystoupá po 120 schodech, se otevírá výhled na Slepíčí hory, Blanský les, Novohradské hory a přilehlou část Šumavy. Zajímavě je vyřešen vstup na rozhlednu. Oproti jiným podobným konstrukcím začíná úplně „mimo“ těleso věže, a přes technické zázemí se k vnitřnímu schodišti rozhledny přechází po „lávce“ umístěné asi ve třech metrech. Nahoře z plošiny se před námi otevře pěkný, nepříliš vzdálený výhled.

OSADA MALČE

Malče, uváděná jako Malše, se poprvé připomíná v roce 1387 v zemských deskách jako majetek pánů z Michalovic, kteří sídlili na Velešíně. V tomto roce přešla Malče do majetku Rožmberků, kde byla až do roku 1459. Jsou zde uvedeny i dva mlýny. Později byly tyto mlýny pronajaty a později prodány. Od roku 1541 byla Malče připsána k panství Nové Hrady a tak po roce 1620 se dostala Malče do majetku Buquoyů.

Obec Malče byla přiřazena do Soběnova a přiškolená do Besednice. Do roku 1896 patřila Malče k obci Nesměň a po tomto roce pod obec Chlum. Při sčítání lidu v roce 1890 měla Malče 20 domů a sto obyvatel. Celý lán půdy zde měli Urban Pícha, Jiří Staněk, Matěj Klíma, Ambrož a Jiří Kotlas. Z požárů v Malči jsou uváděny léta 1692 a 1895. Z Malče narukovalo do první světové války 17 odvedenců a čtyři se nevrátili.

STAROČESKÁ KOLEDA

Nejznámějším besednickým zvykem je staročeská koleda, která je mezi národopisci nazývána „Besednická.“ Termín „Besednické koledy“ závisí na termínu Velikonoc. Masopust byl v minulosti období od Tří králů do Popeleční středy a pak následuje čtyřicetidenní postní období do Velikonoc.

Besednickou koledou se dlouhodobě zabývají Jan Zeman a Zdeněk Čutka, kteří podrobně zaznamenávají její průběh. „Příprava masopustu začíná již počátkem roku, kdy se začínají vyrábět růžičky, které se používají na ozdobení klobouků koledníků. Obnova zdobení klobouků pestrými krepovými růžičkami se provádí každý rok. Ve čtvrtek, před konáním koledy se zdobí klobouky větvičkami jalovce a červenými růžičkami. Růžiček na jalovci bývá pět a symbolizují pět ran Krista Pána. Do tří růžiček se dává hřebíček, který symbolizuje hřeby, jichž bylo použito při ukřižování Krista. Stuhý na klobouku symbolizují modřiny po bičování.

V pátek odpoledne se sejdou všichni koledníci v hospodě, kde jsou oblékáni a ženami našíváni. Po oblečení a našití koledníků odcházejí rychtář s konšelem na radnici žádat pana starostu o povolení koledy.

Po zaklepaní vstoupí s pozdravem: „POCHVÁLEN BUĎ JEŽÍŠ KRISTUS“.

Pak se ujme slova rychtář: „VÁŽENÝ PANE STAROSTO NAŠEHO MĚSTYSE, PRÁVA SPRAVEDLIVÉHO, VZKAZUJÍ VÁM NAŠI KAMARÁDI POZDRAV A PTAJÍ SE, ZDA BYSTE NÁM DOVOLILI DO NAŠEHO MĚSTYSE VSTOUPITI NA SUD NEBO DVA SUDY PIVA KOLEDOVATI, KDYBY SE VÁM POTOM PODAŘILO MEZI NÁS PŘIJÍTI, ABYCHOM VÁM MOHLI DÁT PŘIPÍTI ZA VŠECHNY VÁM RUČÍME, JEN ZA TY NAŠE MAŠKARY NE, NEBOŤ TY CO DO HUBY DOSTANOU, TO SNĚDÍ, A TO, CO NA HUBU DOSTANOU, TO SI NECHAJÍ. PROTO VÁS JEŠTĚ JEDNOU O PĚKNÉ POVOLENÍ PROSÍME.“

Starosta: „POVOLENÍ VÁM DÁVÁM A POBAVIT SE PŘIJDEME.“

Rychtář: „DĚKUJEME“, načež se s konšelem otočí a zavýskají. Výskají celou cestu do hospody, což je symbol toho, že povolení dostali.

První kolo je v hospodě – dvojitě a hejtman se táže: „PANE HOSTINSKÝ (HOSTINSKÁ), JÁ SE VÁS TÁŽI, ZDA-LI BY NÁM BYLO DOVOLENO PO SKONČENÍ NAŠÍ KOLEDY K VÁM SE NAVRÁTITI, ZDE SI ZATANČITI, NAŠE PRÁVA ODLOŽITI A AŽ BUDEME CHTÍTÍ ZASE SI JE VZÍTI.“

Hostinský: „MŮŽETE, BUDEME SE TĚŠITI.“ Koledníci odcházejí na koledu a před hospodou udělají kolo pro hostinského a paní hostinskou.

Hejtman: „TOTO KOLO JSME DĚLALI PRO PANA HOSTINSKÉHO A PANÍ HOSTINSKOU, DĚKUJEME ZA ŠTĚDROU KOLEDU A ZVEME VÁS VEČER DO VĚNEČKU.“ Od hospody potom začínají kola, která vyvolává hejtman.

Nejdříve koledníci vyjíždí koledovat do Malče a samot v Besednici. Mládeneckou koledu doprovázejí také střapatí, masky a dělostřelci.

Masky se každý rok mění – během let koledu doprovázely např. zdravotní sestřičky, kadeřníci, malíř, fotografové, kůň, lehké ženy, celníci, soutěž Bingo či další masky inspirované televizními pořady. Masky jsou často originální a vtipné, aby vždy všechny pobavily. Podoba masek pro každý rok je překvapení.

V sobotu se znovu scházejí koledníci v 6 hodin v místní hospodě, kde ženy opravují den předem našité šerpy, které se při svlékání potrhaly. V 7 hodin přijíždí kapela, která bude doprovázet koledu celý den. V 8 hodin žádá hejtman hospodského o povolení, zda se můžou po koledě vrátit zpět do hospody. Koledníci vyjdou před hospodu, kde udělají kolečko hospodskému. Za zvuku hudby se od hospody vydává průvod koledníků v čele s Matkou koledy, za ním hejtman a všichni koledníci a střapatí, za které jsou převlečeni i malí kluci. Průvod doprovází dělostřelci a další masky. Takto seřazeni dojdou před kapličku sv. Jana Nepomuckého, dále koledníci dělají kolečko před radnicí pro obec. Další kolečka dělají koledníci pro: „kamarády, kteří chodili před námi“, „kamarády, kteří se vydali na koledu dnes“ a „kamarády, kteří se vydají na koledu po nás.“

Potom pokračují k pomníku na náměstí, kde se otočí čelem k němu, na pokyn tančmajstra se všichni ukloní a poté pokračují dále v obchůzce Besednice. Zastavují se u každého domu, kde udělají kolečko majiteli a jeho rodině a návštěvám a pozvou večer do věnečku. Při tomto kolečku se hraje písnička „Červená růžičko“.

Koledníci v řadě v čele s hejtmanem vběhnou před dům, kde každý z koledníků udělá otočku, a tím se utvoří kruh, okolo kterého pobíhá Matka koledy z cepem. Když je utvořeno kolečko a Matka položí cep na zem přestane znít hudba a hejtman řekne komu kolečko dělali. Střapatý jde ke jmenovanému, který mu předá koledu. V domě, kde v uplynulém roce někdo zemřel, se na přání pozůstalých dělávají tichá kolečka. Všem, kteří se vydali na koledu, se dělají tuplovaná kolečka. Kolečko se dělá také u kostela sv. Prokopa a tiché kolečko u hřbitova všem zemřelým.

Stalo se, že když se vracela mládenecká koleda po celodenní obchůzce zpět do hospody, čekala na ně slaměná koleda, kterou tvořili bývalí mládenečtí koledníci. Slaměnou koledu doprovází harmonikář. Hejtman slaměné koledy se ptá hejtmana mládenecké koledy na všechny symboly koledy. Pokud hejtman některý symbol neví, vzniká potyčka, při které se pošouchují všichni účastníci obou koled, k pobavení všech přihlížejících. Po smíru obou koled se za zvuku hudby mládenecká koleda navrácí zpět do hospody.

Začíná taneční zábava během které ještě koledníci dělají kolečka přespolním návštěvníkům. Ve 23 hodin začíná věneček pro ženy a dívky. U stolu hejtman a matka hlídají věneček, který tančmajstr odložil na talířek. Tančmajstří postupně vyzvou k tanci všechny vdané paní a svobodné dívky ze sálu a ty jim za tanec zaplatí do talíře pod věneček. Po přípitku s hejtmanem a Matkou pokračují v tanci s ostatními koledníky, kteří je předávají k tanci mužům sedícím v sále.

Po ukončení tohoto věnečku začíná věneček pro pány, kde se ženy, které našívaly koledníky, převlečou do jejich obleků a postupně vyzývají všechny ženaté pány a svobodné mládence ze sálu k tanci. Ti jim po přípitku zaplatí do talíře pod věneček a pokračují v tanci. Po skončení věnečků koledníci dělají kolečko a žádají hosty o povolení skončení koledy. Většinou až na potření jim to hosté povolí. Ženy, které koledníky našívaly, jdou koledníkům odpárat stuhu a šerpy. Tím je staročeská koleda zakončena. Dále pokračuje zábava až do rána.

V roce 2010 bylo složení koledy:

Matka	Zdeněk Čutka
Hejtman	Jan Zeman
Rychtář	Milan Novotný
Konšel	Josef Bláha
Tančmajstři	Stanislav Blecha, Jan Pelcman
Myslivci	Pavel Werner, Jan Syrovátka
Žitný	David Šeba
Ovesný	Vojtěch Capl

Masopusty 1995 až 2009

Hejtman a Matka koledy

1995 – 2005 Zdeněk Čutka a Václav Kelbl ml.

2006 – 2008 Jan Zeman a Václav Kelbl ml.

2009 Jan Zeman a Zdeněk Čutka

V předchozích letech byli hejtmany Petr Bláha, František Sýkora, František Wagner, Karel Hubený a Matkou koledy: Zdeněk Plachý, Karel Šaufler, Milan Jirkal.

Bylo by možno podrobně popsat výstroj koledníků, popis obleku a jeho symboliku, vysvětlení koledy, ale to již patří do národopisu.

KOSTEL SVATÉHO PROKOPA

Až do 1738 nebyla v Besednici ani kaple a obyvatelé Besednice museli za bohoslužbami docházet do Soběnova. V roce 1738 byl na návrší nad Besednicí položen základní kámen ke stavbě barokní kaple sv. Prokopa. Kaple byla vysvěcena roku 1745 a již v roce 1786 byl vysvěcen v Besednici kostel svatého Prokopa. Roku 1875 byl kostel zcela přestavěn v novogotickém slohu. Je jednolodní s pravouhle zakončeným presbytářem, se sakristií na jižní straně a s věží na západním průčelí. Strop v lodi je plochý a ve věži je sklenut plackou. Roku 1912 byly ve věži instalovány hodiny. Vnitřní zařízení je pseudobarokní z přestavby kostela, pouze křížifix, kazatelna a křtitelnice jsou původní barokní z roku 1745. Původní lokálie vznikla v roce 1786 a patřily k ní i osady Nesměň, Dobrkov a Lhotka. Dne 8. července 1854 byla lokálie v Besednici povýšena na faru.

Do kostela svatého Prokopa v Besednici zakoupil po zrušení kláštera ve Zlaté Koruně v roce 1786 berní krumlovské prelatury Jakub Charius

za 120 zlatých „Grevišovy varhany“ z roku 1611 z kaple Andělů Strážných z kláštera Zlatá Koruna. Domněnka R. Quiky o tom, že první varhany v Besednici byly z kostela Soběnov, je proto lichá.

Roku 1875 byl kostel sv. Prokopa v Besednici zcela přestavěn a rozšířen. Spolu s přestavbou zřejmě zanikly i Grevišovy varhany, pokud již nezanikly dříve. Nové varhany do kostela sv. Prokopa v Besednici postavil ještě v roce 1875 sušický varhanář Jan Fischpera, a to v „mechanicko-zásuvkové traktuře.“ Nástroj byl vestavěn do jednoduché pseudoslohové skříňě, která odpovídala střízlivému stylu kostela. Hrací stůl byl umístěn před varhanní skříň čelem k oltáři a manuál měl klaviaturu již v „normálních“ barvách.

Do původní dispozice Fischperova nástroje zasáhl v roce 1912 František Šimák, kdy nahradil stávající příliš vysoko znějící Mixturu romantickým rejstříkem Salicional 8. V průběhu první světové války došlo k rekvizici varhanního prospektu. Teprve v roce 1953 byl prospekt doplněn neúplným, vesměs zinkovým Principálem z varhan zrušeného děkanského kostela v Rychněvkově. Chybějící píšťaly byly doplněny různým píšťalovým materiálem, „který byl po ruce.“ V současné době je prospekt nesourodou směsí všech možných, hlavně zinkových píšťal. Z té doby pravděpodobně pocházejí provizorně vyřezávané plošné drapérie, které měly zakrýt rozdílnou délku píšťal.

Na spodní prospektové římse uprostřed je zavěšena kartuš z 18. století s citátem žalmu. Celá skříň varhan, včetně hracího stolu, je natřena novodobým, ne příliš vhodným, světlezeleným nátěrem. Nástroj je funkční, ale značně napaden červotočem.

9. května 2004 byl vysvěcen nový zvon nesoucí jméno a obraz sv. Prokopa, patrona kostela. Váží 160 kg, průměr 64 cm, tón e2. Pořízen byl z veřejné sbírky, za necelé čtyři měsíce se shromáždilo potřebných 190 000 Kč. Sbírkou podpořil významně také P. Adolf Kubeš. Vyrobita ho firma Rudolf Perner v německém Pasově. Svěcení provedl tehdejší generální vikář českobudějovické diecéze Msgre. Jan Baxant.

Na jiné svěcení zvonů v Besednici, 80 let před tímto, vzpomíná farní kronika: „Ve schůzi, konané na popud místního duchovního správce, dne 10. února 1924 v hostinci pana Josefa Smolíka, usneseno bylo pořídit nové 2 zvony. Za tou příčinou zvolen tzv. „zvonový výbor“, který

by se o nové zvony postaral. Do zvonového výboru byli zvoleni: Jan Kyslík, rolník v Besednici č. 28, předseda. Alfons Janák, děkan, jednatel a pokladník. Do výboru zvoleni: Jan Dvořák, rolník v Besednici č. 61, Fr. Vach mladší, rolník v Besednici č. 59, Josef Smolík, hostinský v Besednici č. 56, Vojtěch Šafránek, rolník v Besednici č. 121, František Šafránek, domkář v Besednici č. 150 a František Zeman, podnikatel staveb v Besednici č. 72. Usneseno bylo pořídit zvony sbírkou osadní.

V Besednici bylo vybráno 1 408 Kč, v Nesměni 685 Kč, v Dobrkově 432 Kč, v Dolní Lhotce 114 Kč, v Malči 334 Kč. Kromě toho dopsal duchovní správce ještě na rodáky Besednické žijící v cizině a tak jednak od nich a jednak od jiných dárců vbral 1 577 Kč.

Zvony objednány byly prostřednictvím chrámového družstva v Pelhřimově u firmy Rudolf Perner, zvonář v Č. Budějovicích v ceně 10 366 Kč. První zvon s obrazem sv. Prokopa a s nápisem: „Svatý Prokope oroduj za nás.“, „Válka vzala – láska dala.“ Váha zvonu 210 kg. Druhý zvon s obrazem svatého Josefa a nápisem: „Svatý Josefe oroduj za nás.“, „Památce ve světové válce padlých vojáků.“ Váha zvonu 145 kg. Nové zvony hotové přivezeny byly povozem p. Josefa Smolíka, hostinského a p. Jana Dvořáka, rolníka v Besednici č. 61 ochotně ve čtvrtek 9. října 1924. Ochotné svobodné dívky z Besednice okrášlily velmi pěkně jak nové dva zvony, tak i vůz.

Krásný a nezapomenutelný pro katolíky v Besednici byl den 12. října, kdy svěceny byly nové dva zvony. Z mnohých domů, na kostele a na faře vlály prapory. V 9 hodin sloužil slavnou mši svatou vldp. Josef Novotný, vikář z Velešína a po ní ubíral se slavný veliký průvod, napřed školní mládež, pak mládenci a družičky, hudba, duchovenstvo, zvonový výbor a za ním veliký zástup na sta čítající katolíků k domu p. Josefa Smolíka, odkud nové zvony byly vyzvednuty a v ověněném voze vezeny do chrámu Páně. Vůz vezli koně p. Josefa Smolíka, hostinského a p. Jana Dvořáka, rolníka, který vůz také řídil. Svěcení u chrámu Páně vykonal vldp. Josef Novotný, vikář z Velešína, za asistence vldp. Jana Bergera, děkana ze Soběnova, Josefa Kotrby, katechety v Trhových Svinech a Alfonse Janáka, místního děkana. Světitel v krásné řeči naznačil význam zvonů a svěcení zvonů. Po svěcení přednesla Matilda Dousková příležitostnou báseň. Po té místní duchovní správce vzdal dík vldp. vikáři, dále stejný dík zvonovému výboru, dívkám za výzdobu, všem dárcům, kteří pořízení nových zvonů v krátké době umožnili. Matkou zvonů byla Marie Nováková (Prokopová), nejstarší vzorná katolička, která to pokládala za velikou čest. Za kmotry byly katolické ženy z celé osady a přispěly obnosem 771 Kč 20 h. Vytahování zvonů na věž trvalo až do dvou hodin odpoledne a tu před svatým požehnáním se nové zvony rozhlaholily a slavnost ukončena byla svatým požehnáním a „Te Deum laudamus“ a národní hymnou.

Nyní zvony hlaholí z naší věže jako před válkou a zvou milé osadníky k Bohu a konání jejich povinnosti k němu. Kéž tyto zvony po dlouhá léta zní ke slávě Boží, blahu vlasti a zvěstují slávu a čest Bohu, mír a pokoj všem lidem dobré vůle.“

Přání kronikáře nebylo vyslyšeno, protože už po 18-ti letech v roce 1942, byly tyto dva zvony z kostelní věže sejmuty, odvezeny do Německa a použity k válečným účelům.

KAPLE BETLÉMSKÁ

Datum 8. leden 1920 je datem oficiálního vzniku církve Československé, která od roku 1971 nese přívlastek husitská. Tehdy v chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze byla tato církev oficiálně vyhlášena.

Když se začala po skončení první světové války formovat nová Československá republika, zaznívaly i hlasy touhy po hledání nové cesty k Bohu a obdivuhodné bylo, že tyto hlasy zaznívaly přímo z řad kněží tehdy válkou zdiskreditované římskokatolické církve a nacházely mezi lidmi velice příznivou odezvu. Pokrokoví kněží požadovali osvobození prostých českých lidí z duchovního temna a náboženské poroby. Chtěli, aby obsah liturgie byl zpřístupněn lidem tím, že latinský liturgický jazyk se nahradí českým, aby lidé věděli, o co v liturgii jde. Důležitým požadavkem bylo odstranění dogmatických formulací, které byly v rozporu se současným vědeckým poznáním a představovaly ustrnutí na stupni poznání a myšlení středověku. Vedoucím představitelem nově formované církve se tehdy stal Dr. Karel Farský, který téměř geniálně formuloval vznikající církev jako společenství křesťanů, kteří se snaží vědecké poznání a snažení mravní naplňovat Duchem Kristovým. Odezva byla obrovská, lidé se snažili žít a pracovat podle těchto požadavků. Obětavě budovali nové sbory a početní stavy nové církve, která byla nazývána církví národní, rostly geometrickou řadou. Při prvním výročí založení církve Dr. Farský pronesl projev, z něhož vyjímám následující slova: „Jsme spolupracovníci na Božím díle, a vy jste Boží pole, Boží stavba. Podle milosti Boží, která mi byla dána a jako rozumný stavitel jsem položil základ a druhý na něm staví. Každý at' dává pozor, jak na něm staví. My se nepokládáme za žádné zakladatele církve, ani za reformátory. My jsme šli přirozenou cestou českého života a na té cestě jsme zahlédli třpytivou, krásnou, drahocennou perlu právě, české, lidové zbožnosti. Tu perlu jsme zvedli a upozorňujeme na ni národ. Ona je jeho. Do jakého šperku ji zasadí, jak si ji umístí a zabezpečí je jeho věcí.“

Vznik této církve se pozitivně projevil v celé republice. Počet jejích členů se blížil jednomu milionu. S obrovským nadšením se začaly stavět modlitebny, sbory a díky prvnímu prezidentovi T. G. Masarykovi, který vyznával: „Ježíš, ne Cízar“ a snažil se ve své státnické praxi dodržovat ty hodnoty, které do střední Evropy přineslo křesťanství, se církev stala třetí nejpočetnější v republice. I v jižních Čechách církev zapouštěla své kořeny a v řadě měst došlo k výstavbě krásných moderních sborů a modliteben.

Uvádí se, že také v Besednici vznikla náboženská obec, která byla administrována z Kaplice. Téměř polovina obyvatel Besednice se prý stala členy této církve, zásluhou řady jedinců a zejména manželů Tetenkových. Nejdříve se scházeli v bytech, později v prostorách hospody ale i školy. Z iniciativy manželů Tetenkových bylo v říjnu roku 1953 náboženskou obcí Kaplice zakoupeno od pana Karla Cebeho hospodářské stavení v Besednici čp. 132 včetně zahrady, a to za odhadní cenu 5 648 Kč. Jeho přestavba na modlitebnu probíhala v letech 1954 – 1955 a podílela se na ní řada obyvatel Besednice. V červnu 1953 odsouhlasil Krajský národní výbor v Českých Budějovicích koupí a přestavbu tohoto objektu, ale s podmínkou, že: „...náboženská obec uhradí všechny náklady spojené s touto koupí z vlastních prostředků a na případné provedení oprav nebude požadovat příspěvek od KNV.“ Odměřenost a neochota, která v té době vyplývala z ateistických postojů oficiálních úřadů, vyvolala obrovskou solidaritu mezi prostým obyvatelstvem. O tom svědčí dopis, který si dovoluji doslovně citovat:

Jednotnému národnímu výboru, lesnímu oddělení České Budějovice

V Kaplici, 4. února 1954

Věc: povolení ke kácení dříví

Náboženská obec církve československé v Kaplici adaptuje, se souhlasem KNV církevní oddělení v Českých Budějovicích, dům čp. 132 v Besednici na modlitebnu. Domek je asi 100 let starý a potřebuje vyměnit krovy. Část dříví jsme zajistili z bouraček v pohraničí a další dřevo by věnovali naši příslušníci v Besednici ze svých lesů, a to každý po 1 pevném metru. Jsou to:

Václav Řídel,	Besednice čp.27
Václav Kelbl,	Besednice čp.156
Karel Šafránek	Besednice čp.56
Jan Sýkora,	Besednice čp.54
František Tetenka,	Besednice čp.211
Jan Sýkora,	Besednice čp.206
Vratislav Šimák,	Besednice čp.42
Jan Marek,	Besednice čp.32
Josef Sýkora,	Besednice čp.62
Josef Vach,	Besednice čp.84 daruje jednu jedli

Žádáme Vás proto zdvořile o povolení ke kácení a prosíme o brzké vyřízení žádosti, aby potřebná dřevina mohla být vykácena v době vegetačního klidu (pokud možno ještě v únoru). Manipulační výlohy, jsou-li jaké, rádi vyrovnáme.

Za radu starších NO Kaplice Zdeněk Mika, tajemník, Alexander Lisa, předseda

O průběhu stavby podával bratr řídící učitel František Tetenka zástupci stavebního odboru v Besednici zprávu, z níž uvádím některé zajímavosti. S demoličními pracemi na objektu bylo započato 5. listopadu 1953, a to snímáním krytiny a vazby a dovozem písku a vápna. Začátkem prosince za šestnáctistupňového mrazu se začalo s bouráním vytypovaných staveb v Kaplici, ze kterých se získával stavební materiál, jako tašky, cihly, stavební dříví a vozil se selskými povozy a později traktory na staveniště v Besednici. Bez získání tohoto materiálu by se zřejmě vůbec bylo nepodařilo stavbu zrealizovat. S bouráním hlavní hospodářské budovy se začalo až koncem května a 5. července se konalo komisionální řízení, ze kterého 13. července byla úředně vyslovena přípustnost stavby, jejímž autorem projektu byl architekt Josef Kocun. Byli oslovováni a na brigády zváni příslušníci církve, ale práce na stavbě se překrývala se senosečí a později se žněmi. Během celého léta a podzimu pracovali na stavbě zedníci – důchodci a to dva až tři a dělání malty a betonu

zajišťovali jeden bratr a jedna sestra. Velkou zásluhu měl br. stavitel Josef Janda z Trhových Svinů, který nejen z velké části provedl bednění a armatury, ale postaral se i o potřebné dřevo a železo. Ve zprávě se uvádí, jak velmi obtížné bylo získávání plaveného písku do betonu. Ten se ze vzdáleného potoka nosil v kbelících. Téměř neřešitelným problémem se stal strop, který původně měl zajistit stavební závod v Kaplici. Návrhů bylo dost, ale uskutečněn byl až čtvrtý, kdy byly použity dvě dvaatřicetcentimetrové traverzy (každá vážící pět a půl metrických centů) a jimi byl strop rozdělen na tři pole a do traverz bylo zasunuto podélně 27 trámů. Tyto a s tím spojené práce byly vykonány v první polovině listopadu za pomoci celé řady příslušníků. Hlavní zásluhu o to měl bratr František Fesl, tesař z Nesměně, který v době od 4. do 14. listopadu za pomoci jednorukého tesaře Švehly a po překonání nemalých potíží, pořídil i vazbu na sbor, která byla vztyčena 14. listopadu a dne 20. listopadu byla střecha pokryta taškami, takže se nakonec splnil naplánovaný cíl, dostat stavbu pod střechu. Během zimních měsíců se pracovalo na vnitřku stavby. Dalším velkým problémem bylo, jak získat dřevo na stavbu kručty. Ale tu pomohla náhoda, když větrná smršť, která přišla 17. ledna 1955, způsobilá mnoho polomů. Ty nabídli k použití jak naši příslušníci, tak i jinověrci.

Přes pomoc řady duchovních, finanční pomoci ze sbírek našich kostelů a nakonec i dotace z KNV ve výši 15.000 Kč, musela být stavba realizována s maximálními úsporami. Proto muselo být upuštěno od stavby věže i celého zázemí, tedy plánované kanceláře, pokojíku a hygienického zařízení. Kresby na omítce čelní stěny jsou dílem akademického malíře a učitele besednické školy bratra Civiše. Plastiku na bohoslužebném stole zajistili z Prahy manželé Tetenkovi. Stavba se v průběhu roku dokončila a dne 1. října 1955 byla slavnostně otevřena. V roce 1965 bylo pod kručtou zbudováno kolumbarium a podle návrhu bratra faráře Horčice ho provedl bratr Hokr, truhlář z Besednice. Protože většina vznikajících sborů a modliteben byla nazývána jménem Husovým, dostala modlitebna v Besednici název podle místa Husova působení v Praze. „Kaple Betlémská.“

V Besednici, jako administrované náboženské obci postupně působili duchovní a kazatelé z povolání: Josef Šperer, Josef Dolejš, Zdeňka Erbenová, Miroslav Horčic, Dušan Pavlík, Miloň Zemen a Lubomír Zita. Zde mi dovolu, abych nechal zaznít osobní vzpomínky autora tohoto článku, Dr. Lubomíra Braného:

„Když jsem byl plzeňským biskupem Mgr. Milanem Semilským pověřen administrováním náboženské obce Kaplice se středisky Velešín a Besednice, rozeslal jsem pozvánky na první bohoslužby, a to na den 2. dubna 1994 tedy na Bílou sobotu. V Kaplici nepřišel nikdo, jen vdova po bývalém faráři, ve Velešíně se časem rozrostlo společenství

na 12 – 14 členů a v Besednici přicházeli 3 – 4 účastníci. Zde mne překvapil zanedbaný sad, neúctlné prostředí modlitebny s opadanými omítkami a břečtanem, který rostl v místnosti modlitebny a překrýval téměř třetinu čelní stěny a nepořádek v kolumbariu. Mladá sestra Lucie Mahalická se stala jakýmsi pošťákem a roznášela dopisy, kterými jsem se snažil oslovit členy náboženské obce. Přesto se stalo, že jsme s varhaníci přijeli do Besednice a na bohoslužby se nikdo nedostavil. Proto po bohoslužbách 8. března 1997 jsem požadoval jednoznačné rozhodnutí, zda činnost v Besednici při takovém nezájmu ukončit. Bohoslužeb a následující diskuse se tehdy zúčastnilo celkem 11 členů. Při diskusi jsem připomínal a ukazoval některé archivní dokumenty a položil otázku jakou má cenu, abychom se jedy, když nikdo nemá žádný zájem. Jaký je tedy postoj současných členů k práci a obětování jejich otců a dědů, kteří „Kapli Betlémskou“ stavěli. Závěr byl jednoznačný: sbor se nesmí prodat a všichni se pokusí o renesanci zdejšího náboženského života. V diskuzi se vytvářel jakýsi seznam, co všechno by se mělo udělat. Sestra Kelblova přišla s prosbou, zda bych mohl při příštích bohoslužbách pokřtít její roční vnučku a všichni jsme se rozcházeli s vnitřním přesvědčením, že postupně se pokusíme vrátit život do této náboženské obce. Příští bohoslužby byly stanoveny na 29. března 1997, Bílou sobotu, tedy za tři týdny.

Když jsme po třech týdnech přijeli na bohoslužby, napsal jsem, že jsme vstoupili jinam. Celý sbor byl čerstvě vymalován, všechno uklizené, křišťálový lustr a světla umyté, bohoslužebný stůl zrestaurován, reliéf zafixován proti červotoči, betonová podlaha vyspravena, nataženy koberce, upravené kolumbarium, v něm zavěšené nové záclony, vydrhnuté dřevěné podlahy a schodiště na kůru, všechny ubrusy a dečky vyprány a nažehleny. Nevěřil jsem svým očím, že všechno to, co se plánovalo postupně udělat, se stihlo za ty pouhé tři neděle. Na otázku, kdy to besedníci zvládli udělat, jsem dostal poměrně lakonic-kou odpověď. Protože to bylo nutné, dělali jsme brigády do noci. Pro další rozvoj a využití „Kaple Betlémské“ jsme si uvědomili, že je nezbytné dokončit to, na co se předkům nedostávalo peněz, tedy vybudovat zázemí, místo kůlny postavit předsíň, jednu místnost, rozvod vody a WC.

Po smrti sestry Horčicové jsem byl vyzván městským úřadem Kaplice k jednání, co bude s havarijním stavem objektu Novohradská 67, který byl ostudou církve. Město Kaplice mělo zájem o koupi objektu za odhadní cenu, mělo zájem objekt zbourat a prostory využít k realizaci zamýšleného projektu pasáže. To se po určitých komplikacích ze strany pražské diecéze nakonec podařilo zrealizovat a z prodeje získané peníze jsme použili na realizaci přestavby kůlny na místnost a WC a úprav „Kaple Betlémské“ do současné podoby.“

Pravidelně se zde konají bohoslužby a Kaple je využita také pro kulturní účely. Již po několik let se tu konají také koncerty klasické hudby – vystupovali zde Smyčcový orchestr Český Krumlov, Pěvecký sbor Sonitus z Písku, kytaristka Klára Pekniková-Ferenczi, písničkář Slávek Klecandr, pravidelně zde vystupuje Swingtrio, konal se zde vánoční koncert žáků základní umělecké školy, zazněla zde také Česká mše vánoční Jana Jakuba Ryby v podání Chrámového sboru z Velešína a další koncerty – zpravidla 3 ročně. Výtěžky z těchto koncertů putují na opravy a údržbu této „Kaple Betlémské.“ Z těchto prostředků byl obnoven také nápis na Kapli „Milujte se, pravdy každému přejte.“ Hlavní zásluhu na přípravě a organizaci koncertů v Kapli Betlémské má paní Božena Grillová.

„Byl bych rád, kdyby besednická „Kaple Betlémská“, tak jako ta pražská, sloužila nejen k bohoslužebným účelům, ale aby sloužila k rozvoji duchovního života lidí, pořádáním koncertů, recitací veršů, zpěvem, přednáškami atd. Aby ti, kteří se zde sejdou, vždycky odcházeli spokojeni, potěšeni a obohaceni o něco hezkého a povznášejícího. Jsem přesvědčen, že to je právě to, co současná společnost potřebuje jako sůl.“
dodává Dr. Lubomír Braný.

ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Počátky školství v Besednici se datují k roku 1787, kdy byla v části myslivny zřízena škola. Další významné datum je 30. říjen 1833, kdy byla otevřena nová škola vedle kostela. 9. ledna 1939 se přestěhovala do Besednice z Kaplice česká měšťanská škola. Po válce, 26. února 1946, byla v budově radnice otevřena i mateřská škola. Významným mezníkem pro školství v Besednici byl rok 1948, kdy byla zahájena stavba nynější školy. Tato stavba byla dokončena v roce 1950. Stavební práce na tělocvičně a kinosále pak pokračují až do roku 1952. Pravidelné vyučování však bylo zahájeno v roce 1950.

Z předešlého vyplývá, že Základní a Mateřská škola Besednice je škola s dlouholetou tradicí. Školní budova byla na svou dobu projektována velmi moderně. Ne každá škola má svou tělocvičnu a kinosál. Součástí školní budovy je i moderně vybavená školní kuchyně a stejně tak i nová budova mateřské školy s dětským hřištěm. Za posledních několik let školní budova prošla komplexní rekonstrukcí. Byla vybudována nová kotelna na spalování biomasy, bylo provedeno odvodnění školní budovy, byly vyměněna okna a krytina střechy. Byla rovněž komplexně přebudována školní kuchyně, vyměněny všechny radiátory ve třídách, vyměněna okna v tělocvičně, vybudovány nové šatny u tělocvičny. Došlo k zateplení celé školní budovy a škola dostala nový kabát v podobě nové fasády. Toto je výčet pouze těch nejdůležitějších změn, které na školní budově byly realizovány. Školní budova sama o sobě bez vyučujících a jejich žáků nic neznamená. Proto několik informací o činnosti současné školy. V současnosti

se počet žáků ZŠ pohybuje mezi 140 – 150 žáky. MŠ navštěvuje 28 dětí. Základní škola je úplná škola s 9. postupnými ročníky. Na prvním stupni, vzhledem k počtu žáků jsou vždy 2 ročníky spojeny. Na druhém stupni je po jedné třídě v každém ročníku. Vyučování probíhá v kmenových třídách a podle potřeby a zaměření v odborných učebnách – chemie, fyziky, informatiky, dílen. Škola leží v klidné části obce a je spádovou školou pro okolní malotřídní školy. Součástí školy je i jedno oddělení školní družiny, školní jídelna a již zmiňovaná MŠ. Žáci školy jsou vyučováni podle Školního vzdělávacího programu, pouze 5. ročník je vzděláván podle vzdělávacího programu Základní škola. Vybavení školy pro potřeby výuky je na standardní úrovni. Po stránce materiální je škola vybavena poměrně dobře učebnicemi a učebními pomůckami. Při vyučování jsou využívány i moderní prvky výuky jako je práce s výukovým softwarem apod. Pro výuku žáků slouží počítačová učebna, keramická dílna s hrnčířským kruhem a vypalovací pecí, nově vybudované školní dílny pozemek a učebna vybavená dataprojektorem. Na vzhledu chodeb a tříd se podílejí vyučující se svými žáky.

K pohybovým aktivitám žáků slouží tělocvična, školní hřiště na kopanou s běžeckou dráhou a asfaltová plocha pro hraní míčových her. Žákům je k dispozici i školní bufet. Ve vybavení tříd školním nábytkem máme rezervy, ale vše se odvíjí od finančních možností, které škola má.

Profilace a zaměření školy je zejména na: možnosti využití počítačů – škola má vlastní, i když skromnou počítačovou učebnu, která je využívána nejen při vyučování odborných předmětů, ale i v ostatních předmětech. Pravidelně je rovněž využíván při výuce internet. Žáci školy se aktivně zúčastňují všech soutěží v míčových hrách, je organizován plavecký i lyžařský výcvik. Žákům je nabízena poměrně široká nabídka volnočasových aktivit – sportovní hry, florbal, dovedné ruce, keramika, rehabilitační cvičení, výtvarný kroužek, požární sport atd. Ve škole často vystupují divadelní a pěvecké soubory a jednotlivci. Žáci mají v rámci výuky i kroužků volný přístup na internet.

Vzhledem k rozsáhlému spektru vzdělávacích potřeb našich žáků – od žáků nadaných až po žáky s výukovými potížemi, se nám jeví jako velmi přínosné a smysluplné zaměřit strategii školy směrem k činnostnímu učení, které je založeno na zvládnání přirozených situací, na přizpůsobení se individualitám žáků.

Pedagogický sbor školy je stabilizovaný, i když k malým obměnám občas dojde. Většinu sboru tvoří zkušení pedagogové s několikaletou praxí.

Jak je na malé škole obvyklé, máme částečně problémy s aprobovaností. Výuka stěžejních předmětů (český jazyk, matematika, cizí jazyky) je učena aprobovaně. Ve vztahu k žákům se škola jeví jako škola rodinného typu. Podle názoru rodičů má škola poměrně dobrou pověst a naší snahou je a bude ji i nadále udržet.

FLORBAL PŘI ŠKOLE

Oddíl florbalu při ZŠ Besednice byl založen zhruba před 6 lety. Na počátku činnosti oddílu stála a první krůčky se žáky na tomto poli podnikla tragicky zesnulá p. uč. Jana Toncarová. Ta přišla za vedením školy s návrhem založit oddíl pro nás tehdy neznámého sportu – florbalu. U vedení školy našla velkou podporu a činnost oddílu mohla být zahájena.

Ze skromných začátků (nebylo vybavení, zkušenosti, malá tělocvična) se postupem let oddíl vypracoval mezi baštu žákovského florbalu v Jihočeském kraji a kraji Vysočina. Počet členů oddílu se utěšeně rozrůstal. K družstvu mladších žáků přibývalo i družstvo starších žáků, do činnosti se zapojovala i děvčata a florbalem postupně žila celá škola.

Byli jsme velmi potěšeni, že vedle takových měst jako Tábor, České Budějovice, Jihlava, Pelhřimov, Strakonice, Příbram se na florbalové mapě objevilo i jméno naší obce, což bylo pro někoho velké překvapení.

O tom, že jsme vstoupili do povědomí florbalové veřejnosti svědčí i to, že nám chodí pozvánky na turnaje po celé republice, což je velká

propagace školy i obce. Přes počáteční slabší výsledky jsme se postupně zlepšovali tak, že v sezoně 2007/2008 jsme se v obou kategoriích propracovali mezi špičku v kraji.

V této sezoně dosáhl náš oddíl největšího úspěchu. Družstvo mladších žáků suverénně vyhrálo svou soutěž – Jihočeskou divizi ligy mladších žáků a obdrželo pohár pro vítěze.

Stejně výborného výsledku dosáhlo i družstvo starších žáků, které svou soutěž – Ligu starších žáků Jihočeského kraje a kraje Vysočina suverénně vyhrálo s impozantní bilancí 15 výher a 1 remízy. Tímto vítězstvím v soutěži si vybojovalo účast na 1 kole žakovského mistrovství ČR v Plzni, kde v konkurenci družstev z Prahy, Ústí nad Labem, Hradce Králové, Karlových Varů a jiných velkých měst vybojovalo velmi dobré umístění, které však na po-

stup do finále nestačilo. I přesto jenom účast na tomto turnaji byla pro nás velkým úspěchem. Alespoň několik jmen žáků, kteří se o tento úspěch zasloužili – Josef Čabela, Milan Zimmermann, Petr Žáček, Radek Řežab, Lukáš Froněk, Stanislav Šálek a další. V této sezoně bylo pro oddíl i velkým vyznamenáním, že 5 mladších žáků a 5 starších žáků bylo vybráno reprezentovat Jihočeský kraj.

Velkým oceněním naší práce bylo rovněž to, že žáci Radek Řežab, Josef Čabela, Petr Žáček byli vybráni na Olympiádu mládeže, kde reprezentovali Jihočeský kraj, stejně tak v další sezoně i Lukáš Froněk a Stanislav Šálek.

Za všemi těmito úspěchy stojí obětavá práce pana Ladislava Froňka, který byl duší oddílu a bez jeho obětavosti a kladného vztahu k dětem by bylo téměř nemožné udržet oddíl v činnosti, což se ukazuje v dnešní době, kdy po jeho skončení ve vedení družstev, se družstvo starších žáků rozpadlo a nenašel se vedoucí z řad rodičů, který by se ve svém volném čase dětem věnoval jako pan Froněk, za což mu patří velký dík. Rovněž jsme narazili na velký nezájem ze strany žáků obětovat neděle pro florbal.

Na tomto místě bych chtěl poděkovat i OÚ městyse Besednice za finanční podporu pro činnost našeho oddílu. Finanční zatížení je značné vzhledem k tomu, že turnaje se musí hrát v regulérních a předepsaných halách. Stejně tak cestovné na turnaje je značná položka v našem rozpočtu. Oddílové příspěvky, které od žáků vybíráme, ani zdaleka tyto náklady nepokryjí.

Velký dík patří i některým rodičům, kteří obětavě ve svém volném čase žáky na turnaje dopravují vlastními auty na vlastní náklady a tím finanční prostředky šetří. Škoda jen, že někteří rodiče stojí stranou.

V současné době má oddíl družstvo mladších žáků, které vede velice obětavě p. Petr Hosenseidl, za což mu patří rovněž velký dík. Po organizační stránce se o družstvo starají pí. Miroslava Kratochvílová a p. Josef Kerner.

V letošním roce nám velkou radost udělalo i družstvo žákyň 8. a 9. třídy, které vyhrálo okresní kolo soutěže škol ve florbale a v krajském finále v Sezimově Ústí obsadilo 2. místo, když jen o pověstný chloupek unikl tomuto družstvu postup na celostátní finále do Prahy. Velmi dobře reprezentovali i starší žáci, kteří rovněž vyhráli okresní kolo a v krajském finále obsadili 7. místo.

Tímto článkem jsem chtěl připomenout, že i v malé obci jako je naše se dá dělat žakovský sport na velmi dobré regionální úrovni. Jsou k tomu však třeba zapálení lidé, kteří jsou ochotni se ve svém volném čase věnovat dětem, a zapálené děti.

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA

Již od roku 2004 působí jedna z poboček Základní umělecké školy Trhové Sviny také v Besednici. Za dětmi dojíždí učitelé hudebního oboru, kteří vyučují hře na klavír, zobcovou flétnu a kytaru, hudební nauce a sborovému zpěvu, při němž děti rozvíjejí své intonační a interpretační schopnosti. Hudební obor mohou navštěvovat nadané děti již od pěti let. Doprovod rodičů a jejich účast v hodině je výraznou pomocí při výuce. Ta probíhá dle schválených Učebních plánů a osnov MŠMT, které umožňují starším žákům hru v souboru, orchestru nebo výuku komorní hry.

Na počátku navštěvovalo ZUŠ v Besednici 19 žáků; počet postupně narůstá a v roce 2010 se zde, podle Věry Kuthanové, ředitelky ZUŠ, učí 24 dětí. Tento počet svědčí o kulturnosti občanů a zodpovědnosti za budoucnost obce, neboť jen vzdělaní lidé s kulturním rozhledem dokáží dobře užívat a spravovat věci veřejné i vést kvalitní a hodnotný život. Výuka hry na nástroj vyžaduje kromě talentu rovněž takové vlastnosti, jako je pečlivost, poctivost a vytrvalost. A ty jsou soustavným studiem u dětí pěstovány.

Vedle své hlavní činnosti organizuje ZUŠ další akce, které by měly přinést užitek dětem v Besednici. Jmenujme například celostátní soutěž Novohradská flétna, jejímž cílem je umožnit dětem porovnat úroveň výuky, motivovat je k lepším výsledkům a navázat spolupráci na poli hudby. Na podzim 2009 se uskutečnil šestý ročník Přehlídky komorních souborů v Trhových Svinech a Nových Hradech a také Mezinárodní letní hudební kurzy hry na smyčcové nástroje jsou určeny pokročilým i mladším začátečníkům v doprovodu rodičů. Proběhnou v srpnu 2010 v Nových Hradech již počtvrté. Děti z blízkého okolí mohou dojíždět, ostatní jsou ubytováni v penzionech v Nových Hradech.

Zajímavým zpestřením naší výuky je i nabídka koncertů Kruhu přátel hudby při ZUŠ v Trhových Svinech, na něž mají všechny děti vstup zdarma. Doprava na koncerty do kulturního domu a zpět je zajištěna zvláštním autobusem. Snažíme se seznamovat mládež s vynikajícími umělci, kvalitní živou hudbou i učit zásadám společenského chování.

KNIHOVNA

Veřejná knihovna v Besednici byla slavnostně otevřena na počátku roku 1923. Malý počet knih k půjčování byl překlenut výhodným nákupem knih od Národní jednoty Pošumavské a i tím, že městyse se zavázal ke krytí provozu knihovny. Byla vytvořena knihovní rada a prvním knihovníkem se stal Bohumil Malý. Současná knihovnice Hana Hubená je zde od roku 1972, které od roku 2004 pomáhá Libuše Vontorová.

Knihovna byla vždy v budově radnice, v období let 1985 až 1990 byla její činnost pro rekonstrukci budovy omezena. V létě 2004 byla knihovna přemístěna do přízemí nového domu čp. 94 a tím byl získán i bezbarierový přístup do knihovny. První počítač pro knihovnu byl pořízen v roce 2001 a od té doby dochází nejen k počítačové katalogizaci, ale zejména k veřejně přístupnému internetu. Další dva počítače pro veřejný internet byly přikoupeny v roce 2004. V roce 2006 vyhrála knihovna Besednice soutěže Jihočeská knihovna roku a postoupila do celostátní soutěže, kde knihovně ministerstvo kultury udělilo čestné uznání. V roce 2008 je provedena změna knihovního programu na základě dotace VISK 3 a o rok později byl zaveden webový katalog, který umožňuje listovat v knihovním fondu i čtenáři z jiných knihoven. Knihovna v současné době funguje i jako informační centrum a prodává různé propagační materiály.

Stalo se tradicí pasování prvňáčků na čtenáře, které proběhlo popáté v historii knihovny. Pasovadlem se znakem městyse, tj. kohoutem, povýšíme děti na „čtenáře“. Děti musí prokázat soutěžní formou, že umí číst a mají základní znalosti nejenom o pohádkách. Dostávají osvědčení, přívěšek a další odměny. Další tradicí je zapojení do celostátní akce „Noc s Andersenem“. Do knihovny jsou každý rok vybráni z důvodu omezeného prostoru tři chlapci a tři děvčata z 3. třídy základní školy v Besednici. Na program Noc s Andersenem bývá vědomostní kvíz, malování na kameny, květináčky, vystřihování, putování městysem, ubrouskování, malování vajec, povídání o Andersenovi, čtení jeho po-

hádek a na závěr spaní a sehrání některé Andersenovy pohádky. Jako členky profesního spolku knihovníků a informačních pracovníků se zúčastňujeme společných mítinků, spolupřádáme různé kulturní akce se spolkem Vltavín a pořádáme besedy pro ženy.

SBOR PRO OBČANSKÉ ZÁLEŽITOSTI

Sbor pro občanské záležitosti byl založen v Besednici na začátku 70. let minulého století. První předsedkyní byla paní Hana Víšková, učitelka ZŠ a po ní paní Marie Kozlová, bývalá ředitelka místní Základní školy. Členkami byly: Blanka Trajerová, Alena Kožantová, Milena Doubravská. Později se Sbor obměnil, první dvě členky odešly a předsedkyní se stala Milena Doubravská. A nastoupily nové členky – Marie Špulková, Hana Kozlová, Zdeňka Papoušková, Milada Šafránková, Hana Křemeňáková a Danuše Šimková. Jak jde rok jsou i směřovány jednotlivé akce.

Leden	vítání občánků do života
Únor	zápis dětí do 1. třídy
Březen	Den učitelů – předání květin s poděkováním za práci
Duben	vítání občánků do života, je-li nabídka divadelní představení pro děti ZŠ a MŠ každoroční zájezd seniorů za krásami naší vlasti
Červen	Den dětí – každoročně se pořádá akce Pohádkový les ve spolupráci se spolkem Vltavín, účast bývá kolem 120 dětí ukončení školního roku – rozloučení s žáky 9. třídy
Červenec	návštěvy seniorů v domovech důchodců
Září	vítání prvňáčků, zahájení školního roku
Říjen	vítání občánků do života zájezd do Prahy na muzikál
Prosinec	beseda s důchodci vánoční dárky důchodcům starším 79 let a více před vánoce návštěva občanů, kterým v roce odešel partner

Během celého roku se provádějí návštěvy manželských dvojic u příležitosti zlaté, rubínové a smaragdové svatby. Členky Sboru navštěvují občany, kteří dosáhli 60, 65, 70 a více let s přáním a dárkem. SPOZ přispívá během roku při vítání občánků částkou 3 000 Kč pro dítě a pamětní knihou. U příležitosti svatby částkou 5 000 Kč, má-li jeden ze snoubenců trvalý pobyt v obci. Na akcích pro děti Sbor zakupuje odměny ve formě knih a sladkostí. Dále SPOZ přispívá finančně i místním organizacím které dělají akce pro děti. Na akci Pohádkový les obdrží děti na každém stanovišti malý dárek. Po ukončení bývá pohádkové divadelní představení. SPOZ přispívá i seniorům na zájezd.

KULTURNÍ A ZÁBAVNÍ SPOLEK VLTAVÍN

Po celá dlouhá léta od roku 1948 organizovala kulturní a osvětovou činnost v Besednici Školská a kulturní komise MNV. V menší míře společenské a zábavné akce organizovaly i některé složky Národní fronty. Rovněž po roce 1989 zůstala zachována tentokrát už jen kulturní komise, která pod vedením Jana Hubeného organizovala akce, které měly v Besednici svou tradici, jako Den Matek, Den dětí, dětské karnevaly, Mikulášskou nadílku, taneční zábavy. V roce 1995 připravoval starosta obce Jaroslav Klein ve spolupráci s kulturní komisí oslavy 600. výročí vzniku obce, které měly proběhnout na podzim v roce 1996. Jejich součástí měla být i přehlídka heligonkářů, která měla v Besednici rovněž dlouholetou tradici. Její organizace nebyla dost dobře možná bez určité finanční hotovosti, kterou ale kulturní komise neměla. Bylo možné získat dotaci od Krajského úřadu, o tu ovšem nemohla požádat kulturní komise nýbrž jen občanské sdružení. Iniciativou starosty Kleina a předsedy kulturní komise Hubeného bylo proto založeno občanské sdružení „Kulturní a zábavní spolek Vltavín“. Zakládajícími členy byly členové tehdejší kulturní komise – předsedou spolku se stal Jan Hubený. Spolek pokračoval v akcích bývalé kulturní komise. Počet jeho členů se postupně zvyšoval až na 18. Ve své činnosti navíc začal organizovat společenské a zábavné soutěže pro mládež i dospělé. Od roku 2002 se vedení spolku ujala Marie Brunová, která do činnosti spolku zařadila další akce, takže po stránce množství kulturních akcí, které spolek Vltavín pořádá převyšuje obec Besednice mnohá daleko větší místa v okolí. Namátkou jmenujeme: maškarní ples, maškarní diskotéka pro děti, Pálení čarodějnic, rozloučení s prázdninami, vzdělávací besedy (pro řidiče, pro příznivce divadla, pro zahrádkáře apod.), přehlídka heligonkářů, mikulášská nadílka s diskotékou, výstavy obrázků dětí, rozsvícení vánočního stromu a Živý Betlém. Dle nabídky divadelních představení organizuje spolek zájezdy do divadel.

Na dalších akcích spolek spolupracuje s TJ Sokol a Sborem pro občanské záležitosti – Pohádkový les, pochod k rozhledně. Součástí spolku Vltavín je i divadelní soubor ochotníků „V Brance“. Název „V Brance“ vznikl proto, že první divadelní představení se konalo ve fotbalové brance. V této souvislosti bychom se měli zmínit i o tradici spolku divadelních ochotníků Tyl v Besednici na nějž spolek „V Brance“ navazuje. Spolek divadelních ochotníků Tyl v Besednici byl založen roku 1938. Největší podíl na jeho založení a činnosti měl vedoucí konzumního družstva Rovnost v Besednici Jan Mejda. Spolek pod režijním vedením Jana Mejdy sehrál celou řadu divadelních her, jimiž zejména po dobu 2. světové války posiloval v divácích tradice českého národního života a češtví vůbec. Škoda jen, že činnost spolku zanikla v roce 1945

**SPOLEK DIVADEL OCHOTNÍKŮ
„TYL“ V BESEDNICI**

**Květná neděle 29. března 1942
8 hod. večer - Sál p. J. Smolika**

HRA NÁRODNÍHO DIVADLA V PRAZE.
VACLAV ŠTECH:

Třetí zvonění

Veselohra o 3 jednáních. — Režie a scéna: J. Mejda.

Sadilek, purkmistr.	J. Hubený
Šozna, jeho manželka	T. Charvátová
Růženka, jejíž dcera	A. Bertlová
Pí. Kváčková	M. Sýkorová
JUDr. Hudec	J. Mejda
Hřivadiňský	J. Smolík
Kaštyl	K. Friš
Pila	K. Veselý ml.
Kojka, policejní revízor	L. Lokoc
Bábi, kuchařka p. Kváčkové	M. Papoušková
Služka u purkmistrů	M. Cebová
Posel telegrafního úřadu	Vl. Pina

Místo děje: Městečko Nekily od osmé do půl dvanácté hodiny před polednem.

s odchodem Jana Mejdy z Besednice. Přečtete si nyní vzpomínky p. Albíny Kalašové roz. Bertlové, jediné žijící členky spolku. Paní Kalašové je téměř 84 let a z jejích vzpomínek je cítit, jak ráda se činnosti spolku věnovala a jak spolek ulehčoval lidem těžké doby válečné. Dochovaly se rovněž 4 věstníky spolku divadelních ochotníků Tyl, který v současné době spravuje spolek Vltavín.

„Dostává se mi po dlouhé době možnosti prohlížet album fotografií z tehdejšího spolku divadelních ochotníků v Besednici. Je to hezká vzpomínka po tolika letech. Vždyť jsem tam i já účinkovala. Byla to hra: Na Milčickej rychtě, Třetí zvonění, Její pastorkyňa. Horší je to už s mojí pamětí, vždyť to bylo v roce 1942. Nyní já jako Kalašová a tehdy jako účinkující Bertlová A. jsem již ve věku 83 roků a tehdy 16 roků, tedy si už vše dobře nevybavím. Ovšem bylo to v té válečné době opravdu zábavné. Tento spolek byl pod vedením režiséra Jana Mejdy (vedoucí obchodu tehdy Rovnost). Věnoval tomuto ochotnickému divadlu spoustu času. Herecké obsazení bylo také dobré. Vzpomínám nejvíce na účinkující: Hubená M., Hubený J., Charvátová A., Smolík Josef, Novák St., Klíčovná A., Sýkorová M., Veselý Karel. Víím, že ze strany diváků zazněla vždy slova „bylo to hezké, děláte to dobře.“ Divadelní sál byl v tehdejší hostinci „U Smolíků“. Nyní však je pro mne smutnější to, že při pohledu na fotografie zjišťuji, že už nikdo z nich není mezi živými. Jsem tedy ráda, že alespoň pohledem na fotkách jsem zavzpomínala na moje mládí a milou společnost.“

Ochotnické divadlo má v Besednici dlouholetou tradici, fungovalo nejvíce během 2. světové války. Poslední hra byla sehrána besednickými ochotníky v roce 1954. Činnost ochotnického souboru byla obnovena v roce 2003, vedoucím souboru byl Jiří Anderle. Od té doby spolupracuje se spolkem Vltavín při akcích, které se v Besednici pořádají. Poprvé se soubor představil s pohádkou „O stříbrné růži“, která měla premiéru v roce 2004. 23. 12. 2005 se soubor představil spolu s dětmi ze ZŠ při Živém Betlému. 8. 4. 2006 měla premiéru hra „Hrobař a kmotříčka Smrt“ se kterou se soubor účastnil Krajské postupové přehlídky amatérských divadel v Trhových Svinech.

Od roku 2007 vede soubor Hana Červinková, bývalá herečka Horáckého divadla v Jihlavě, která předává své bohaté zkušenosti členkám souboru. Od téhož roku se v Besednici slavnostně rozsvěcuje vánoční strom v parku před radnicí u kapličky sv. Jana Nepomuckého. Program na rozsvícení vánočního stromu stejně jako Živý Betlém, který se již stal v Besednici tradicí a neodmyslitelně patří k předvečeru Štědrého dne, připravuje ochotnický soubor spolu s dětmi ze základní školy. Protože v ochotnickém souboru jsou hlavně ženy a dívky, tak samozřejmě nesmí chybět při další pořádané akci, kterou je Pálení čarodějnic. Spolu s dětmi připravují program a soutěže.

Mimo tyto činnosti ochotnický soubor nastudoval pro malé i velké diváky pohádku Ferda Mravenec. S velkým úspěchem ji hrál na koupališti pro besednické diváky. S pohádkou udělal radost i divákům v okolních obcích. Největší úspěch i největší počet diváků měla pohádka v Mateřském centru v Českých Budějovicích. Scénické čtení hry F. G. Lorcy „Dům Bernardy Alby“ mělo premiéru v tomto roce. Další pohádkou, kterou soubor připravuje, bude pokračování Ferdý Mravence – tentokrát bude v hlavní roli „Brouk Pytlík“. Spolu s dětmi ze základní školy se soubor zúčastňuje také recitací při adventních koncertech v Kapli Betlémské.

ŠACHY

Další součástí spolku Vltavín je i šachový oddíl Vltavín Besednice, který se stal součástí spolku v roce 2005 a svou činností tak navázal na šachový oddíl TJ Sokol Besednice, který zanikl po roce 1990, když skončily okresní šachové soutěže. V současné době má oddíl 9 členů z nichž z Besednice je 6 a 3 členové z Trhových Svinů. Nejmladší šachista je 10letý Libor Šimůnek, který svým talentem se plně vyrovná dospělým šachistům. Po vzniku oddílu a registraci u Šachové svazu ČR se oddíl přihlásil do 3. divize, kde např. v loňském ročníku skončil na 4. místě z 9 účastníků. Kromě této soutěže pořádá oddíl každoročně silvestrovský a velikonoční šachový turnaj pro vlastní i cizí hráče. Nejlepším šachistou je Václav Šafránek, který v loňském přeboru amatérských hráčů Evropy skončil na 21. místě ze 110. Šachový oddíl vede Jan Hubený, po stránce trenérské má významný vliv na činnost oddílu p. Korčák z Trhových Svinů. Pokud je oddíl pozván, zúčastňuje se i jiných šachových turnajů a většinou končí ve středu výsledkové tabulky.

SETKÁNÍ HELIGONKÁŘŮ

Heligonka je oblíbeným hudebním nástrojem, který dokáže „udělat“ i udržet dobrou náladu v každé společnosti. Má jiné osobité ladění, takže její sytý tón ji na první poslech odlišuje od ostatních harmonik. Také vyžaduje „jinou“, daleko obtížnější techniku hry. První Setkání heligonkářů se konalo v Českém Krumlově v roce 1979, kde se o rok později konalo i Setkání druhé. Od roku 1981 se Setkání konají v Besednici, a to u příležitosti vzpomínky na zedníky, kteří zahynuli 9. 10. 1928 v troskách rozestavěného domu v Praze Na Poříčí. Mezi těmito dělníky byli i lidoví muzikanti – heligonkáři, kterým heligonka zpestřovala odpočinek po celodenní namáhavé práci. Heligonka bývá také někdy označována jako „zednické piáno“.

U zrodu těchto Setkání byli Karel Císař, Jan Komenda a Miloslav Šetka. Počet účastníků se od 1. ročníku, kdy jich bylo asi 20, rozrostl na 51 v 8. ročníku, kdy byl i největší počet diváků – 700. Nejvíce heligonkářů přijíždělo z Jihočeského kraje, ale jezdili také heligonkáři z Prahy a jiných míst naší republiky.

V prvních jedenácti ročnících, do roku 1989, byl program Přehlídky celodenní. V dopoledních předehrách bylo vybráno formou divácké ankety 15 heligonkářů, kteří diváky nejvíce zaujali, a ti pak vystoupili v odpoledním galakonzertu. Moderátorem prvních Setkání heligonkářů byl Jan Borkovec, poté Setkání moderoval František Hosnedl a od roku 1986 ing. Stanislav Kahuda. V letech 1990, 1993 – 1994 se Setkání heligonkářů nekonala. V letech 1991 – 1992 uspořádali Setkání heligonkářů František Dvořák, Jaroslav Klein a ing. Jan Stašek. V roce 1995 byla tradice Setkání heligonkářů v Besednici znovu obnovena a Setkání heligonkářů proběhlo v rámci oslav 600. výročí založení obce Besednice.

Od roku 1996, kdy se konal 15. ročník, bylo Setkání heligonkářů spojeno s oslavou staročeského Havelského posvícení. Vystoupilo celkem 19 účinkujících, z toho dva heligonkáři z Rakouského Trefflingu. Konala se i divácká soutěž. Nejvíce hlasů od diváků získalo trio VORAŘI – Karel Císař, Václav Janovský a Jan Komenda. 2. místo získal Pavel Vokůrka a 3. místo manželé Marie a Pavel Fišerovi z Prahy. Moderátorem přehlídky byl herec Jihočeského divadla v Českých Budějovicích Petr Červinka. V úvodu Setkání heligonkářů v roce 1997 vystoupil se svým

programem soubor Doudleban ze Straňan. Uspořádána byla i divácká anketa: 1. místo Vojtěch Kohout, 2. místo Jan Komenda, 3. místo Petr Ferenczi. Přehlídku moderoval ing. Stanislav Kahuda, který moderuje Setkání heligonkářů až doposud.

V úvodu 18. ročníku v roce 1998 položili společně heligonkáři a zástupci vedení obce kytici k pomníku Poříčské katastrofy na místním hřbitově. Toto Setkání poznamenala smutná událost. Po úvodním vystoupení tria Voraři postihla člena tohoto tria pana Václava Janovského srdeční příhoda, které i přes rychlý zásah dvou týmů zdravotníků podlehl. Po této příhodě bylo nutné rozhodnout, zda v programu pokračovat, nebo setkání ukončit. Většina účinkujících rozhodla hrát dál na počest kamaráda – heligonkáře. Setkání navštívili také zástupci firmy Bohemia Musico a. s. Hořovice – výrobci harmonik, kteří uspořádali výstavu těchto hudebních nástrojů.

Jubilejní 20. ročník Setkání heligonkářů konaný v roce 2001 byl spojen s oslavami 50. výročí otevření Základní školy v Besednici. Slavnostně vyzdobená budova základní školy přivítala během dopoledne řadu bývalých i současných žáků a pedagogů. Na školní akademii byl přítomen i hejtman Jihočeského kraje Jan Zahradník. Během přehlídky vystoupilo 32 heligonkářů, z toho dva hosté z Rakouska. Od roku 2003 probíhají Setkání heligonkářů pod záštitou 1. náměstka hejtmána Jihočeského kraje ing. arch. Robina Schinka. Během přehlídek vystupuje 25 až 28 heligonkářů. Počet zájemců o vystoupení se zvyšuje, ale časové možnosti přehlídky nám nedovolují pozvat více účastníků. 9. října 2010 proběhne již XXIX. ročník Přehlídky heligonkářů.

SOKOL

Mezi oběma světovými válkami existovaly v Besednici tři tělovýchovné spolky. Nejpočetnější byl Sokol, který svá cvičení prováděl v hostinci „U Kavalírů“. Dále v Besednici cvičila v hostinci „U Smolíků“ Dělnická tělovýchovná jednota a v hostinci „U Kelbů“ cvičil křesťanský Orel. Po roce 1945 zde zůstal jen Sokol. V roce 1952 byla „zprovozněna“ místní tělocvična, ve které probíhalo cvičení. Žákovské oddíly základní tělesné výchovy vedli převážně učitelé z místní školy.

Pravý rozmach tělovýchovy a sportu však nastal teprve s příchodem místního rodáka, učitele Vladimíra Tomka v roce 1954. Vytvořil výbor tělovýchovné jednoty Sokol s předsedou Janem Hubeným a členy výboru byli Jaroslav Klein st., Vladimír Kraus, Jan Hubený ml., Jiří Trajer a Marie Draxlerová.

U místní základní školy byl vybudován antukový kurt, který byl jeden z prvních v Jihočeském kraji. Kromě oddílů základní tělesné výchovy začal pracovat i oddíl odbíjené mužů, který pořádal turnaje. Pod kostelem patřilo Sokolu 30 metrů dlouhé hřiště na kopanou a později se tam hrál i volejbal. Hřiště mělo sklon a místy „vykukovala“ i skála. V roce 1955 začali členové Sokola s rozšiřováním a hlavně rovnáním tohoto hřiště. Současně se stavěla zděná chata, která byla dokončena v roce 1956.

Výstavba dvou volejbalových hřišť pak až v roce 1976(?) Největší problém byl s vylámaním skály a s přemístěním velkého objemu této skály a zeminy tak, aby vznikla potřebná rovná plocha. Volejbal se tam hrál jen několik let. Jedno hřiště zarostlo křovím a druhé bylo přeměněno na tenisový kurt, oploceno a náležitě vybaveno. Je stále v provozu.

V druhé polovině padesátých let 20. století se hodně mluvilo o Besednickém Sokole kvůli žákovskému fotbalu a odbíjené mladších dorostenek. Oba oddíly pracovali při základní škole, ale hrály pod TJ Sokol, který jejich činnost také financoval. Trenérem obou oddílů byl Vladimír Tomek. Velkých úspěchů dosahovaly především mladší dorostenky v odbíjené, když byly v letech 1956, 1959, 1960 a 1961 přebornicemi Jihočeského kraje. V těchto letech hrály kvalifikace o postup do republikového finále v Malé Skále, v Písku, v Děčíně, Opavě a Nitře. Mladí fotbalisté byli i přeborníky okresu. S odchodem učitele Tomka činnost oddílů zanikla.

Hřiště za školou bylo v polovině sedmdesátých let srovnáno a odstraněn velký sklon ke škole i nerovný povrch. Přebytná zemina byla použita na stavbu hráze místního koupaliště. V následujícím období v TJ Sokol Besednice byly činné žákovské, ženské a mužské oddíly základní

tělesné výchovy převážně pod vedením učitelů základní školy, rekreačně se hrál volejbal na hřišti u školy, později pod kostelem a přes zimu v tělocvičně.

Díky Janu Douchovi se dostal do Besednice badminton, který zaujal mládež. Oddíl badmintonu měl v krajském přeboru mužstvo dospělých, dorostu a žáků a další čtyři družstva hrála okresní přebor, což ukazuje, že badminton v Besednici měl opravdu masovou základnu. Konec oddílu nastal v roce 1990 po odchodu Jana Douchy.

V roce 1977 založili Jan Hubený a Petr Levý při TJ Sokol Besednice oddíl šachu a v sezóně 1978/1979 poprvé a bez zkušeností hráli okresní přebor pětičlenných družstev. Vedoucím oddílu šachu byl učitel Jan Hubený, který vychovával mladé žáky školy při nepovinném předmětu šachy a nejlepší školáci se

postupně stávali posilou oddílu. V roce 1983 zakoupil TJ Sokol Besednice automobil Škoda 1203, který po půlroční opravě, kterou provedli členové TJ Sokol, sloužilo oddílům badmintonu a šachu k dopravě na zápasy a turnaje.

V roce 2005 byl v Besednici uspořádán Velikonoční turnaj dvaceti šachistů a od sezóny 2005/2006 hrála Besednice třetí šachovou divizi. Asi největší úspěch besednického šachu zaznamenal v červenci 2008 Václav Šafránek, který hrál v Pardubicích na mistrovství Evropy v rapid šachu a mezi 107 hráči z deseti zemí obsadil Václav Šafránek 23. místo. Od roku 2005 se však šach v Besednici nehraje pod hlavičkou TJ Sokol, ale pod spolkem Vltavín Besednice. Oddíl se schází každou neděli ve formance místní restaurace.

Od roku 2005 opět pořádá TJ Sokol Besednice v polovině srpna volejbalový turnaj smíšených dvojic, kterých se účastní v průměru deset smíšených dvojic Besedňáků. Začíná se vždy dopoledne a odpoledne se hraje „plážový volejbal“, který končí až večer za tmy. V letech 2006 a 2009 Sokol pořádá „Hry na sněhu.“ V letech 2007 a 2008 chyběl dostatek sněhu. Od roku 2007 vždy v předposlední neděli v červnu se koná „Pochod na rozhlednu“ pro děti i pro dospělé a každý rok se zúčastní kolem 30 dětí s rodiči. První sobotu v září od roku 2007 pořádá TJ Sokol Besednice „Pětiboj v gumovkách.“ Jedná o kuriózní sportovní soutěž a také „startovné“ je kuriózní. Každý soutěžící musí přinést něco upečeného, uvařeného – prostě něco k jídlu. Každým rokem se počet startujících zvyšuje a v roce 2009 bylo již 22 odvážných. Od roku 2005 vždy v říjnu je pořádána „Drakiáda“, kde mimo pouštění draků mohou děti plnit různé sportovní a zábavné disciplíny. V říjnu 2009 byly poprvé uspořádány „Dopravní hry“, které se však od roku 2010 přesunou na duben. TJ Sokol Besednice se také stará o tenisové hřiště pod kostelem a zájemci si mohou zahrát za symbolickou cenu 30 korun za hodinu. A nesmím zapomenout, že každou středu večer se v tělocvičně hraje volejbal.

SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Je známo, že v roce 1808 vyhořela v Besednici stavení od čísla popisného 39 až po číslo popisné 61, v roce 1811 hořelo v domech 21 až 33 a v roce 1832 vyhořelo 29 obydlí, dobytek, obilí a uhořela Kateřina Drozdová. Celková škoda byla stanovena na neuvěřitelných 30 876 zlatých. Lidé se požárům bránili, ale nebyly cvičení a nebylo hasičích přístrojů. Proto se 7. května 1883 sešli občané ke společné schůzi, a založili Sbor dobrovolných hasičů v Besednici. Dějiny požární ochrany okresu Český Krumlov uvádějí založení hasičských sborů až 12. května 1883. Rozdíl pěti dnů příkládám poště.

Heslem sboru při založení bylo: „Všichni za jednoho, jeden za všechny! Sobě ke cti, vlasti k oslavě, bližnímu k ochraně.“ V té době sbor hasičů budil nejen národní podvědomí, ale byl také jediným kulturním spolkem v Besednici. První stanovy sboru byly uznány výnosem zemské správy politické ze dne 27. října 1883 pod číslem 23 602 a další ze dne 14. listopadu 1911 pod číslem 8A4710. V roce 1883, 22. srpna, se sešli zástupci sborů Trhové Sviny, Plav, Besednice, Velešín, Kamenný Újezd, Křemže, Ledenice a výsledkem jednání bylo založení První české hasičské župy se sídlem ve Velešíně.

Na činnost a materiál nově založeného Sboru dobrovolných hasičů v Besednici se vybralo celkem 305 zlatých a přispěl mimo jiné i císař Pán, hrabě Buquoy, okres Trhové Sviny, obce Besednice a Nesměň, farář, banka Slavie i dělníci z Besednice, kteří pracovali ve Štýrsku. U pražské firmy Smekal a syn se zakoupila stříkačka, která byla slavnostně posvěcena již 5. srpna 1883. „Sekyry zhotovil Síkora z Hamru za 38 zl., topůrka Dudáček za 11 zl., žebříky od Vazelky z Č. Krumlova za 20 zl. První použití stříkačky bylo při požáru v Besednici u Kozlů a službu konala až do roku 1896 u 18 požárů.“

V roce 1895 byla zakoupena nová stříkačka za 560 zlatých: „Přivezena a posvěcena byla nová stříkačka 9. února 1896 děkanem Vojtěchem Vlkem. Kmotrou byla Roza Lošková-Douchová z Nesměně, horlivá podporovatelka sboru, která přispěla 100 zlatých na její zakoupení. I tady přispěl císař 50 zlatými a okresní výbor 30 zl., Něchov 10 zl., Nesměň 10 zl., Chlum 10 zl., za což směli Besedničtí přispěti k pomoci při požáru.“

V roce 1895 se hasiči z Besednice zúčastnili svěcení hasičského praporu v Křemži. Z roku 1886 jsem se mimo jiné dozvěděl, že 12. července obecní výbor jednal o hasičích v Besednici a bylo usneseno, že „se písemně vyzvaly sousední obce, aby přispívaly nějakou finanční podporou hasičskému sboru, mají-li tito při vypuknutí požáru v té neb oné obci se stříkačkou a hasičským náčiním působiti.“

Dvacátého pátého srpna 1901 se koná v Besednici sjezd hasičů za účasti 10 sborů. V roce 1906 se stává dobrovolný hasičský sbor součástí župy Budivoj se sídlem v Trhových Svinech. O dva roky později, 12. července 1908, slavili hasiči v Besednici čtvrt století od svého založení „na sadě obecním u Vachlů za účasti hasičů z celého okolí. Za nepřetržitě členství od založení obdrželi od císaře, prostřednictvím dvorního rady Křihovy, medaile a diplomy velitel František Jirkal a hasiči Jan Vach, Josef Španiler a Josef Zeman.“

Prvá světová válka se negativně zapsala do práce besednických hasičů a jak poznamenal kronikář „Velikou mezeru ve vývoji zanechala osudná světová válka, která způsobila všude pokles činnosti.“ Činnost mezi oběma světovými válkami je zaznamenána stručně, až heslovitě: „Sedmnáctého května 1930 umírá starosta hasičského sboru v Besednici a náměstek župy Trocnov Jan František Marek. Jeho pohřbu se zúčastnilo 18 hasičských sborů. Druhého července 1933 se koná slavnost půlstoletí hasičského sboru v Besednici.“ Bohužel, i obecní kronika o tomto výročí a slavnosti mlčí.

V roce 1934 jsou v Besednici dva požáry, při kterých bylo asi málo hadic, a tak bylo zakoupeno 80 metrů nových hadic. „Druhého ledna 1935 byl zřízen ženský sbor a náčelnicí byla zvolena sestra Marie Smolíková. V roce 1936, zakoupil sbor novou motorovou stříkačku značky

MÁRA, na dvou gumových kolech, s možností přívěsu za nákladní auto. V roce 1937 se hasiči z Besednice zúčastnili župního sjezdu v Olešnici a rok 1938 znamenal menší činnost hasičského sboru, protože naše obec sousedila s pohraničním územím. Po 15. březnu 1939 musel na hasičárně viset název Hasičská zbrojnice. Napřed německy, pak česky. Také stříkačka musela být přebarvena. Místo červené barvy barva šedozeleň. Z hasičské zbrojnice byl v roce 1942 odebrán zvon o váze 29 kg, který se vrátil až po skončení druhé světové války v roce 1945. První valná hromada okresní hasičské jednoty v Kaplici po druhé světové válce se konala až 4. května 1947. Hasiči z Besednice i z Malče zde byli zařazeni do prvního „kaplického“ obvodu. První okresní hasičský sjezd se konal 17. srpna 1947 v Kaplici, kde je u Besednice uvedeno 18 mužů, velitel Václav Klein a u Malče 10 mužů a velitel Pavel Holub. Oba hasičské sbory se také zúčastnily „Prvního hasičského dne v Kaplici“, který se konal 17. října 1948.

„Preventivní činnost a požární prohlídkám byla po Únoru 1948 věnována stále větší pozornost. Mezi nejlepšími na okrese byl i Sbor požární ochrany Besednice. Byly prováděny preventivní prohlídky obytných domů, ale i drobných provozů.“ Od roku 1952 zaniká Československý svaz hasičstva, nahrazuje jej Svaz požární ochrany a z hasičů se stávají požárníci. Každoročně byl prováděn Týden požární prevence

a březen byl vyhlášen za Měsíc požární prevence. Většina zpráv uvádí brigádnické hodiny, zapojení v Národní frontě a protipožární hlídky u mlátiček. V roce 1961 byl počet požárníků v Besednici jen 28. V následujícím roce 1962 je uváděno 34 členů, předsedou Smolík. Mimo toho bylo i 9 požárníků v Malči. Během roku 1962 byl jeden zásah u požáru, 5 poplachových cvičení se stříkačkou. „Organizace postrádala zájem mladých lidí o členství.“

Při devadesátém výročí založení hasičů v Besednici byla oslava „za účasti několika sborů z okolních obcí zpestřena soutěží žákovských a dorosteneckých družstev, námětovým cvičením a výstavou hasičích pomůcek a zařízení od prvopočátku.“ V roce 1974 bylo v Besednici 89 požárníků, kteří dokončili výstavbu stožáru na sušení hadic, oplotili areál zbrojnice. „Výjezd k ohni nebyl žádný, pouze bylo nutno uhasit samovznícené brikety v místním pohostinství. Stejně dobře jako hasí žízeň, uhasili požárníci i ty brikety.“

V roce 1975 je uváděno, že „požárníci jsou nejpočetnější složkou v obci, mají asi 90 členů. Družstva dospělých a žáků se zúčastnila okrskové soutěže v Soběnově. S dobrým výsledkem proběhla 2 námětová a 1 poplachové cvičení.“ O rok později, v roce 1976, vyjízďeli ke třem požárům, dostali nový požární vůz Avia a novou stříkačku PS-12. V požárních soutěžích startovala 2 družstva žáků a družstvo mužů.

„Ve výroční den stého výročí založení hasičů v Besednici se shromáždili účastníci před restaurací, byl seřazen průvod, který se odebral nejdříve k památníku padlých, kde byly položeny věnce a předneseny proslovy. Poté se shromáždění odebralo na hřiště u školy, kde byla provedena okresní soutěž spojená s přehlídkou staré i nové požárnícké techniky. Soutěž končila kolem šestnácté hodiny a poté následovala zábava v sále místního pohostinství.“

V roce 1988 mají požárníci v Besednici 90 členů, z toho 11 žen. „Do práce se však zapojuje jen asi třetina členů. Provedli 230 preventivních kontrol v obytných domech, 65 v rekreačních chalupách a 28 chatách. Možná, že i proto již hodně dlouho v Besednici nehořelo. Je jen škoda, že skončila činnost oddílu mladých požárníků, který se staral o doplnění stavu mladší generací.“ V roce 1989 je v obecní kronice zápis, ve kterém se říká, že „požárníky čeká přejmenování na hasiče. Třináctičlenná zásahová jednotka složila zkoušky a požární techniku má v dobrém stavu.“ Čtvrtého dubna 1992 jelo 17 hasičů z Besednice „na přátelskou návštěvu“ k hasičům v Treflingu u Lince a později rakouští hasiči na oplátku přijeli do Besednice. Druhý zájezd hasičů z Besednice do Rakouska vedl do hasičského muzea ve Svatém Floriánu. Při oslavě 110. výročí založení hasičů v Besednici v roce 1993 „proběhly na hřišti hasičské závody.“ V roce 1995 je starostou hasičů v Besednici František Kříha, místostarostou František Dvořák a velitelem Jan Kyslík.

V roce 1996 „pod vedením Jany Ratajové a Danuše Síkorové začal po dlouhé době pracovat oddíl mladých hasičů. Každé úterý se scházejí, trénují na soutěže, na kterých musí prokázat znalosti ze zdravotvědy, topografie a ovládat štafetu a hasičský útok. Uspěli na soutěžích v Soběnově, Kaplici i Velešíně. Mimo pravidelnou činnost si v sobotu vyšlápli na Kohout. Dospělí jsou na tom hůře, hlavně zaostává fyzická kondice. Ocenění dostal za 40 let u sboru L. Vranovský, za 30 let K. Hubený st. a za 20. let R. Slámka st.“ V roce 1997 se hasiči rozrostli o družstvo nejmladších žáků, muži uspořádali v Besednici hasičskou soutěž za účasti 9 družstev. Zásahové družstvo 19. ledna 1998 zasahovalo při požáru chaty u Pořešína a 17. října 1998 bylo v Besednici okresní kolo soutěže mladých požárníků Plamen.

Osmého května 2003 byla oslava 120. výročí založení dobrovolných hasičů v Besednici. Mladí hasiči stále ještě vzpomínají na zimní, únorové stanování u rybářské chaty ve Skalinách. Poslední oslava hasičů bylo 125. výročí založení v roce 2008. „Při slavnostním nástupu před hospodou shrnul historii sboru Evžen Komárek a ocenění se dočkalo 6 zasloužilých členů. Starou funkční stříkačku předvedli soběnovští a smrhovští hasiči v bílých uniformách a naleštěných přilbách. Na oslavu přijeli i hasiči z Netřebic, Pořešína, Nesměně a Rozpoutí. Soutěžilo se v rychlosti smotávání hadice a v přesnosti zásahu na terč. Kdo měl zájem, mohl se nechat vyzvednout hasičskou plošinou do výše dvaceti metrů. Dechová kapela hrála i na večerní zábavě.“

V současné době mají hasiči v Besednici 55 členů nad 18 let a 29 členů do 18 let. Nejmladšímu členovi jsou 4 roky a nejstaršímu členovi je 74 let. Děti od 4 let do 18 let soutěží v kategoriích přípravek, mladší žáci, starší žáci a po delší době i dorost. Každý měsíc se účastní aspoň jedné soutěže. Dospělí se každý rok účastní okrskové a okresní soutěže a každý rok v první polovině ledna pořádají ples a masopustní kolo.

„Děti mají výborné výsledky, a tak jsou i po právu odměňovány. S dětmi jezdíme přes léto na různé akce. Na začátku léta k našim kamarádům z Brlohu, kteří pořádají každý rok setkání mládeže z Čech, Moravy, a kam také jezdí hasiči z Rakouska. Užíváme si tu spoustu legrace při soutěžích. V polovině prázdnin jsme každý rok jezdili na Lipno na tábor, tato tradice trvala osm let a v roce 2006 jsme tuto tradici porušili a jeli jsme vodu. Trasu z Vyššího Brodu do Českých Budějovic jsme zvládli během pěti dnů a ještě si užili spousty legrace. V zimě si užíváme sněhu na víkendovém pobytu na chatě v Děkanských Skalínách. Cvičíme celý rok, když počasí přeje, tak jsme od jara do podzimu venku a přes zimu jsme v tělocvičně místní základní školy.“

MYSLIVCI

V lesích v okolí Besednice od 17. století lovil Buquoy. Po vzniku Československa a zemědělské reformě byla oddělena od šlechtických pozemků část honitby, která přešla do vlastnictví obce nebo soukromníků. Městys Besednice pronajímal honitbu v konkurzu, který vyhrál místní občan Václav Kelbl a po něm Václav Klein. Během druhé světové války byla zmenšená honitba pronajata řídicímu učiteli Leibingerovi z Českých Budějovic a jižní část honitby připadla do fašistického Německa. Státní hranice v té době probíhala dnešním Rozhraním přes Rachoč na Buda.

Po druhé světové válce bylo rozhodnuto, „aby myslivost byla zpřístupněna každému způsobilému občanu“, což realizoval nový myslivecký zákon. Založení první myslivecké společnosti v Besednici bylo schváleno 17. srpna 1949. Prvním předsedou byl František Sýkora, hospodářem Václav Papoušek, společnost měla 19 členů a velikost honitby byla 900 hektarů. V roce 1962 byl k honitbě připojen katastr Malče, Tehdy měla společnost název Myslivecké sdružení se sídlem v Besednici s výměrou 2 091 hektarů.

K další významné změně došlo až po roce 1989, kdy postupně docházelo k narovnání vlastnických vztahů a zemědělská a lesní půda byla vrácena původním majitelům, a tak 13. září 1992 byla v Besednici založeno honební společenstvo. Honitbu vytvořilo 61 soukromých vlastníků půdy, Společná lesní správa obcí Trhové Sviny a Besednice i Lesní závod Kaplice. Myslivecké sdružení Besednice mělo 9 členů, výměru 2 119 hektarů a předsedou byl zvolen František Dvořák.

Současné myslivecké sdružení má 32 členů a hospodaří na výměře 2 119 hektarů na základě stanov a provozního řádu. Posláním Mysliveckého sdružení Besednice je zachování a ochrana přírody a v ní volně žijící zvěře a myslivost, která je systematicky propojenou řadou činností na úseku chovu a ochrany zvěře včetně jejího pravidelného příkrmování v době nouze, lovu predátorů (dříve zvěř škodná) a samozřejmě i lovu užitkové zvěře, což je ve skutečnosti vlastně regulace početních stavů. Lovem je pouze roční přírůstek. Myslivecké sdružení Besednice provozuje vlastní klubové zařízení a brokovou střelnici. Mezi nejvýznamnější celospolečenské akce patří každoročně pořádaná soutěž ve střelbě, a to na počest prvního mysliveckého hospodáře pana Václava Papouška, který před šedesáti lety myslivost v Besednici spoluzakládal.

SVAZ VČELAŘŮ

V obci Besednice včelaři dochovávají doklady od roku 1948; tyto podklady jsou pečlivě uloženy a zarchivovány. Na valné hromadě 15. 2. 1948 byl přítomen př. Wais z Rožnova, který přečetl dopis z ústředí, tehdy k Besednici byla přidělena obec Soběnov. Seznam členů v roce 1948 pro obec Besednici a okolí činil 72 členů. Organizace byla postupem doby přejmenována až do dnešní doby těmito názvy: Včelařský spolek pro Besednici a okolí, Československý svaz včelařů Besednice, Český svaz včelařů Besednice, Český svaz včelařů, o.s. Okresní výbor Český Krumlov, základní organizace Besednice.

Schůze se konaly u Václava Kavalíra ve spolkové místnosti nebo u Smolků. Později v komunálním hostinci v Besednici – Jednota restaurace Besednice, dnes Hostinec U Martínka. Organizace se podílela na politickém dění v obci a zároveň na mezinárodní pomoci znovuzřízení Maďarska po kontrarevoluci. Včelaři se podíleli na brigádách v akci „Z“, pomoc zemědělství a lesnictví a sběru druhotných surovin.

V roce 1952 zanikl název Včelařský spolek a vznikl nový název Včelařské sdružení. Reorganizace spolků byla provedena okresním důvěrníkem př. Františkem Doležalem z Benešova nad Černou, přípisem Krajského včelařského odboru v Českých Budějovicích. Odpadly obce: Dobrkovská Lhotka, Nesměň, Skaliny, Dluhoště, Hradiště a Ličov. Přibyly obce: Chlum nad Malší, Svatý Jan nad Malší, Sedlce, Hrachovy Hory, do Trhových Svinů: Dobrkovská Lhotka, do Benešova: Ličov, Hradiště. Na protest Svatý Jan nad Malší, Sedlce, Hrachovy Hory připadly do Velešína.

MNV byl upozorněn na to, aby vyhlásil zákaz kácení včelomilných stromů a keřů a lámání jív a kočiček. Včelaři založili chovnou stanici matek pro svoji potřebu. Přítel Radouch vedl kroužek při ZDŠ Besednice „Přátelé přírody a myslivost“, propagoval včelařství po dohodě s ředitelem školy Tomáškem.

V roce 1992 se ve Velešíně uskutečnila přednáška MUDr. Gajdůškové z Frýdku Místku, ve které podávala informace o medu a jiných včelích produktech:

- teplota medu při zahřívání nesmí překročit 50° C, jinak se med znehodnotí
- denní dávka medu: 1 lžíce ráno na lačno ½ hodiny před jídlem
- čaj s medem: čaj 50° C, pak přidat med
- propolisová tinktura: jemná vodka ½ l, 7 – 10 dg propolis, tmavá lahev, 2 – 3 týdny nechat působit, občas promíchat, filtrovat přes 3 x přeloženou gázu
- včelí vosk používat na nátěr plechů při pečení
- mateří kašička – Vitaapinol dražé: 1 – 2 x do roka užívat 40 dní.

Před dvěma roky se uskutečnila včelařská výstava u příležitosti 100 let organizace v Trhových Svinech. Pořádaly se kurzy medového pečiva, taneční zábavy v Soběnově a Besednici ve spolupráci se Svazem žen.

Včelařský spolek v pro Besednici a okolí.

Seznam členů na rok 1948

Číslo	Jméno	Podíl	Stav	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní
1	Kamřová Dušana	v dom.	Besednice	ditto	3	✓		
2	Kavalír Václav	hospit- ant	"	"	3	✓		
3	Švefík Jaroslav	rolník	"	"	4	✓		
4	Olt Tomáš	rolník	"	"	3	✓		
5	Kelbl Václav	hospit. mistr v.v.	"	"	8	✓		
6	Plza Václav	domácn. hospit.	"	"	6	✓		
7	Švefík Josef	hospit. a rolník	"	"	2	✓		
8	Švefík Frant.	obuvník	"	"	0	✓		
9	Marek Jan	rolník	"	"	3	✓		
10	Šifera Jan	rolník	"	"	3	✓		
11	Kraus Ladislav	rolník	"	"	2	✓		
12	Levý Jan	rolník	"	"	12	✓		
13	Dvořák Rudolf	rolník	"	"	1	✓		
14	Marek Jan	hospit.	"	"	3	✓		
15	Švefík Josef	rolník	"	"	4	✓		
16	Šifera Tomáš	rolník	"	"	3	✓		
17	Hornáková Milada	v dom.	"	"	1	✓		
18	Doman Karel	rolník	"	"	2	✓		
19	Švefík Josef	rolník	"	"	3	✓		
20	Švefík Frant.	rolník	"	"	3	✓		
21	Šifera Kristina	v dom.	"	"	1	✓		

Číslo	Jméno	Podíl	Stav	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní
22	Karel Frant. vedoucí	rolník	Besednice	ditto	2	✓		
23	Čarvák Martin	rolník	"	"	1	✓		
24	Ottenschlager Michal	rolník	"	"	1	✓		
25	Plza Josef	rolník	"	"	2	✓		
26	Marek Václav	rolník	Besednice	"	5	✓		
27	Švefík Frant.	rolník	"	"	2	✓		
28	Jirák Martin	rolník	"	"	3	✓		
29	Švefík Frant.	rolník	"	"	2	✓		
30	Karlová Marie	rolník	"	"	2	✓		
31	Levý František	rolník	"	"	1	✓		
32	Trájer Karel	rolník	"	"	4	✓		
33	Mindeliff Jan	rolník	Besednice	"	2	✓		
34	Lovinský Karel	rolník	"	"	11	✓		
35	Čouf Jan	rolník	"	"	4	✓		
36	Plša Karel	rolník	"	"	6	✓		
37	Čouf Tomáš	rolník	"	"	3	✓		
38	Šifera Jan	rolník	"	"	3	✓		
39	Javůrek Jan	rolník	"	"	2	✓		
40	Kalichar Josef	rolník	"	"	2	✓		
41	Kelbl Václav	rolník	"	"	5	✓		
42	Mindeliff Ladislav	rolník	"	"	1	✓		
43	Švefík Jaroslav	rolník	"	"	1	✓		
44	Ottenschlager Václ.	rolník	Soběnov	Kaplice	12	✓		
45	Ottenschlager Frant.	rolník	"	"	12	✓		
46	Haláček Josef	rolník	"	"	3	✓		
47	Švefík Jan	rolník	"	"	3	✓		
48	Švefík František	rolník	"	"	6	✓		

Číslo	Jméno	Podíl	Stav	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní	Pracovní
49	Hosmáček Josef	rolník	Soběnov	Kaplice	3	✓		
50	Švefík Jan	rolník	Besednice	"	4	✓		
51	Švefík František	rolník	"	"	1	✓		
52	Švefík Jan	rolník	"	"	2	✓		
53	Švefík František	rolník	"	"	2	✓		
54	Švefík Jan	rolník	"	"	10	✓		
55	Švefík František	rolník	Kaplice 155	Kaplice	4	✓		
56	Švefík Jan	rolník	Soběnov	Kaplice	7	✓		
57	Švefík Jan	rolník	"	"	3	✓		
58	Hosmáček Frant.	rolník	Besednice	Besednice	16	✓		
59	Švefík Jaroslav	rolník	Besednice	"	2	✓		
60	Hosmáček Josef	rolník	"	"	5	✓		
61	Hosmáček K.	rolník	"	"	2	✓		
62	Karel Václav	rolník	"	"	12	✓		
63	Karel Karel	rolník	"	"	3	✓		
64	Švefík Václav	rolník	"	"	3	✓		
65	Švefík František	rolník	"	"	1948	✓		
66	Čarvák František	rolník	Besednice	"	1948	✓		
67	Švefík Jaroslav	rolník	"	"	1948	✓		
68	Hosmáček Frant.	rolník	"	"	1948	✓		
69	Švefík Josef	rolník	"	"	1948	✓		
70	Švefík Josef	rolník	"	"	1948	✓		
71	Švefík Karel	rolník	Besednice	Besednice	1948	✓		
72	Kelbl Josef	rolník	Besednice	Besednice	1.1.1948	✓		

Poděkování patří městyso Besednice a obci Soběnov za podporu včelařství.

Předsedové včelařů v Besednici od roku 1948:

Němeček Josef	1948 – 1950
Marek Jan	1950 – 1952
Novák František	1952 – 1954
Olt Tomáš	1954 – 1970
Kraus Ladislav	1970 – 1975
Plza Vlastimil	1975 – 1980
Dvořák František	1980 – 1985
Síkora Jan	1985 – doposud

V roce 2010 má organizace 21 členů a 120 včelstev.

SVAZ CHOVATELŮ

V roce 1964 byla založena organizace Českého svazu chovatelů. Sešlo se několik lidí, kteří měli chuť pro chov čistokrevných zvířat, a tak začala činnost organizace v Besednici. Začala s 11 členy, v čele s předsedou p. M. Papouškem.

První schůzka se konala v sále místního hostince. Ze začátku nebylo moc financí, a tak museli členové sáhnout do svých vlastních kapes, aby bylo alespoň na poštovné. Po třech tanečních zábavách, které organizace uskutečnila, bylo najednou dost peněz a tak chovatelé uspořádali zájezd. Této akce se zúčastnili i nečlenové a všem se moc líbila. Poté se začala organizace rozrůstat.

V roce 1966 je zvolen nový výbor a předsedou se stává p. Jan Tetenka, který ve funkci setrval 14 let. V roce 1968 měla organizace 32 členů, a o rok později již 54. Za těch pár let, od založení, se rozjela činnost. Pořádají se zájezdy, výstavy, brigády a postupně začíná růst i počet chovaných čistokrevných zvířat.

V roce 1980 byl předsedou zvolen p. Václav Šimek. Rok 1984 byl pro organizaci velice důležitý, neboť získává od MNV budovu čp. 66 k vybudování chovatelského areálu. Za finanční pomoci ÚV ČSCH, v Praze, začínají chovatelé svépomocí s rekonstrukcí budovy. Členové museli odpracovat mnoho hodin na brigádách a v roce 1987 byl areál úspěšně zkolaudován. To byl již předsedou p. Miroslav Mitáš, který ve funkci setrval do roku 1992. V témže roce byl zvolen předsedou p. Oldřich Smolík, který tuto funkci vykonává dodnes.

Od roku 1989 se výstavy úspěšně konají již ve vlastním areálu. Od roku 1992 se každoročně v říjnu konají pravidelné okresní výstavy a areál se postupně modernizuje. V roce 2001 byl zastřešen dvůr, aby počasí neovlivňovalo chod výstav, které vstoupily do podvědomí chovatelské veřejnosti. Jsou velmi dobře obesílány chovanými zvířaty. Pravidelně bývá vystavováno 230 holubů a cca 100 kusů králíků od chovatelů z celého okolí.

Besedničtí chovatelé se umisťují na předních místech. Těž výstavní činnost našich chovatelů na různých akcích, ať již krajských či celostátních, je na velmi dobré úrovni.

V současné době je ZO ČSCH Besednice, s počtem 21 členů, největší chovatelskou organizací na okrese Český Krumlov. Jako jediná v krumlovském okrese vlastní svůj chovatelský areál, kde je možno pořádat výstavy.

CHOVNÁ STANICE HŘEBCŮ

Ve statku na náměstí číslo popisné 60 se nachází Chovná stanice hřebců. Statek patří k jednomu z nejstarších v obci a do současné doby si zachoval architekturu nazývanou selské baroko. První záznam o statku zmiňuje majitele Kubína, který přišel na statek po třicetileté válce a dodnes se „po chalupě“ říká statku „U Kubínů“. Kolem roku 1720 přišel na statek rod Smolíků, který byl velmi rozvětvený. Lidé ze statku nejen sedlačili, ale živili se i jako formani, kteří vozívali zboží ze vsí do měst a naopak.

V roce 1925 byla v obci u Jana Charvátů zřízena Státní plemenná stanice, u něhož byla až do roku 1937. Když u Charvátů stanice skončila, byly Hřebčinci v Písku podány dvě žádosti o zřízení stanice. V roce 1938 byla stanice zřízena u pana Josefa Smolíka st., otce současného hospodáře.

První hřebec byl 8. ledna 1938 dovezen z Belgie a k němu později přibyl i druhý plemeník. Největší chovatelské úspěchy dosáhl pan Smolík s hřebci 204 TAMBOR a 278 PACIFIK. Hřebec Tambor byl připuštěn se 604 klisnami, hřebec PACIFIK se 460 klisnami. Hřebci se zúčastňovali též společenských akcí – svatby, výstavy...

Když pan Smolík odmítl vstoupit do družstva a byla mu stanice zrušena, koupil si dva teplokrevné vraníky – GASTONA a TYRANA. Šedesátá léta čtyřnohé tahouny téměř zlikvidovala. Na podzim roku 1967 byla Hřebčí stanice opět na statku „U Smolíků“ obnovena. Nejvíce, 139 kobyl, přišlo ke hřebcům v roce 1948. Nejméně, pouhých 6, v roce 1972.

Od roku 1977 stáli na stanici vždy jeden teplokrevný a jeden chladnokrevný hřebec. V roce 1982 byli hřebci 1042 Bundal-14 a 87 Furioso XLVIII-29 předvedeni při 80. výročí založení Hřebčince v Písku. Péči o hřebce převzal po otci syn Josef, který v současnosti soukromě hospodaří. Od roku 2002 stojí ve stanici tři hřebci – dva chladnokrevní a jeden teplokrevný. V roce 2004 s nimi závodí v kvalifikačních závodech „O formana roku“, kde se umísťuje na předních místech (dle jednotlivých disciplín, na 2. – 4. místě).

Dříve se do republiky dováželi chladnokrevní hřebci, hlavně z Belgie a norci z Německa. Dnes se již na stanicích chovají koně z domácích chovů. Dovezení plemeničí působí v hřebčincích. Část koní se chová pro sport, část je kočárových a zbytek je chladnokrevný. Chladnokrevník, určený pro práci v lese, musí být silný, klidný a snadno ovladatelný. Hřebci se musí denně provádět. Za dobu trvání stanice se vystříдалo ve stáji 36 hřebců. K hospodáři přivedli 3 526 klisen. Velkým koníčkem Josefa Smolíka je sbírání koňských postrojů a dalšího pracovního a parádního příslušenství. Vlastní sbírku koňských postrojů, ohlávek, chocholů a bičů.

CIHELNA PANA LAŠTOVIČKY

„Moje maminka pocházela z hamru pod Dobrkovskou Lhotkou. Rodina mého tatínka má kořeny v Malšicích u Českého Krumlova. Členové této rozvětvené rodiny byli cihláři po celé generace. Můj dědeček měl 3 syny – nejstarší Jan byl můj otec. U strýce Tomáše dělal topenářskou praxi a naučil se od něj základům všech řemesel. V okolí Besednice pomáhal otci a spolu pak pracovali v cihelně v Píšetnici. Tam už po stavbě dneska není ani památky, ale bylo to v místech, kde dělá potok rozhraní. Cihly, které tam otec během své praxe vypálil, byly použity na stavbu radnice.

V roce 1925 se tatínek rozhodl koupit pozemek s hlínou a postavit tam novou cihelnu. V cihelně v Besednici začal otec pracovat se strojem stejné značky jako měl v Píšetnici. Když se však chtěla rodina vypracovat, musela si pořídit stroj větší. Ale slabší lokomotiva ho neutáhla a tak si museli pořídit i silnější parní stroj. V té době byla jediným pohonem pára. Lokomotivy měl na starosti Technický dozorčí spolek.

Já jsem se patlal v hlíně od rána do večera a byl jsem hrozně šťastný, když mi tatínek postavil moji pec. Ještě dnes mám na památku tři kusy, které jsem dělal ve věku 8 – 9 let a pořád jsou ještě celé.

Tatínek začal pracovat tak, že postavil jednu kolnu krytou došky, ručně kopal hlínu a cihly pak páčil v milíčové peci. Do ní se vešlo 3000 kusů. Když se vypálení povedlo byla to velká sláva. Při druhém výpalu se cihly otáčely, aby se také vypálily. Velký žár ohně se zastavoval pouze vlhkou zemí. Později se používala pec komínová. Byla dlouhá a usypávání ohně bylo velmi nebezpečné, když se muselo v dřevákách po hořejšku chodit. Byl tam i velký žár a kouř. Protože to byla práce vyčerpávající a náročná na zdraví, postavili jsme novou pec, kde byla regulace ohně jiná, kde záleželo na počtu odtahových komínů a roštové ploše. To vše muselo na sebe navazovat. Tato pec byla na 10 000 cihel, dnes je v havarijním stavu.

V roce 1949 jsem odešel na vojnu, další rok převzal cihelnu Stavební komunální podnik – vlastně ji znárodnil. Jediná změna od té doby byla pouze klenba na peci, kterou jsme s otcem udělali v roce 1952. V tomto roce převzal cihelnu Průmyslový podnik a v roce 1954 znovu Stavební komunální podnik. Práce byla velmi těžká a já jsem vlastně zůstal kvůli otci, který vzhledem k zdravotnímu stavu nemohl dojíždět. Jen kvůli němu se tady pracovalo a živořilo. Mne našťastí podnik přes zimu uvolňoval na stavbu přehrady na Lipně. Aby se rodina užívala, kopali ostatní členové přes zimu hlínu a vypalovali to, co se přes léto udělalo. Mechanizace veškerá žádná, nadlidská dřina skončila v roce 1956, když tatínek – zakladatel cihelny zemřel. Pak se výroba zastavila. Já pracoval až do roku 1982 jako strojník v teplárně v Českých Budějovicích. Protože jsme cihly nesměli prodávat, pracovala cihelna jen sezonně a čistě jen pro rodinu.

Vzpomínám na otce, který mě všechno naučil a ukázal, naučil mě milovat hlínu i práci. Vzpomínám i na matku, která ve 46 letech zemřela. Byla to otcova pravá ruka, než jsem dospěl. Ráno byla první v cihelně, večer poslední odcházela.

Po revoluci v roce 1989 jsem odjel na podnik a ohlásil převzetí majetku zpět. Měli zájem, co tady je, ale když zjistili, že nic nového, spokojili se s tím – když je to vaše, tak dobrá. Tím to skončilo.

Do smrti budu vděčný i synovi Jirkovi za to, že v roce 1992 vybudoval novou pec se slovy „Dědo, tu pec jsem postavil pro tebe, vždyť bys mi tady jinak umřel.“ Spotřebovalo se na ní spousta kamene, betonu a asi 55 tisíc cihel. Má rozměry 7x7 metrů, na opěrném zdivu o síle 1,7 m sedí klenutí 22 tun těžké. Projekt jsem si udělal sám, kolik váží cihla, kolik jich je třeba jsem věděl a věděl jsem tedy, co si můžu dovolit. Vždyť jsem pomáhal se stavbou pece svému otci. A ono to všechno krásně vyšlo. Stavitel, který přišel na kontrolu, se tomu všemu podíval. Vyrábíme málo, ale je to na věky. Vyráběné cihly na krby a venkovní práce, ne pořád – jen náhodně. Syn Jirka se vyučil zedníkem, takže i krby z našich cihel staví sám. O naše výrobky mají zájem i památkáři.“ Svě vzpomínky uzavírá pan Laštovička v obecní kronice slovy: „ Já jsem život nepromarnil, sice mi zbyly jen ty dvě hole, ale nelituji toho.“

O práci pana Laštovičky projevila několikrát zájem televize a natočila pořad „O posledním českém cihláři“. Pan Laštovička je po operacích kyčelních kloubů, chodí o francouzských holích, ale i přesto ve své cihelně ze všech sil pomáhá.

SÍKORŮV HAMR

Na Doudlebsku při každém kroku objevuji půvabné obrázky z minulosti, nacházím tu poslední obrázky o tom, jak se vyrábělo železné zboží dřívě, než běžící pásy továren nahradily těžkou a úmornou práci hamerníků či vodokovářů, kteří ještě začátkem 20. století zásobovali celý kraj svými výkovky od radlic, motyk a seker až po obyčejné skoby. Ve své době převratný vynález vodního kladiva, které dalo poprvé oddechnout kovářově ruce s těžkým perlíkem, namáhané k úmoru, dal vzniknout hamrům při mnoha bystrinách. Všechny – mimo Buškova – již zanikly, ale nejvíce vzpomínám na Síkorův hamr, umístěný v údolí potoka mezi Plachovým mlýnem pod Dobrkovem a silnicí z Trhových Svinů do Besednice, poblíž Douchova háje. Rod Síkorů sídlil tu téměř dvě stě let a zděděné řemeslo přecházelo vždy na některého ze synů a další zakládal nové hamry ve vzdálenějším okolí anebo se do takových přišel.

Zvenčí vypadal tento hamr jako prostá, stará, trochu rozměrnější stodola, uvnitř však to byla živoucí expozice technického muzea. Vše tu bylo začouzeno od otevřené kovářské výhně, mimo pár nevelkých okének vnikalo sem světlo jen vraty a z vikýře střechy mezerami mezi trámy půdy. Klády hřidelů a pák připomínaly v tom šerosvitu trochu středověkou mučírnu, měchy zas zaprášená trámová zákoutí u starých varhan. Ohniště vypadalo jako tavicí pícka alchymisty, u níž chyběly jen tyglíky a křivule. Jen decimálka poblíž dotvrzovala, že se tu neváží drahé kovy na kventlíky a drachmy, nýbrž hrubé kusy železa. Nic se tu neblýskalo hladenými hranami továrně vyrobeného náčiní. Všechno bylo ze dřeva i železa a měl hrubý, neleštěný povrch, tak, jak ho vyrobila lidská ruka nástrojem nejprostším.

Vlastní vodní kladivo – buchar – byl asi tři metry dlouhý, hrubě „po sekernicku“ otesaná kláda, vyztužená kovanými železnými pásy. Na svém konci neslo důkladnou železnou palici tvaru přihrocené cihly, vážící hodně přes dva metráky. Druhý, snížený konec klády, brzdil o hřidel vodního kola, hustě pokrytého omšelou zelení mechů, kterou stále osvěžovala voda, proudící ze stružky.

Hřidel kola byl mohutný válec síly lidského těla, do něhož bylo vtlačeno několik silných, velkých, hrubě kovaných hřebů. Ty tvořily výstupky, které při otáčení hřidle poháněného vodním kolem stlačovaly v pravidelných přestávkách nižší konec klády, na níž byl upevněn buchar. Tím se buchar zvedal, aby při povolení tohoto tlaku dopadl zase na kovadlinu bez námahy ruky hamerníkovy.

Dopady bucharu na kovadlinu, střídající se v rytmu, měly pravidelnost tikotu hodinek, ale hřmotily jak malý hrom. Záleželo jen na neomylnosti dlouholetého cviku i mnoha generacemi vrozené a vypěstěné zručnosti hamerníka, aby rozžhavený kus starého kola, kolejnice či jakéhokoliv masivního železa, drženého v dlouhých kleštích vlastní výroby, posouval na kovadlině pod bucharem tak hbitě, aby údery těžkého bucharu zformovaly ho v žádoucí výkovek. Tak vyráběl hamerník v ohlušujícím hřmotu a za mocného sršení jisker rádla i držadla pluhu, brány, všechny druhy kování na selské vozy, sekery, motyky, rýče, kladiva a dřevorubecké pořízky.

Výrobky neměly stříbřitě lesklý povrch továrních výlisků z běžícího pásu, protože byly opracovány pouze hrubým brusem jednoduché, ale zajímavé konstrukce. Na horní konec silné klády, upevněné na podstavci, sedl si ha-

merník, vlastní tíhou stlačoval ho k točícímu se kamennému brusu, přitiskuje tak k němu vychladlý výkovek, určený k vybroušení. Hrubší vzhled hamernického výrobku byl mnohokrát vyvážen jeho bytelností. Sáhl-li ve městě kupec v železářském obchodě raději po hladkém, v továrně vyrobeném kladivu nebo sekeře, kupci z venkova, cenící si spíše trvanlivosti, vyhledávali odedávna na všech výročních trzích výhradně zboží od vodokovářů. Sami hamerníci měli o továrně vyrobených sekerách a jiném zboží pořekadlo, které je trefné i humorné zároveň: „Rychle na svět, rychle ze světa..“

V roce 1951 napsal Karel Hluboček o Síkorovu mlýnu: „Hamerníci již vymírají a vymřou. Jen přímo neuvěřitelná láska k řemeslu dědenému v celých generacích, kus samotářství, které vytvořil stálý pobyt v odlehlých údolích při bystrinách, právě tak jako únava sluchu od stálého hřmotu vodního kladiva a veliká osobní skromnost a nenáročnost udržuje pár posledních při práci. Ta těžká dřina užíví je ještě s doplňkem vlastního polního hospodářství. Se svíčkou v ruce bys ovšem nenašel dnes v pravé poledne učně, který by se chtěl této lopotě věnovat.“

Ještě ve zprávě Národního technického muzea z roku 1963 se uvádí, že „technické zařízení včetně náradí, bylo kompletní a v uspokojivém stavu.“ Byla to pravda, já u toho byl. Jen jedno ze tří vodních kol bylo na střední části osy bucharového kola poškozeno. V té době již byl také poškozen kryt vantrok a také odpadový kanál měl opravitelné šrámy.

UMĚLECKÝ KOVÁŘ

„Než začnu realizovat nějakou zakázku, vždy si v odborné literatuře podrobně nastuduji dané historické období“, říká umělecký kovář Ludvík Ferenczi. Jak sám po mnoha letech praxe říká, náhoda to byla šťastná. Vyučil se opravářem zemědělských strojů a této profesi se věnoval až do chvíle, kdy přišel povolávací rozkaz na vojnu. „Protože se ale mezi tím v zemědělském družstvu snižovaly stavy, když jsem svlékl uniformu, práce už pro mě nebyla“, zavzpomínal Ludvík Ferenczi. Dlouho se nerozmýšlel a sáhl po nabídce, která přišla z českokrumlovské firmy zabývající se opravou památek. „Táta mě sice zrazoval, protože on i můj děda pracovali ve stejném oboru. Vždy říkal, jaká je to dřina. Ale to mě neodradilo a dal jsem se také k zedničině“, připomněl si svůj vzdor Ludvík Ferenczi.

Fankou a zednickým kladivem se však dlouho neoháněl. Od firmy totiž odešel kovář, a tak přišla záhy další nabídka. „Od černého řemesla jsem byl, a tak jsem si řekl, že nemůžu nic ztratit“, zdůvodnil po letech svůj souhlas ke změně profese besednický patriot. Výheň, svářečka i bruska mu záhy přirostly k srdci. Spíše než oheň v rozpálené peci jej začal hrát pocit ze smysluplné práce. Aby také ne, když jejím prostřednictvím vrátil zašlý punc mnoha památkám v kraji. A pokračuje v tom dodnes – už jako soukromník ve své dílně kousek od besednické návsi. „Co dělám nejčastěji? To je těžké říct. Asi mříže do kostelů, na hrady a zámky“, zamyslel se Ludvík Ferenczi.

Jeho kovářské reference jsou bohaté – svým umem naposledy přispěl ke zkrášlení kostelů v Rožmitále na Šumavě a Dobré Vodě u Nových Hradů, vytvořil ale i ozdobnou mříž na kašnu ve Světlíku. Jeho práci

mohou turisté obdivovat také v novohradském klášteře nebo na hradě v Lipnici. Rozdíl mezi klasickou a uměleckou kovařinou je prý zásadní – umělci kováři totiž musejí pracovat tak, jakoby jejich díla, která dnes zkrášlují hrady a zámky, vznikala právě v době, kdy se tyto historické objekty stavěly.

„Sice používám současné technologie, ale tak, aby to na výsledné práci nebylo vidět“, zasmál se Ludvík Ferenczi. „Kdybych to dělal úplně postaru, nikdo by to nezapltil. A také si říkám, že kdyby před několika staletími kováři znali svářečku, určitě by si s její pomocí usnadnili práci i oni.“ Na nedostatek zakázek si umělec stěžovat nemůže. I proto se u něj beze zbytku naplňuje přísloví o kovářově kobyle. „Vrata do kovárny si vyrábím už tři roky, přitom stále nemám čas na jejich dokončení. A když chce manželka něco vykovat domů, musí na mě tlačit hodně dlouho.“

ZÁVĚREČNÉ SLOVO STAROSTY

Na podzim v roce 2006 se konaly volby do zastupitelstva městyse Besednice. Členy zastupitelstva se stali: Petr Trajer – starosta; Ing. Jan Pán – místostarosta; Marie Brunová – předsedkyně finančního výboru; Ing. Petr Pařha – předseda kontrolního výboru; Eliška Fialová – předsedkyně sociální komise; Jaroslav Klein – člen, poslanec Parlamentu ČR; Hana Kyslíková – členka; Martina Šindelířová – členka; Zdeněk Čutka – člen; Jiří Laštovička – člen; Milan Kanaloš – člen. Předsedkyní komise pro kulturu a občanské záležitosti se stala Milena Doubravská, mimo jiné hospodářka a správce rozpočtu městyse Besednice. V září 2009 se mandátu zastupitele a předsedkyně finančního výboru vzdala Marie Brunová a nastoupila jako pracovnice Úřadu městyse. Na uvolněný mandát nastoupil Ing. Dušan Tripes, který byl též zvolen předsedou Finančního výboru.

V roce 2007 se nám podařilo zrekonstruovat veřejné osvětlení v Hlinici, na které jsme dostali dotaci z POV 85 000 Kč. Dále jsme položili novou střechu na budovu ZŠ a přistavěli šatny k tělocvičně. Na tuto akci jsme získali dotaci z MF ve výši 4 400 000 Kč. Dále se nám podařilo vybudovat nové dětské hřiště před novou MŠ, která byla otevřena v září 2006. Dotace byla ve výši 400 000 Kč z MMR.

V roce 2008 se nám podařilo zrealizovat nový bezdrátový rozhlas, na který jsme získali dotaci 100 000 Kč z POV. Dále jsme opravili hasičskou zbrojnici, krajský grant činil 108 000 Kč. Též jsme inovovali software v knihovně, dotace činila 19 000 Kč.

Největší akcí tohoto roku byla oprava místních komunikací (od Řídících k Vaňkům, od koupaliště k lesu, před lesáckou bytovkou, na Poděviní, na Budech a v Malči, od kapličky k mlýnu U Plachů). Dotace byla z MF a činila 2 000 000 Kč. Koncem července 2008 jsme zakoupili kolový traktor s čelní hydraulikou ZETOR PROXIMA 7441 s příslušenstvím.

V roce 2009 jsme dokončili nový územní plán, dotace z kraje činila 250 000 Kč. V lednu jsme převedli vlastnická práva k nemovitostem Hájojna Besednice a Myslivna pod Kohoutem na společnost Lesy obcí Trhové Sviny a Besednice. V červnu jsme vyhlásili veřejnou sbírku na povodně, na Moravě, a vybranou částku, 25 000 Kč, jsme zaslali na účet obce Jeseník nad Odrou. Pustili jsme se do dvou velkých akcí a sice do výstavby komunikace k rodinným domům, včetně kanalizace a vodovodu. Tato akce byla provedena nad koupalištěm, v části zvané Na Kovářovce. Peníze jsme získali z MF v částce 4 000 000 Kč. Druhou velkou akcí bylo zateplení ZŠ a MŠ, kde dotace činila 3 600 000 Kč. V naší obci byly zprovozněny datové schránky (dotace 58 000 Kč) a opět byl vylepšen software v knihovně (dotace 8 000 Kč). A jako poslední akce přišla na řadu nová kanalizace v lokalitě Poděviní, kterou jsme dokončili v květnu 2010.

V roce 2010 pak následovalo nové veřejné osvětlení na Samoty (od pana Pěnkavy až k panu Kučerovi). Též jsme opravili ČOV, postavili pergolu na koupališti a na hřišti u MŠ chatku a nové pískoviště.

PRAMENY

Cechner A.	Soupis památek	1921
David P.	Velká turistická encyklopedie Jihočeský kraj	2006
Hokr V.	Paměti Slepíčních hor	2003
Karpaš R.	Album starých pohlednic Českokrumlovsko	2001
Kocourek J.	Jižní Čechy – vlastivědný průvodce	2004
Kroupa S.	Hory pout zbavené	2006
Kuča K.	Města a městečka v Čechách...	1996
Mörtl O.	Kaplicko a Novohradko	1992
Mleziva Š.	Historický lexikon	2006
Podhola R.	Výlety za zajímavostmi Českokrumlovska	2003
Stehlík L.	Země zamyšlená	1970
	Novohradské hory	2006
	Kroniky a archiv městyse Besednice	
	Kroniky a archiv spolků v Besednici	
	Osobní vzpomínky občanů Besednice	

OBSAH

PRVÉ PŘEDSTAVENÍ BESEDNICE	2	KOSTEL SVATÉHO PROKOPA	55
BESEDNICE A KMEN DOUDLEBŮ	4	KAPLE BETLÉMSKÁ	58
„BESEDNICKÁ PŘESEKA“	5	ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA	60
„LESNÍ BOŽIŠTĚ DOUCHŮV HÁJ“ U BESEDNICE	6	FLORBAL PŘI ŠKOLE	61
DRUHÉHO ŘÍJNA 1387	6	ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA	63
LETOKRUHY 1886 AŽ 1909	7	KNIHOVNA	63
LETOKRUHY 1910 AŽ 1918	10	SBOR PRO OBČANSKÉ ZÁLEŽITOSTI	64
LETOKRUHY 1919 AŽ 1937	13	KULTURNÍ A ZÁBAVNÍ SPOLEK VLTAVÍN	65
LETOKRUHY 1938 AŽ 1945	17	ŠACHY	66
LETOKRUHY 1946 AŽ 1968	20	SETKÁNÍ HELIGONKÁŘŮ	67
LETOKRUHY 1969 AŽ 1989	25	SOKOL	68
LETOKRUHY 1990 AŽ 2008	30	SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ	70
KATASTROFA NA POŘÍČÍ V PRAZE	34	MYSLIVCI	73
ZABAVENÁ BROŽURKA	36	SVAZ VČELAŘŮ	74
KAPITÁN VOJTĚCH SMOLÍK	49	SVAZ CHOVATELŮ	76
VLTAVÍNY	49	CHOVNÁ STANICE HŘEBCŮ	77
BESEDNICKÁ ŽULA	50	CIHELNA PANA LAŠTOVIČKY	78
ROZHLEDNA SLABOŠOVKA	51	SÍKORŮV HAMR	79
OSADA MALČE	52	UMĚLECKÝ KOVÁŘ	80
STAROČESKÁ KOLEDA	52	ZÁVĚREČNÉ SLOVO STAROSTY	81

Kaplička na návsi v Malči

1910 – 2010

FRANTIŠEK SCHUSSER MĚSTYS BESEDNICE